

IDRÆTTENS ØKONOMI I GRØNLAND

Et overblik over status og udvikling i de økonomiske midler på idrætsområdet i Grønland

Rapport / December 2018

Rasmus K. Storm
Steffen Rask

Idrættens
Analyseinstitut

IDRÆTTENS ØKONOMI I GRØNLAND

Titel

Idrættens økonomi i Grønland: Et overblik over status og udvikling i de økonomiske midler på idrætsområdet i Grønland

Forfattere

Rasmus K. Storm og Steffen Rask

Øvrige bidragydere

Klaus Nielsen, Peter Forsberg, Aline van Bedaf

Rekvirent

Grønlands Idrætsforbund

Layout

Idrættens Analyseinstitut

Forsidefoto

Grønlands Idrætsforbund

Udgave

1. udgave, Aarhus, december 2018

Pris

Rapporten kan downloades gratis i vidensbanken på www.idan.dk

ISBN

978-87-93784-03-1 (pdf)

Udgiver

Idrættens Analyseinstitut

Frederiksgade 78B, 2.

8000 Aarhus C

T: +45 3266 1030

E: idan@idan.dk

W: www.idan.dk

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

Indhold

Forord og resumé.....	6
Del 1: Idrættens økonomi og udvikling i Grønland 2012-2017	8
Indledning.....	8
Finanslovsbevillinger til idræt (Landskassen)	9
Udlodningsmidler.....	10
Kommunernes støtte til idræt	11
Grønlands Idrætsforbunds økonomi	13
De grønlandske specialforbunds økonomi	14
Private aktører	24
Events	24
Foreningernes økonomi	30
Fondsmidler.....	31
Opsamling.....	32
Del 2: De grønlandske faciliteter.....	35
Indledning.....	35
Facilitetsdækningen i Grønland.....	35
Et udvalg af centrale projekter i Grønland: Hvad er der brug for?	44
Opsamling.....	47
Del 3: Eliteidrætten i Grønland – Resultater, økonomi og støtte	49
Indledning.....	49
Input: Ressourcerne, der er til rådighed	50
Throughput: Forvaltningen af ressourcerne	53
Output: Den grønlandske konkurrenceevne i international elitesport	68
Konklusion: Hvordan præsterer det grønlandske elitesystem?	86
Opsamling, konklusion og perspektivering.....	93
Bredde.....	93
Elite	95
Generelle problemstillinger.....	96
Handlingsforslag 1: Udarbejd en femårsplan med faste evalueringer.....	97
Handlingsforslag 2: Læg en plan for istandsættelse og opførelse af idrætsfaciliteter	98
Handlingsforslag 3: Høst de lavt hængende frugter	99
Litteraturhenvisninger	101

Forord og resumé

Denne rapport søger at tegne et billede af idrættens økonomi i Grønland. Der fokuseres primært på udviklingen i perioden 2012-2017 for såvel bredde- som eliteidrætten. Desuden indeholder rapporten en opdateret oversigt over de grønlandske idrætsfaciliteter samt en samlet analyse af den grønlandske konkurrenceevne i international elitesport.

Rapporten er struktureret i tre dele, der hver afrapporterer resultatet af de del-analyser, der i nævnte rækkefølge omfatter: Et økonomioverblik med fokus på udviklingen i ovennævnte periode (Del 1), en kortlægning af de grønlandske idrætsfaciliteter (Del 2), og en analyse af eliteidrættens støttestruktur, økonomi og resultater (Del 3).

Rapporten er udarbejdet på baggrund af interviews med en længere række af nøgleinformanter¹, data indhentet fra offentligt tilgængelige databaser (f.eks. Grønlands Statistik), egne registreringer (f.eks. af de grønlandske idrætsfaciliteter) samt andet materiale (f.eks. regnskaber fra Elite Sport Greenland, Grønlands Idrætsforbund, specialforbund, foreninger, selvstyrets finanslove, sportslige resultatdata mv.). De enkelte delanalyser indeholder en kort beskrivelse af datagrundlaget for deres respektive område.

Del 1 viser, at idrætten i Grønland langt overvejende er baseret på offentlige tilskud i form af bevillinger fra det grønlandske selvstyre (17 pct. af de samlede offentlige tilskud til idrætten i Grønland), udlodningsmidler fra Danske Spil A/S (23 pct.) og kommunale tilskud til drifts- og anlægsudgifter (60 pct.). I alt beløber de offentlige tilskud til idrætten i Grønland sig til 443 mio. kr. målt i løbende priser, svarende til 449 mio. kr. i 2017-priser for perioden 2012-2017. Dertil kommer en række mindre tilskud i form af fondsbevillinger primært rettet mod specifikke idræts- og facilitetsprojekter.

Endvidere viser del 1, at Grønland, som var vært for både Arctic Winter Games 2016 og de panamerikanske mesterskaber i håndbold i 2018, har haft betydelige – primært offentlige – udgifter til internationale elitesportsarrangementer, ligesom det at sende grønlandske atleter til lignende arrangementer i andre lande er forbundet med relativt store omkostninger.

Del 2 giver et opdateret facilitetsoverblik over de grønlandske idrætsfaciliteter, der viser, at den kommunale dækning af idrætsfaciliteter er højest i Kommuneqarfik Sermersooq, der også har det højeste indbyggertal. Korrigeret for antallet af indbyggere er der færrest indbyggere pr. idrætsfacilitet i Qeqqata Kommunua, mens der er flest indbyggere pr. facilitet i Avannaata Kommunua. Siden den seneste registrering af idrætsfaciliteter i 2015 er der anlagt en række kunstgræsbaner, som udgør den primære ændring i facilitetsdækningen.

¹ De interviewede informanter er anonymiseret i afrapporteringen. De benævnes: 'informant 1', 'informant 2' osv. i rapporten. Der forekommer ikke referencer til alle interviewede informanter, da nogle har været baggrundsinterviews foretaget med henblik på at skabe en generel forståelse for det grønlandske idrætssystem. I alt er der gennemført interviews med 17 informanter.

I tillæg belyser del 2 renoveringsbehovet i de etablerede faciliteter og peger på en række udfordringer for facilitetsområdet i Grønland, der blandt andet relaterer sig til en forholdsvis lav idrætsdeltagelse og høje etableringsomkostninger af idrætsbyggeri. Det bør ifølge rapporten lede til en række principielle overvejelser omkring den fremtidige facilitetsudvikling i Grønland.

Del 3 udgør den første selvstændige analyse af det grønlandske eliteidrætssystem og dets resultater nogensinde. Analysen viser helt overordnet, at den grønlandske konkurrenceevne er lavere end forventet. Forventningen baseres primært på de relativt mange økonomiske ressourcer, der tilføres det grønlandske eliteidrætssystem målt pr. indbygger. Analysen peger dog på en række faktorer, der medvirker til at forklare den lave konkurrenceevne. F.eks. er de store afstande, høje transportomkostninger og det lave antal idrætsaktive årsag til, at der inden for de fleste sportsgrene er dårlige muligheder for at afholde løbende konkurrencer, ligesom mulighederne for at rekruttere og udvikle trænere, samt de generelle træningsbetingelser for de grønlandske atleter, begrænser udviklingen af grønlandsk eliteidræt.

Der findes dog enkelte eksempler på, at grønlandske atleter præsterer på et internationalt niveau. Blandt andet har grønlandske atleter i flere tilfælde repræsenteret Danmark ved vinter-OL, ligesom de grønlandske landshold indenfor futsal og håndbold ikke er langt fra at være konkurrencedygtige på internationalt niveau. Taekwondo er også udmærket resultatmæssigt kørende.

Opsummerende viser rapporten i sin helhed, at de centrale problemstillinger for idrætten i Grønland både på bredde- og eliteniveau relaterer sig til det lille befolkningsgrundlag, Grønlands geografi og de deraf afledte udfordringer med at organisere turneringer og faste idrætsmiljøer på tværs af tyndt befolkede områder. Rapporten har ikke haft til opdrag at komme med specifikke løsningsforslag eller strategier for den fremtidige udvikling af grønlandsk idræt, men det konkluderende og perspektiverende kapitel berører alligevel nogle af de fremtrædende problemstillinger, som er kommet frem i forbindelse med indsamling og bearbejdning af det materiale rapporten bygger på.

Der præsenteres på den baggrund i alt tre *handlingsforslag*, der har til formål at styrke den grønlandske idræt.

Det første handlingsforslag handler om at systematisere strategiarbejdet yderligere for såvel bredden som eliten med konkrete målsætninger og løbende opfølgninger, så kommende indsatses fokuseres bedst muligt.

Det andet handlingsforslag foreslår, at der udvikles en klarere strategi for facilitetsområdet, da idrætsfaciliteterne – særligt i Grønland – er forbundet med store omkostninger.

Det tredje handlingsforslag handler om at høste lavthængende frugter i form af fokus på idræt og bevægelse, der, i højere grad end det er tilfældet i dag, udnytter de muligheder for fysisk aktivitet, som den grønlandske natur og de eksisterende idrætsfaciliteter tilbyder.

Del 1: Idrættens økonomi og udvikling i Grønland 2012-2017

Indledning

Denne del 1 søger at give et billede af de offentlige udgifter til bredde- og eliteidrætten i Grønland. Idan har tidligere kigget på dele af dette område (se: Asserhøj & Forsberg, 2015), og der bliver i det nedenstående trukket på tidligere tal, der opdateres til aktuelt niveau, ligesom der gives et billede af udviklingen.² Der fokuseres på perioden 2012-2017.³

Desuden tilstræber analysen at give et billede af de økonomiske aktiviteter som fonde og private aktører bidrager med (om end det er meget sparsomt med data vedrørende private aktører) på området samt at give et indblik i økonomien for de events, som gennem de senere år er blevet afholdt i Grønland.

Offentlige udgifter til bredde- og eliteidræt i Grønland er i store træk organiseret som i Danmark. Kommunerne spiller en afgørende rolle ved at stille faciliteter til rådighed for idrætsforeninger og yde tilskud til foreningernes aktiviteter og – særligt i det grønlandske tilfælde – rejser.

Endvidere bliver der via den grønlandske finanslov bevilget penge til idrætten, og endelig har Grønland del i overskuddet fra tips- og lottospil i regi af Danske Spil A/S.

Disse penge fordeles til Grønlands Idrætsforbund (GIF) og Elite Sport Greenland (ESG), der kanaliserer midlerne videre til de grønlandske specialforbund til brug på hhv. bredde- og eliteområdet.

I de nedenstående afsnit gennemgås de enkelte områder nærmere. Først ses på det statslige niveau (finanslovsbevillinger og udlødningsmidler), derefter det kommunale og til sidst gives et overblik over, hvordan modtagerne af de statslige midler anvender pengene. Foreningernes anvendelse af offentlige midler berøres kun kort, da dette ikke har været et fokusområde i rapportens opdrag.

Til gengæld behandles den særskilte økonomi forbundet med deltagelse i og afholdelse af internationale arrangementer lidt mere uddybende herefter, og arrangementernes omfang i forhold til antallet af grønlandske deltagere og frivillige vil blive beskrevet.

Det søges også at give et overblik over fondsbevillinger til den grønlandske idræt. Vægten er helt overvejende lagt på de offentlige pengestrømme vedrørende idrætten i Grønland samt fondsbevillinger. Det skyldes, at idrætslige aktiviteter i Grønland i meget stor udstrækning er offentligt finansieret.

² Der gentages i visse tilfælde tekst fra Asserhøj & Forsberg (2015).

³ Dog inddrages PANAM-mesterskaberne i håndbold 2018 i afsnittet vedrørende events.

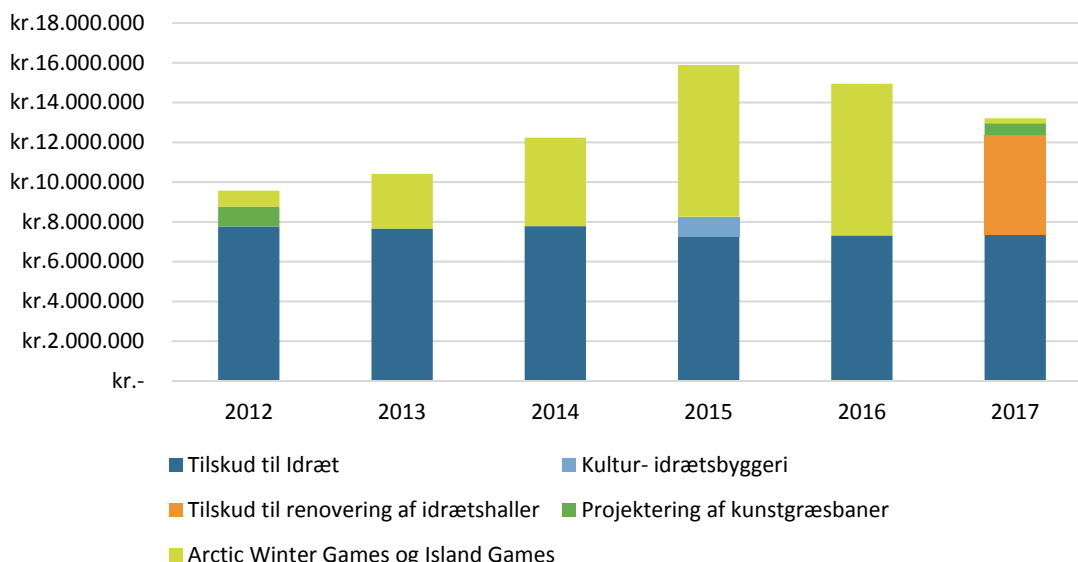
Finanslovsbevillinger til idræt (Landskassen)

Som nævnt består de statslige tilskud fra Landskassen i Grønland til idrætsformål af to hoveddele: 1) Det grønlandske selvstyres bevillinger (Naalakkersuisut) samt 2) udlodningsmidlerne fra overskuddet fra Danske Spil A/S.

Udviklingen i bevillingerne til idrætten fra selvstyret fremgår af figur 1 og består af bevillinger til Elite Sport Greenland (ESG) og Grønlands Idrætsforbund (GIF) ('Tilskud til idræt') samt andre formål, f.eks. tilskud til afholdelse af specifikke events eller idrætsbegivenheder (Arctic Winter Games og Island Games).

På anlægssiden gives der mindre bevillinger til renovering af idrætshaller, øvrigt kultur- og idrætsbyggeri eller projektering af kunstgræsbaner. F.eks. blev der 2017 afsat en pulje på 5 mio. kr. til renovering af idrætshaller. Et tilsvarende beløb er afsat på finansloven i 2018, ligeledes til renovering af idrætshaller.⁴

Figur 1: Udviklingen i finanslovsbestemte selvstyrebevillinger til idrætten, 2012-2017, 2017-priser

Kilde: Det grønlandske selvstyres finanslove i perioden (Grønlands Selvstyre, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017)⁵

Samlet er der bevilliget 76,2 mio. kr. til idrætten i perioden svarende til 12,7 mio. kr. i gennemsnit om året målt i løbende priser. Det samlede beløb i perioden svarer til 77,4 mio. kr. i 2017-priser.

⁴ I skrivende stund er det uklart, hvor mange af de midler, der endnu er forbrugt.

⁵ Da rapporten fokuserer på perioden 2012-2017 er finanslovsbevillingerne for 2018 ikke medtaget. De ligger dog på niveau med 2017. I alt 13,6 mio. kroner (Grønlands Selvstyre, 2018).

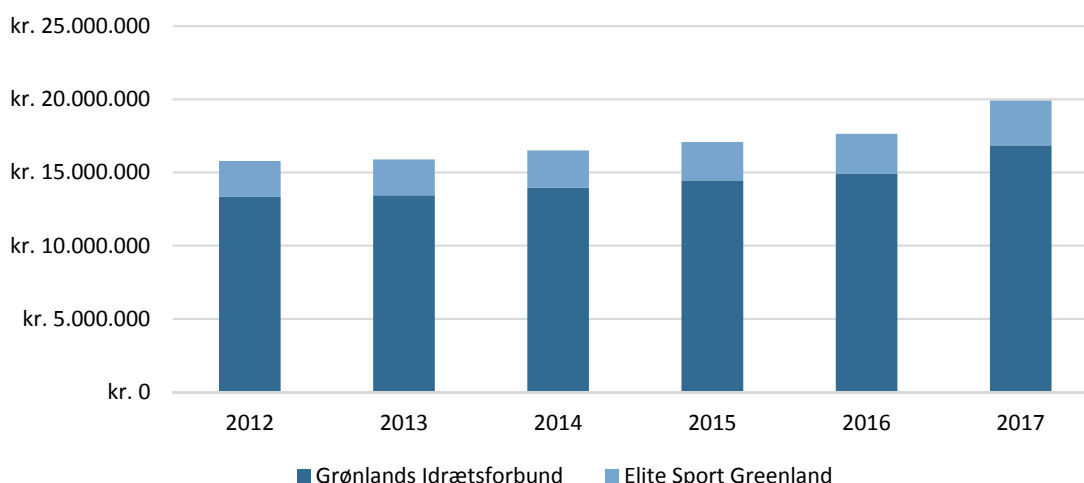
Det kan bemærkes, at der i finansloven for 2018 (ikke vist) er afsat 8,4 mio. kr. til idrætten generelt og 5 mio. kr. yderligere til renovering af idrætshaller (se nærmere herom i del 2). Til Arctic Games og Island Games er der afsat 247.000 kr.⁶

Udlodningsmidler

Ud over det grønlandske selvstyres egne bevillinger til idrætten, modtager den grønlandske idræt også såkaldte udlodningsmidler, der består af en andel af overskuddet fra Danske Spil A/S. Det er efter samme model som i Danmark, hvor der tilføres ressourcer årligt til idrættens organisationer, f.eks. Danmarks Idrætsforbund (DIF) og Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI). Af andre danske beløbsmodtagere kan nævnes Team Danmark, Sport Event Denmark, Anti Doping Danmark og Idrættens Analyseinstitut.

Hvad angår Grønland, er der i perioden 2012-2017 hensat 59,1 pct. af den andel af overskuddet fra Danske Spil A/S, der tilfalder Grønland, til idrætsformål. Midlerne udbetales i henhold til Inatsisartutlov nr. 10 af 22. november 2011 om fordeling af midler fra visse spil til GIF og ESG. Udviklingen i udlodningsmidlerne i perioden fordelt på de to beløbsmodtagere kan ses i figur 2.

Figur 2: Udlodningsmidler til idrætsformål i Grønland

Kilde: Årsrapporter for GIF og ESG i perioden (Elite Sport Greenland, 2013, 2014, 2015, 2016b, 2017a, 2018a, Grønlands Idrætsforbund, 2013, 2014, 2015, 2016, Grønlands Idrætsforbund, 2017, 2018)

Målt i 2017-priser er der samlet tilført 104,4 mio. kr. til idrætsformål i Grønland via udlodningsmidlerne svarende til 17,4 mio. kr. årligt. Samlet ligger de årlige tilførsler på et meget stabilt niveau, men målt i faste priser er summen af midlerne steget med 22,3 pct. fra 2012 til 2017.

⁶ Det skal nævnes, at de aktuelt forbrugte midler af bevillingerne ligger på lige godt 62 mio. kr. i perioden, ifølge Grønlands Statistik, som Idan har været i dialog med i forbindelse med udformningen af denne rapport. De ubrugte finanslovsbevillinger overføres til senere regnskabsår.

Kommunernes støtte til idræt

Som nævnt tidligere er kommunerne den største bidrager til den grønlandske idræt. I alt står de grønlandske kommuner for seks ud ti offentlige kroner, der tilføres området (undtaget offentlige fondsbevillinger). Den kommunale støtte hjemles i Landstingsforordningen nr. 10 af 21. maj 2002 om kultur- og fritidsvirksomhed, der fastlægger de rammevilkår, kommunerne kan agere under inden for kultur- og fritidsområdet.

Der er tale om en slags rammelovgivning, hvorunder de enkelte grønlandske kommuner kan fastsætte den nærmere støtte og specifikke prioriteringer. Dog er støtteordningerne i de grønlandske kommuner ret ens (Asserhøj & Forsberg, 2015), om end omfanget af de konkrete afsatte udgifter varierer en del.

Kommunerne prioriterer med andre ord forskelligt inden for de overordnede rammer. Det kan ses af tabel 1, der viser kommunernes totale driftsudgifter pr. indbygger (nederste kolonne) til idræt i perioden 2013-2017 i 2017-priser.

Tabel 1: Driftsudgifter til idræt i de grønlandske kommuner 2013-2017, 2017-priser, total samt pr. indbygger

	2013	2014	2015	2016	2017	I alt/snit pr. indbygger
Kommune Kujalleq	4.194.861 kr.	4.700.319 kr.	4.769.666 kr.	4.607.789 kr.	4.655.698 kr.	22.928.333 kr.
Pr. indbygger	587 kr.	663 kr.	684 kr.	677 kr.	696 kr.	661 kr.
Qeqqatta Kommunia	9.201.729 kr.	9.538.687 kr.	9.132.993 kr.	10.337.978 kr.	10.871.397 kr.	49.082.785kr.
Pr. indbygger	957 kr.	1.011 kr.	972 kr.	1.097 kr.	1.177 kr.	1.043 kr.
Qaasuitsup Kommunia	5.617.515 kr.	6.575.035 kr.	5.701.019 kr.	6.251.086 kr.	5.553.270 kr.	29.697.925 kr.
Pr. indbygger	313 kr.	374 kr.	327 kr.	364 kr.	324 kr.	340 kr.
Kommuneqarfik Sermersooq	12.674.417 kr.	20.938.306 kr.	18.881.156 kr.	20.288.530 kr.	14.178.086 kr.	86.960.494 kr.
Pr. indbygger	580 kr.	942 kr.	846 kr.	903 kr.	625 kr.	779 kr.

Kilde: Grønlands Statistik. Særtræk fra de kommunale kontoplaner

Kommunernes udgifter bruges til at stille faciliteter til rådighed for de grønlandske idrætsforeninger og/eller refundere udgifter til facilitetsleje i private lokaler. Desuden yder kommunerne støtte til blandt andet rejser/transport, foreningsdrift, trænere, ledere samt til kurser og uddannelse af foreningsmedlemmer og -ledere.

Transportudgifter er ifølge flere af de interviewede informanter den allerstørste udgift i driftsbudgettet. Ifølge Informant 7 udgør det op mod 95 pct. af den samlede udgift i nogle tilfælde.⁷ Der henvises til Asserhøj og Forsberg (2015) for en nærmere gennemgang af kommunernes regler for støtte til de nævnte områder.

⁷ I den konkrete kommune betaler kommunen 50 pct. af rejseomkostningerne for voksne og 75 pct. for børn, hvis de eksempelvis skal til grønlandsmesterskaber, en kvalifikationsturnering eller lignende.

I alt er der tilført 186 mio. kr. i løbende priser, svarende til 189 mio. kr. i 2017-priser, til idrætten i driftsbevillinger på det kommunale område i perioden.⁸

Der er som vist stor forskel på de enkelte kommuners udgifter målt i absolutte størrelser. Her ligger Kommuneqarfik Sermersooq med de højeste udgifter, hvorimod Kommune Kujalleq generelt bruger færrest midler. Det totale udgiftsniveau hænger dog sammen med kommunernes respektive indbyggertal, hvorunder Kommuneqarfik Sermersooq er den største og Kommune Kujalleq den mindste. Udviklingen i kommunernes indbyggertal fremgår af tabel 2.⁹

Tabel 2: Befolkningsudviklingen i de grønlandske kommuner

	2013	2014	2015	2016	2017
Kommune Kujalleq	7.151	7.088	6.969	6.811	6.692
Kommuneqarfik Sermersooq	21.868	22.236	22.317	22.480	22.673
Qeqqata Kommunia	9.620	9.436	9.397	9.423	9.239
Qaasuitsup Kommunia	17.498	17.291	17.168	17.008	17.147

Kilde: Grønlands Statistik (Bedst3)

Tabel 3 opgør på denne baggrund udgifter pr. indbygger. Som det fremgår, varierer kommunernes udgifter opgjort på denne måde også en del. I denne opgørelse er det Qeqqata Kommunia, der i gennemsnit bruger mest, mens Qaasuitsup Kommunia i gennemsnit bruger mindst. Det ligger ikke inden for analysens opdrag at afgøre det rimelige i hverken det totale forbrug i kommunerne eller udgifterne pr. indbygger.

Ud over de løbende driftsomkostninger til idrætten afholder kommunerne også anlægsudgifter. De totale udgifter samt udgifter pr. indbygger i perioden 2013-2017 – opgjort i 2017-priser – er vist i tabel 3.

⁸ Der kan være usikkerheder ved denne opgørelse. Selvom udgiftstallene er trukket efter de relevante idrætskonti i den kommunale kontoplan, indikerer nogle af de interviewede embedsfolk (f.eks. informant 7), at nogle driftsmidler, der går til idræt, kan være konteret på andre konti. F.eks. kan det gælde nogle af driftsudgifterne til faciliteter. Det vurderes dog, at de opgivne tal giver et rimeligt billede af udgifterne på de gennemgåede områder.

⁹ Qaasuitsup Kommunia er pr. 1. januar 2018 opdelt i to kommuner: Kommune Qeqertalik og Avannaata Kommunia. Denne rapport afrapporterer kun tal for den gamle kommuneopdeling.

Tabel 3: Anlægsudgifter til idræt i de grønlandske kommuner, 2017-priser, total samt pr. indbygger

2017-priser	2013	2014	2015	2016	2017
Kommune Kujalleq	-	-	-	170.968 kr.	15.399.928 kr.
Pr. indbygger	-	-	-	25 kr.	2.301 kr.
Qeqqatta Kommunia	48.882 kr.	-	139.317 kr.	1.619.184 kr.	7.474.190 kr.
Pr. indbygger	5 kr.	-	15 kr.	172 kr.	809 kr.
Qaasuitsup Kommunia	-	63.053 kr.	68.772 kr.	4.156.418 kr.	16.043.625 kr.
Pr. indbygger	-	4 kr.	4 kr.	244 kr.	936 kr.
Kommuneqarfik Sermersooq	-	11.852.797 kr.	9.342.512 kr.	9.500.568 kr.	2.124.303 kr.
Pr. indbygger	-	533 kr.	419 kr.	423 kr.	94 kr.

Kilde: Grønlands Statistik. Særtræk fra de kommunale kontoplaner

Som det kan ses, varierer de offentlige udgifter til nye anlæg – som det var tilfældet med driftsudgifterne – på tværs af kommunerne. Anlægsudgifterne giver ikke indtryk af et voldsomt stort forbrug, om end der inden for de senere år er bygget en del kunstgræsbaner i nogle kommuner. I alt er der tilført 77,4 mio. kr. til anlæg på området i perioden, målt i løbende priser. Det svarer til 78 mio. kr. i 2017-priser.

Derudover er det indtrykket fra interview-materialet, at faciliteterne generelt er nedslidte, men i nogle kommuner har man ikke overblik over det konkrete renovationsbehov. Der er fra selvstyrets side igangsat en plan for registrering af faciliteternes stand i kommunerne, men der foreligger – som nævnt – endnu ikke noget samlet overblik over alle typer af faciliteter. Kun halfaciliteter er afdækket.

Samlet viser afdækningen af halfaciliteterne (se nærmere herom i del 2), at der er et samlet renoveringsbehov på 67,7 mio. kr. på denne facilitetstype. De fleste idrætsfaciliteter, f.eks. håndboldhaller, er bygget tilbage i 1970'erne og 1980'erne, og det bærer den aktuelle stand præg af.

Hertil kommer vanskeligheder ved at få bygget i visse områder af Grønland, hvor det ifølge en af de interviewede informanter er meget dyrt. Op mod 60.000 kr. pr. m² kan det koste, hvilket ligger langt højere end almindeligt halbyggeri i f.eks. Danmark.

Årsagen er, at der er ganske få stor-entreprenører, der opererer i de forskellige dele af Grønland, og det gør, at de i høj grad er uden konkurrence. Endvidere er det dyrt og langsomt at få transporteret byggematerialer pga. de geografiske forhold og vejret. Til visse bygder er det endog ganske vanskeligt.

Grønlands Idrætsforbunds økonomi

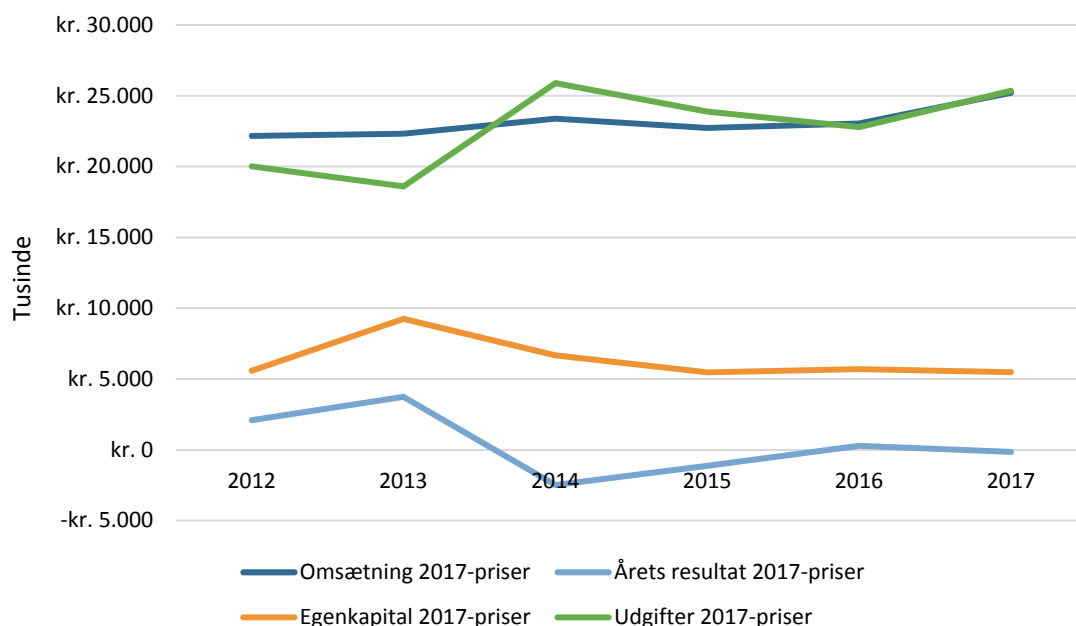
Hvor de kommunale udgifter kommer de lokale idrætsforeninger og klubber til gode, tilflyder driftstilskuddene via selvstyrebevillingerne som vist ovenfor helt overvejende GIF,

der dels selv forvalter pengene til egne aktiviteter og dels viderefordeler ressourcerne til specialforbundene (se nedenfor).¹⁰

Udviklingen i de økonomiske nøgletal (omsætning, udgifter, resultat og egenkapital) for Grønlands Idrætsforbund isoleret fremgår af figur 3. Det kan ses, at de samlede indtægter svinger mellem 22 til 25 mio. kr. pr. år (2017-priser).

De største indtægtskilder er udlodningsmidler (se ovenfor), driftstilskud fra hjemmestyret og private sponsorer. I perioden 2012-2017 har de tre kategorier stået for hhv. 63,7 pct., 31,7 pct. og 4,2 pct. af indtægterne. Øvrige indtægter kommer fra kontingenter fra specialforbundene og andre indtægter.

Figur 3: Udviklingen i omsætning, udgifter, resultat og egenkapital for Grønlands Idrætsforbund, 2012-2017, 2017-priser

Kilde: Årsrapporter for Grønlands Idræts-Forbund, 2013-2017 (Grønlands Idræts-Forbund, 2013, 2014, 2015, 2016, Grønlands Idrætsforbund, 2017, 2018)

Blandt de største udgiftsposter i GIFs regnskaber står støtte til de grønlandske specialforbund (se nærmere herom senere) – i alt 55,8 pct. af de samlede udgifter i perioden – men også posterne 'internationale aktiviteter' (12,4 pct.), 'egne aktiviteter' (8,6 pct.) og personaleomkostninger (12,6 pct.) står blandt de største udgiftskategorier. Egenkapitalen følger udgiftsniveauet (og dermed resultatet) op og ned, men ligger i øvrigt på et fornuftigt niveau.

De grønlandske specialforbunds økonomi

De ni grønlandske specialforbund er i hovedsagen karakteriseret ved, at de i meget stor udstrækning lever af de tilskud, de får fra GIF.

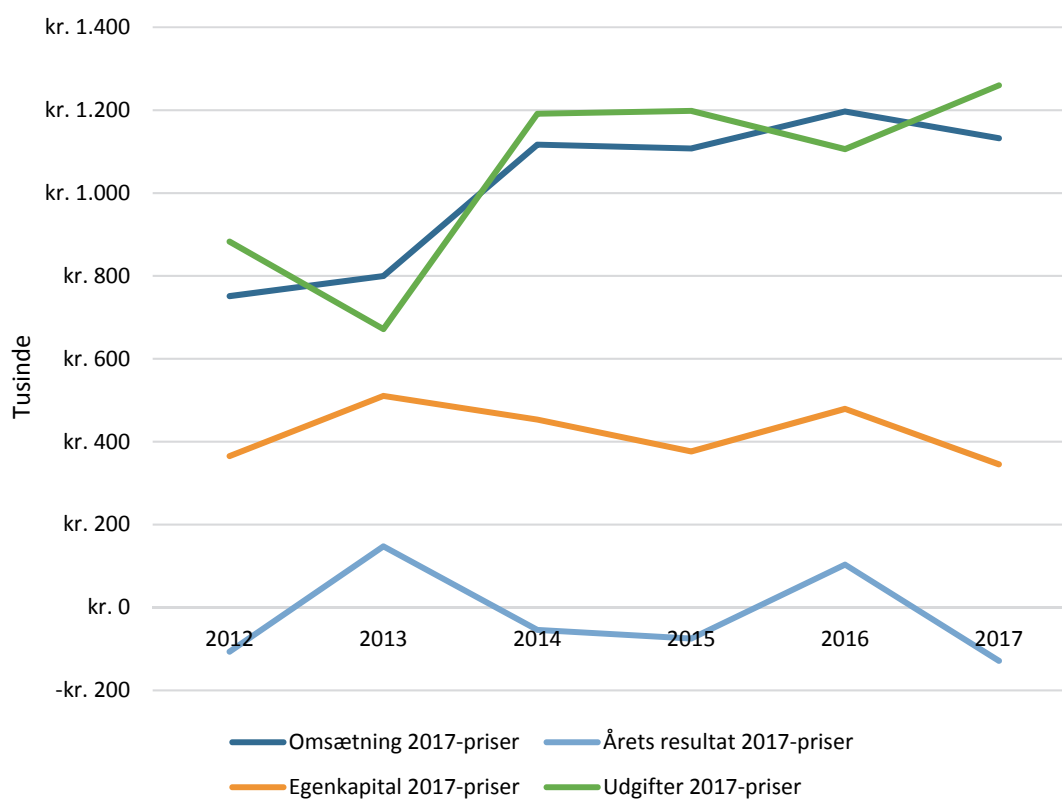
¹⁰ Selvstyrebevillinger til anlæg gives i tilskud til konkrete projekter i kommunerne.

Der er meget få private midler involveret i specialforbundene, f.eks. i form af sponsorater, hvilket er på linje med, hvordan indtægterne er i mange danske specialforbund. Dette afsnit gennemgår kort de grønlandske specialforbunds økonomier.¹¹

Grønlands Bordtennis Union (Nerrivimmi Arsaarartartu Kattuffiat - Greenland Table Tennis Federation)

Indtægterne i den grønlandske bordtennisunion fordeles sig på tre hovedposter: 1) hovedbevillingen fra GIF, 2) kontingentindtægter og 3) kursusstøtte. 93,8 pct. af de samlede indtægter i perioden er GIF-bevillingen mens hhv. 4,8 og 1,4 pct. kommer fra punkt 2 og 3.¹² Udviklingen i indtægter, udgifter, resultat og egenkapital i perioden 2013-2017 fremgår af figur 4.

Figur 4: Udviklingen i omsætning, udgifter, resultat og egenkapital for Greenland Table Tennis Federation, 2012-2017, 2017-priser

Kilde: Årsrapporter for Greenland Table Tennis Federation, 2013-2017 (Greenland Table Tennis Federation, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018)

¹¹ De kommende afsnit er baseret på gennemgang af de pågældende specialforbunds årsrapporter i de angivne perioder. Det skal bemærkes, at materialet er uhomogent forstået på den måde, at materialet ikke i alle tilfælde er videre detaljeret. Ligeledes skiftes der i nogle specialforbund regnskabspraksis undervejs i den afdækkede periode. Det vanskeliggør en stringent analyse af udviklingen i relevante udgiftsposter.

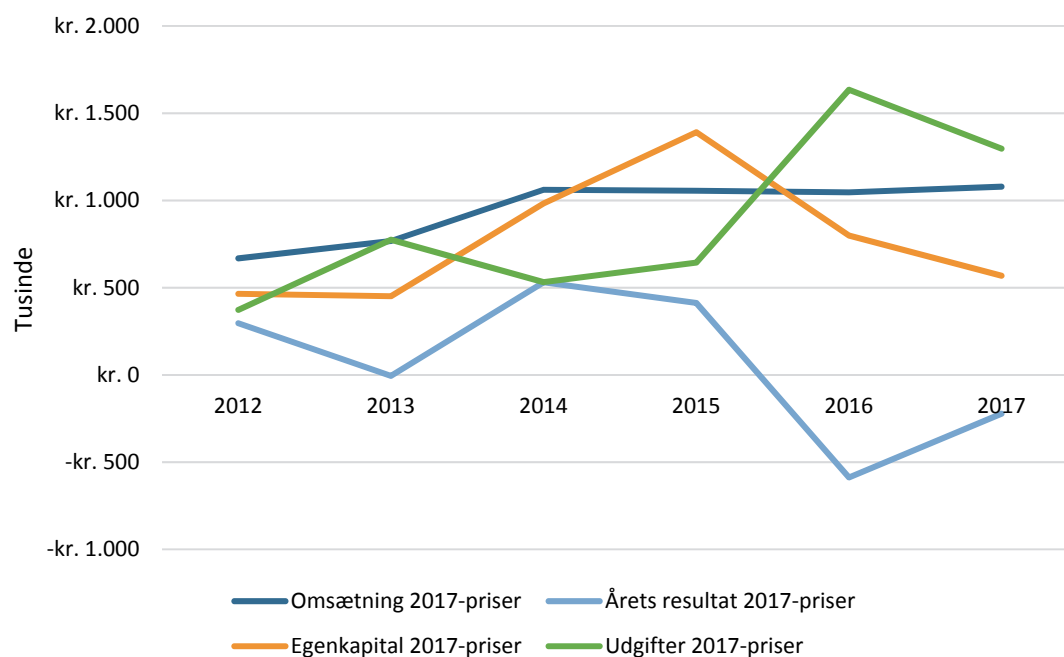
¹² Gennemgangen af de procentvise fordelinger af indtægter og udgifter i de grønlandske specialforbund baseres på beregninger af data opgjort i løbende priser.

De højeste udgiftsposter i den opgjorte periode udgøres af omkostninger i forbindelse med grønlandsmesterskaberne og træningslejre afholdt i Danmark, der står for hhv. 26,2 pct. og 18,6 pct. i perioden. Arctic Games 2016 og Arctic Open står samlet set for 18,3 pct. i perioden. Administrationsomkostninger ligger på et lavt niveau af 4,2 pct. i perioden mens træningsomkostninger tager 7,8 pct. af udgifterne. Egenkapitalen er som følge af underskud i 2014, 2015 og 2017 svagt nedadgående.

Grønlands Volleyball-Forbund

99,5 pct. af de samlede indtægter i det grønlandske volleyballforbund i perioden 2012-2017 består af bevillingen fra GIF. Det fremgår af årsrapporterne fra Grønlands Volleyball-Forbund (Grønlands Volleyball-Forbund, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018). Øvrige indtægter udgøres af tilskud vedrørende internationalt arbejde (0,4 pct.) og sponsorer (0,1 pct.), ligeledes set over den angivne periode.

Figur 5: Udviklingen i omsætning, udgifter, resultat og egenkapital for Grønlands Volleyball-Forbund, 2012-2017, 2017-priser

Kilde: Årsrapporter for Grønlands Volleyball-Forbund, 2012-2017 (Grønlands Volleyball-Forbund, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018)

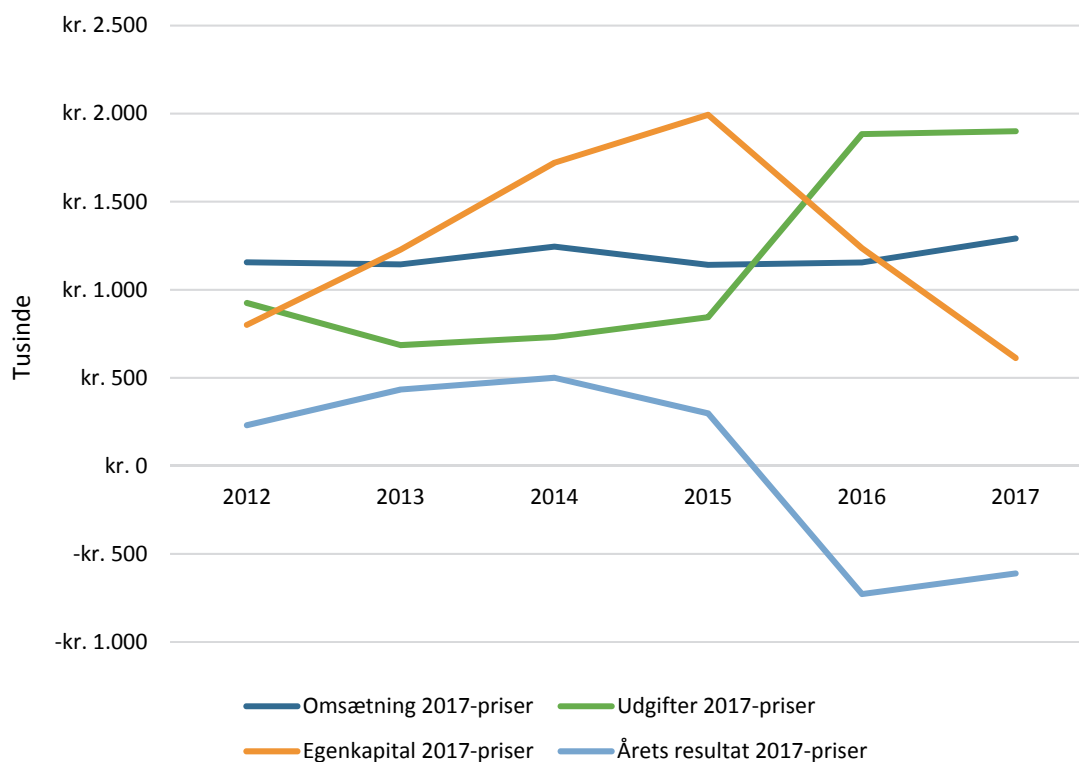
Som i de andre grønlandske specialforbund er udgifterne til afholdelse af mesterskaber eller rejser høje. Konkret udgør udgifter til grønlandsmesterskaberne 57,3 pct. i perioden. Også udgifterne til landshold ligger højt og udgør 18,4 pct. i perioden. Administrationsudgifter ligger på et rimeligt niveau af knap 6 pct. Som følge af et underskud i 2016 (582.000 kr.) og 2017 (222.000 kr.) udviser egenkapitalen i forbundet en nedadgående tendens.

Grønlands Taekwon-Do Forbund

Rejseudgifter og lignende udgifter til sportslige aktiviteter fylder også relativt meget i det Grønlandske Taekwon-Do Forbund. Det fremgår af forbundets årsrapporter i perioden 2012-17 (Grønlands Taekwon-Do Forbund, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018).

Udgifter til grønlandsmesterskaber, verdensmesterskaber og europamesterskaber fylder således hhv. 26,2 pct., 6,0 pct. og 10,5 pct. af de samlede udgifter i perioden. Udgifter til deltagelse i kurser og møder udgør 20,8 pct. Administrationsomkostninger ligger på et rimeligt niveau af 12,2 pct. i perioden. I figur 6 ses udviklingen i specialforbundets omsætning, udgifter, resultat og egenkapital 2012-17.

Figur 6: Udviklingen i omsætning, udgifter, resultat og egenkapital for Grønlands Taekwon-Do Forbund, 2012-2017, 2017-priser

Kilde: Årsrapporter for Grønlands Taekwon-Do Forbund, 2013-2017 (Grønlands Taekwon-Do Forbund, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018)

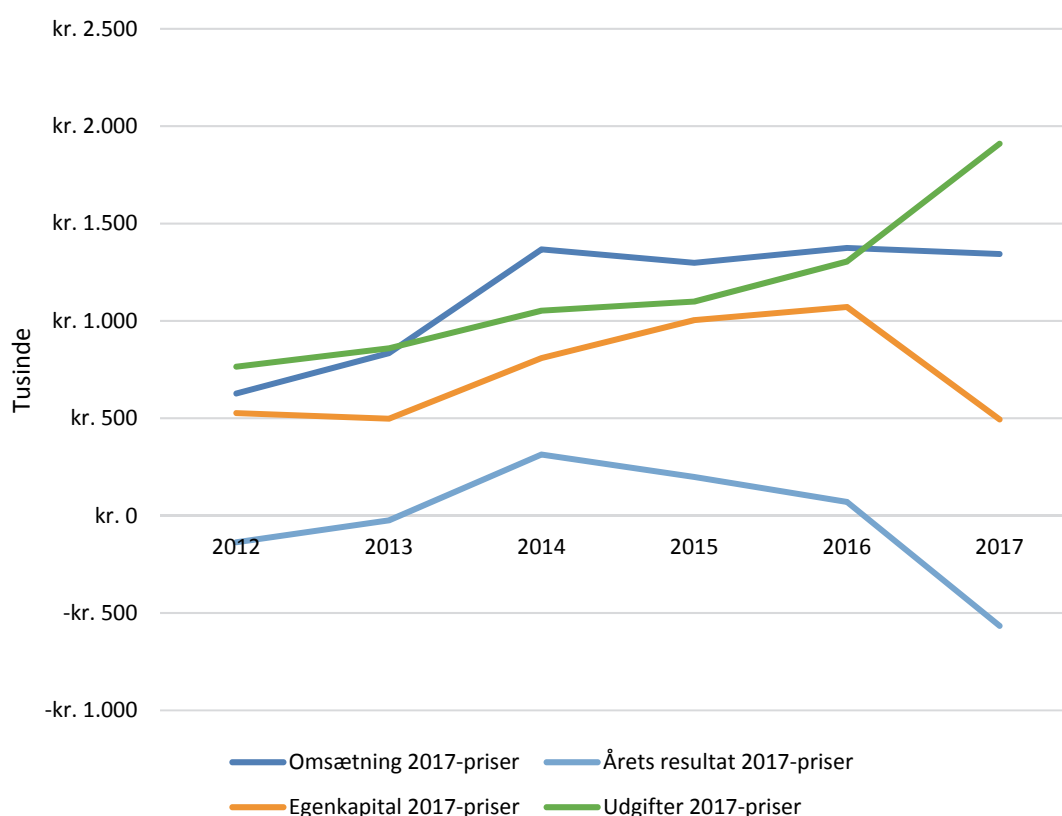
På omsætningssiden er det indtægter fra GIF (tips- og lottomidler), der fylder næsten 97 pct. af indtægterne. I enkelte år er der pæne sponsorindtægter og lidt salg af kampudstyr, men ellers er aktiviteterne baseret på offentlige tilskud.

På omkostningssiden er det udgifter til grønlandsmesterskaberne, der dominerer billedet. De udgør 26,2 pct. af samtlige udgifter i perioden. Men også udgifter til deltagelse i europa- og verdensmesterskaber fylder noget med i alt 16,5 pct. af de samlede udgifter i perioden. Udgifter til afholdelse af møder og kurser fylder i alt 20,8 pct. Administrationsudgifter ligger på 12,2 pct.

Grønlands Kajak Forbund (Qaannat Kattuffiat)

Det grønlandske kajakforbund skiller sig lidt ud i forhold til de øvrige specialforbund ved, at omsætningen ikke kun - eller næsten kun - består af indtægter fra GIF. I perioden 2012-2017 har forbundet også indtægter fra kajakmesterskaberne svarende til 8 pct. af indtægterne i perioden. Tilskuddet fra GIF udgør 82,4 pct., kontingenter 0,8 pct., kursusstøtte 7,7 pct. og øvrige indtægter 1,2 pct. Udviklingen i forbundets omsætning, udgifter, resultat og egenkapital fremgår af figur 7.

Figur 7: Udviklingen i omsætning, udgifter, resultat og egenkapital for Grønlands Kajak Forbund, 2012-2017, 2017-priser

Kilde: Årsrapporter for Grønlands Kajak Forbund, 2012-2017 (Qaannat Kattuffiat, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018)

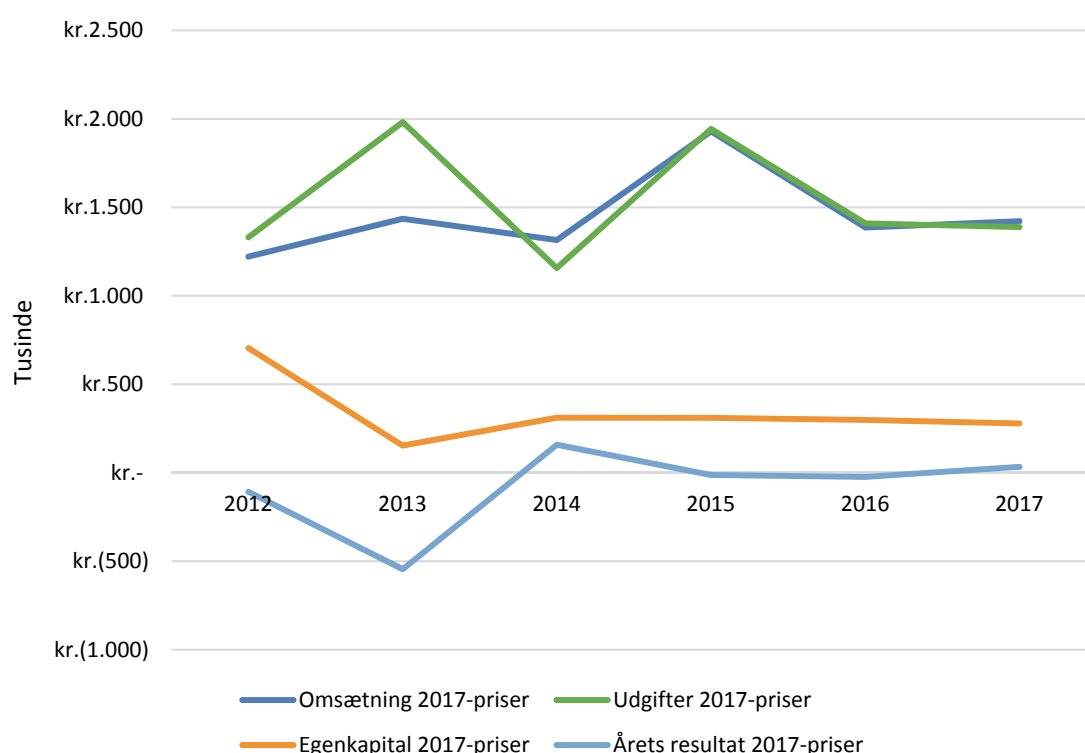
Som det kan ses, er der udsving i udgiftsniveauet, hvilket påvirker egenkapitalen, der efter at være steget i perioden fra 2013 til 2016 falder til 2012-niveauet i 2017. Omsætningen har de senere år, 2014-2017, ligget stabilt.

Udgifter i forbundet fordeler sig nogenlunde som billedet i de øvrige gennemgåede specialforbund med store poster til mesterskaber. Kajakmesterskaberne udgør 57,8 pct. af udgifterne i perioden 2012-2017. Administrationen tager 10,8 pct. og øvrige aktiviteter udgør 10,8 pct. Kurser udgør 4,2 pct. og lønninger 4,2 pct.

Grønlands Badminton Forbund (Badminton Kalaallit Nunaat)

Omkostninger i forbindelse med deltagelse i grønlandsmesterskaberne fylder forholds-mæssigt meget i udgifterne for det grønlandske badmintonforbund. I perioden 2012-2017 er det den største post på udgiftssiden i forbundet, og den står for 38 pct. heraf. Lægger man udgifter til Island Games til, så ender de samlede udgifter på disse to poster med at udgøre 52,3 pct. Herefter følger udgifterne til landshold, der udgør 13,4 pct. af udgifterne i samme periode. Kursus og møder udgør 9,4 pct., mens administrationsomkostninger ud-gør 9,7 pct. Forbundets samlede omsætning, udgifter, resultat og egenkapital fremgår af nedenstående figur.

Figur 8: Udviklingen i omsætning, udgifter, resultat og egenkapital for Grønlands Badminton Forbund, 2012-2017, 2017-priser

Kilde: Årsrapporter for Badminton Kalaallit Nunaat, 2012-2017 (Badminton Kalaallit Nunaat, 2013, 2014, 2015, 2016)

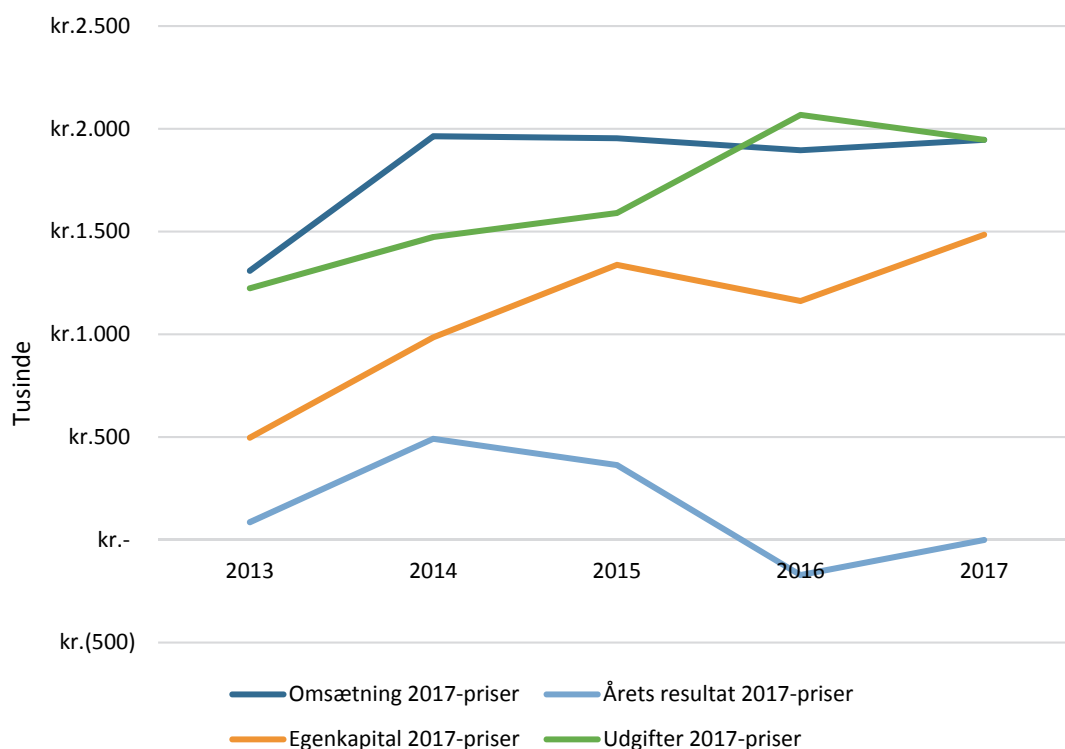
Det kan ses, at indtægterne i perioden svinger mellem 1,2 og 1,9 mio. kr. Herunder består den største enkeltstående indtægtskilde af de årlige tilskud fra GIF. Sponsorindtægter er små og svinger mellem 20.000 og 134.000 kr. årligt. Egenkapitalen har de senere år ligget nogenlunde stabilt omkring 300.000 kr.

Grønlands Skiforbund (Kalaallit Nunaanni Sisorartartut Kattuffiat)

Det grønlandske skiforbund, Kalaallit Nunaanni Sisorartartut Kattuffiat, opererer økonomisk set med en hovedbestyrelse og tre underudvalg for hhv. langrend, alpin og snowboard. Regnskabet er delt i overensstemmelse hermed, men af hensyn til overskueligheden afrapporteres tallene i sin helhed.

Som det fremgår af nedenstående figur 9, har Grønlands Skiforbund under ét en omsætning på mellem 1,3 og 1,9 mio. kr. (2017-priser) i perioden 2013-2017. 99 pct. af indtægterne kommer fra Grønlands Idrætsforbund. Den sidste ene pct. er kontingenter fra klubber.

Figur 9: Udviklingen i omsætning, udgifter, resultat og egenkapital for Grønlands Skiforbund, 2013-2017, 2017-priser

Kilde: Årsrapporter for Grønlands Skiforbund, 2013-2017 (Grønlands Skiforbund, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018)

En nærmere gennemgang af regnskaberne afslører – som det er tilfældet med de andre specialforbund – relativt store udgifter til deltagelse i og/eller arrangering af stævner, f.eks. i form af transport- og opholdskosten. Det gælder bl.a. langrend, hvor udgifter til deltagelse i World Cup og Norge Cup udgjorde knap 40 pct. af langrendsudvalgets udgifter i 2013 (Grønlands Skiforbund, 2014).

I 2014 udgjorde udgifter i forbindelse med Arctic Winter Games (AWG) tilsvarende 62,2 pct. af langrendsudvalgets udgifter (Grønlands Skiforbund, 2015). For alpinudvalget var de primære udgifter i 2014 tilskud til klubber (32,2 pct.) samt udgifter i forbindelse med AWG (32 pct.).

I 2015 blev der ifølge Grønlands Skiforbunds årsrapport brugt 125.000 kr. på en landstræner i langrend (33,8 pct. af de samlede udgifter), mens alpinudvalget samme år havde store udgifter til grønlandsmesterskaberne, svarende til 37,1 pct. af udgifterne (Grønlands Skiforbund, 2016). I snowboardudvalget bestod de primære udgifter af drift af freestyle-klubberne Nuuk Snowball og Sisimiut Snowball.

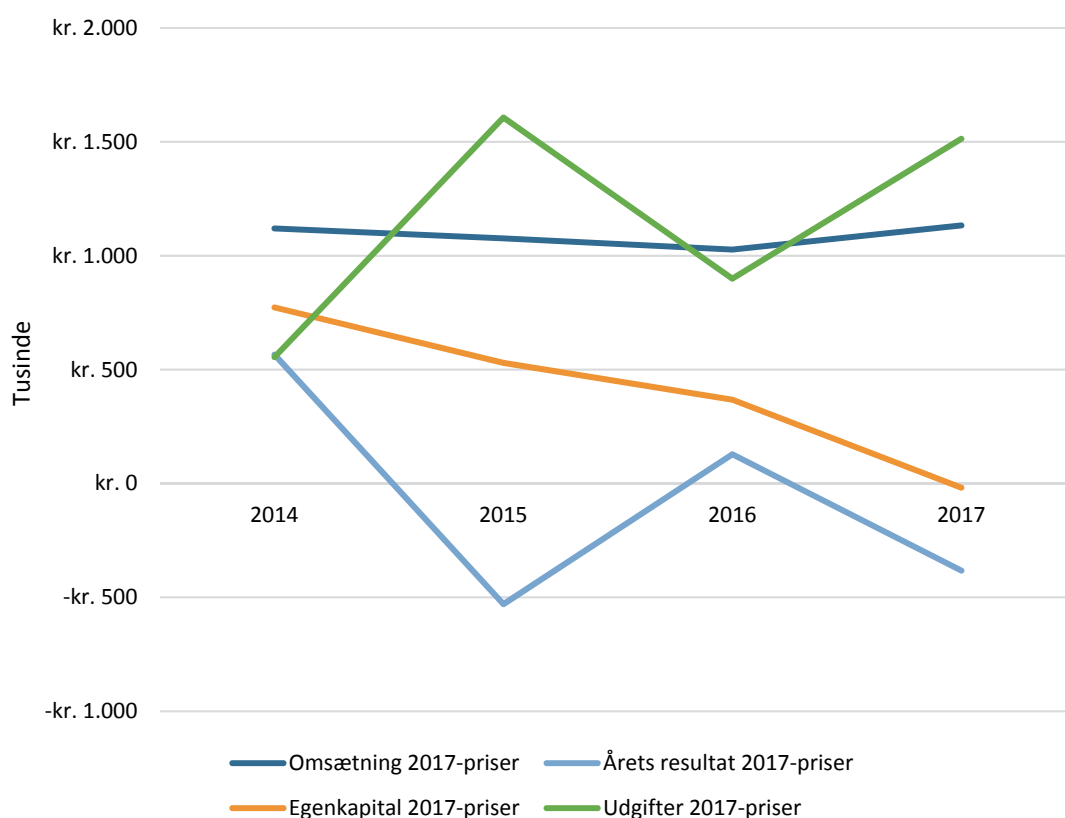
I 2016 var de største udgifter i langrennsudvalget poster til landstræner (17,8 pct.) samt grønlandsmesterskaberne (41,2 pct.). Alpinudvalgets udgifter bestod igen hovedsageligt af klubtilskud (43,7 pct.) samt mesterskabsomkostninger (34,2 pct.). Det samme gjorde sig gældende i snowboardudvalget, hvor tilskud til klubber og mesterskabsomkostninger tegnede sig for i alt 72,3 pct. af udgifterne.

Billedet er ændret en smule i 2017, hvor udstyr (småanskaffelser) fylder mest hos langrennsudvalget, mens tilskuddet til klubber og mesterskabsomkostninger fylder mest i alpinudvalget. I snowboardudvalget domineres billedet af tilskud til klubber (46,2 pct.) samt mesterskabs- og træneromkostninger (30,3 pct.).

Arctic Sport Greenland

Der foreligger ikke regnskabsoplysninger for 2012 og 2013 hvad angår Arctic Sport Greenland. Figur 10 viser derfor kun udviklingen fra og med 2014 til og med 2017.

Figur 10: Udviklingen i omsætning, udgifter, resultat og egenkapital for Arctic Sport Greenland, 2014-2017, 2017-priser

Kilde: Årsrapporter for Arctic Sport Greenland, 2012-2017 (Arctic Sport Greenland, 2015, 2016, 2017, 2018)

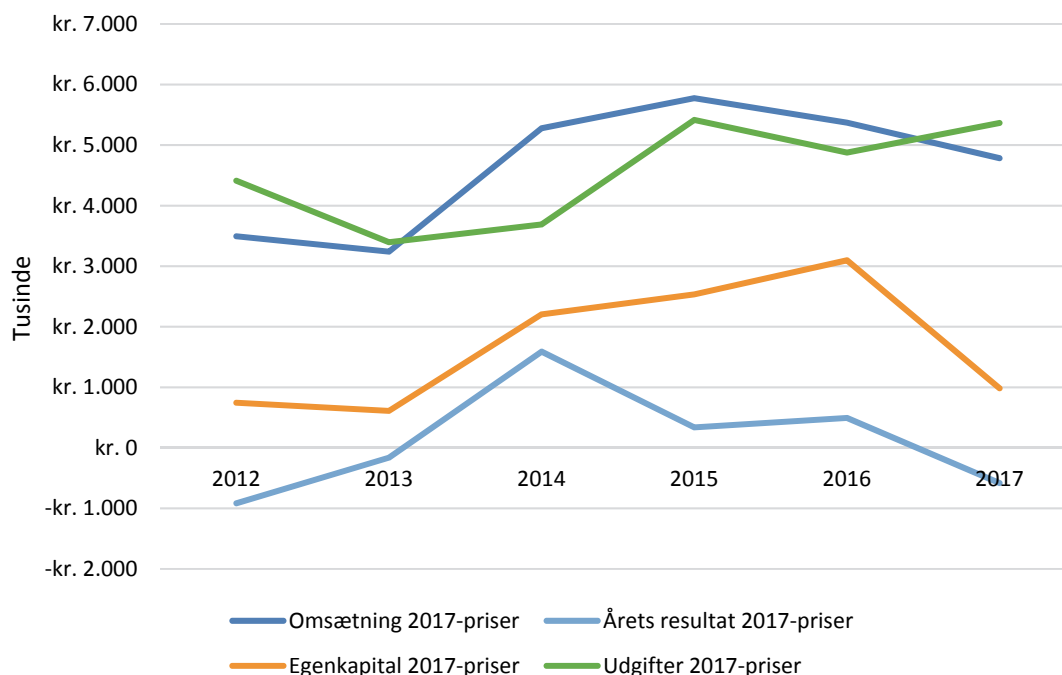
Det fremgår, at udgifterne i både 2015 og 2017 overstiger indtægter, der helt overvejende består af overskuddet fra Danske Spil. Kun 3,5 pct. af indtægterne i perioden er fra andre kilder.

På udgiftssiden er de største poster udgifter til grønlandsmesterskaber og Arctic Winter Games. Disse to poster står for 62,5 pct. af udgifterne i den viste periode. Administrationsomkostninger og udgifter til personale står for 30 pct. af de samlede udgifter. Egenkapitalen er i 2017 negativ med lige under 20.000 kr.

Grønlands Håndbold Forbund

Grønlands Håndbold Forbund (GHF) har indtægter for mellem 3,5 og 5,4 mio. kr. i den undersøgte periode. Regnskabspraksis gør det muligt at se indtægter på nogle centrale poster. Indtægter fra GIF udgør for GHF's vedkommende 43,8 pct. af de samlede indtægter i perioden, mens gebyrindtægter fra grønlandsmesterskabet udgør 29,5 pct. GHF har desuden forholdsvist store sponsorindtægter, svarende til 22,4 pct. i perioden. Øvrige indtægter udgør resten på lidt over 4 pct. Udviklingen i omsætning, udgifter, resultat og egenkapital er vist i figur 11.

Figur 11: Udviklingen i omsætning, udgifter, resultat og egenkapital for Grønlands Håndbold Forbund, 2012-2017, 2017-priser

Kilde: Årsrapporter for Grønlands Håndbold Forbund, 2012-2017 (Grønlands Håndbold Forbund, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018)

Transportomkostninger vægter tungt i det grønlandske håndboldforbunds regnskaber. Der skiftes regnskabspraksis undervejs i den viste periode, så det er svært præcist at sammenligne på tværs af perioden, men det fremgår af årsrapporten for 2016, at transportudgifter beløb sig til 2,7 mio. kr. og 3,2 mio. kr. i hhv. 2015 og 2016.

Det svarer til hhv. 55,5 pct. og 59,1 pct. af de samlede udgifter i pågældende år. Hertil kommer såkaldte 'opholdsudgifter' således, at udgifter til transport og ophold samlet udgør

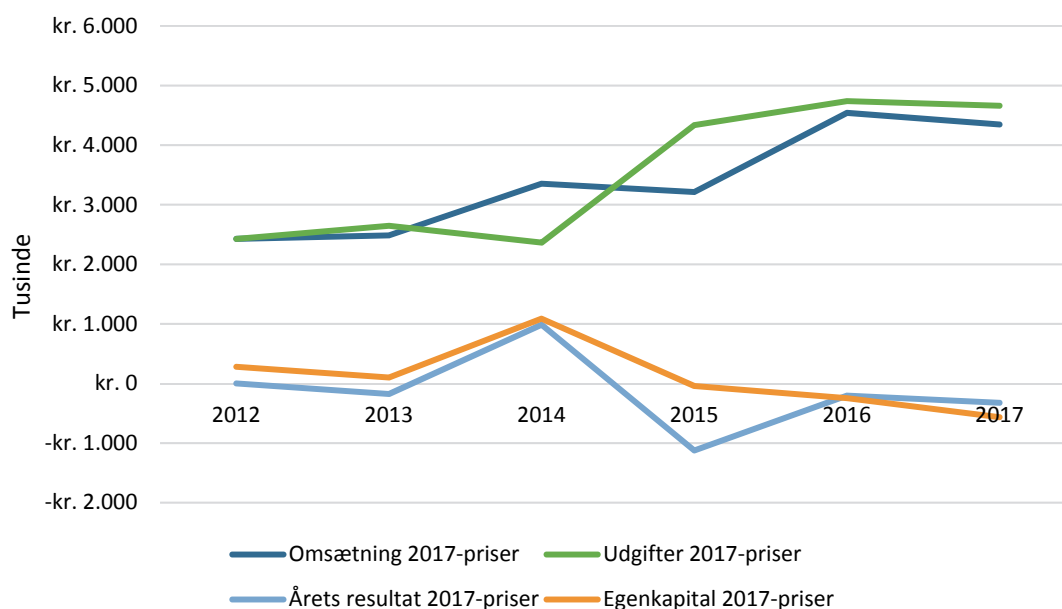
hhv. 64,5 pct. og 72,6 pct. af de samlede udgifter i 2015 og 2016. Det er en ganske betragtelig andel.

Grønlands Boldspil-Union (Kalaalilit Arsaattartut Kattuffiat)

Den grønlandske boldspilunion er et de grønlandske specialforbund, der har sponsorindtægter af en vis størrelse – dog kun i enkelte af de opgjorte år. Det fremgår af unionens årsrapporter, at der i 2016 og 2017 er samlede indtægter fra sponsorer på 2,6 mio. kr.¹³ Det svarer til 12,9 pct. af indtægterne i perioden 2012-2015 (målt i løbende priser).

Derudover er den helt primære indtægtskilde dog tips- og lottomidler overført fra GIF. Indtægterne herfra udgør 72,3 pct. for perioden (målt i løbende priser). Udviklingen i omsætning, udgifter, resultat og egenkapital fremgår af figur 12.

Figur 12: Udviklingen i omsætning, udgifter, resultat og egenkapital for Grønlands Boldspil-Union, 2012-2017, 2017-priser

Kilde: Årsrapporter for Grønlands Boldspil-Union i perioden (Grønlands Boldspil-Union, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018)

Som det kan ses, har omsætningen i Grønlands Boldspil-Union været stigende de senere år. Blandt andet som følge af stigende sponsorindtægter, ifølge årsrapporterne. Omkostnings-siden er dog tilsvarende forøget som følge af høje træningsomkostninger og landsholdsudgifter. Egenkapitalen ved opgørelsestidspunktet for 2017 er negativ på -566.000 kr.

¹³ Beløbene er posteret under 'Sponsorater og øvrige tilskud' i årsrapporterne (Grønlands Boldspil-Union, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018).

De største udgifter er personale- og administrationsomkostninger (herunder salgsomkostninger), der udgør 31,5 pct. af udgifterne i perioden (målt i løbende priser). Udgifter til afholdelse af grønlandsmesterskaber udgør 18,7 pct. i perioden mens kurser og mødeaktivitet udgør 12,6 pct. Udgifter til fodboldskole udgør 10,9 pct.

Private aktører

Ud over de offentlige aktører på idrætsområdet i Grønland, findes der også private aktører, der på (semi)kommerciel vis driver idrætsrelaterede aktiviteter. Denne rapport har ikke som primært opdrag at give en detaljeret gennemgang af de aktører, der driver forretning med kommercielt sigte inden for idrætsområdet.

Problemstillingen på området er, at der er meget lidt relevant data at anvende. Der er f.eks. ingen registrerede danseskoler i CVR¹⁴-registeret, der fra 1. januar 2018 også indeholder grønlandske virksomheder. Heller ikke private aktører på f.eks. skiområdet el. lign. foreligger der økonomisk data om.

Dog har det været muligt at finde nogle data på grønlandske kommercielle fitnesscentre. I Danmark har der gennem de senere år været en markant stigning i antallet af denne type idrætstilbud, der udbyder traditionel fitness og Crossfit. Der foreligger ikke tal for udviklingen i Grønland over tid, men antallet af denne type virksomheder er pt. ikke stort. Ifølge CVR-registret findes der ganske få selskaber, der driver fitnesscentre – i omegnen af 2-3 stykker. Hvad angår Crossfit, er der kun registreret et enkelt selskab.

Selskaberne – inden for både fitness og crossfit – opgiver ikke omsætningstal, men af personaleomkostningerne kan det ses, at der ikke er mange ansatte i de pågældende virksomheder – mellem en og fem.

Alt i alt er billedet altså, at selvom der er udbydere af idrætsrelaterede tilbud, der drives på kommerciel basis i Grønland, er det vanskeligt at skabe et grundigt overblik over dem med brug af økonomiske nøgletal.

Events

Grønlandske atleter deltager i internationale arrangementer som Arctic Winter Games (AWG) og Island Games, og samtidig er Grønland med mellemrum værtsnation for internationale begivenheder som Arctic Winter Games i 2016 og det panamerikanske håndboldmesterskabet i 2018.

I dette delafsnit vil den særskilte økonomi forbundet med deltagelse i og afholdelse af internationale arrangementer derfor blive belyst, og arrangementernes omfang i forhold til antallet af grønlandske deltagere og frivillige vil blive beskrevet.

¹⁴ Det Centrale Virksomhedsregister: www.cvr.dk

Arctic Winter Games 2016

Arctic Winter Games (AWG) er en international multisports- og kulturbegivenhed, der afholdes hvert andet år i løbet af marts måned, hvor primært unge konkurrerer i en række traditionelle (f.eks. badminton, basketball og bordtennis) og arktiske (f.eks. arctic sports, hundeslæde og sneskoløb) sportsgrene. De deltagende delegationer kommer fra forskellige arktiske regioner. AWG har været afholdt siden 1970, mens Grønland første gang deltog i 1990.

Formålet med AWG er ikke kun sportsligt, men i lige så høj grad kulturelt og socialt (Nuuk 2016 Arctic Winter Games, 2016). De overordnede værdier og mål med legene er at styrke kulturel arktisk identitet og social udveksling blandt unge i de deltagende arktiske regioner (Arctic Winter Games International Committee, 2016).

Det betyder, at afholdelsen af og deltagelsen i AWG ikke kun kan vurderes ud fra et sportsligt perspektiv, ligesom det heller ikke udelukkende kan vurderes ud fra et økonomisk perspektiv, da den arktiske infrastruktur og høje transportudgifter giver dårlige muligheder for at tiltrække turister, ligesom begivenhedens fokus på arktisk kultur, lokalsamfund og sport for unge giver minimale branding- og indtægtsmuligheder (Ren, Mahadevan, & Madsen, 2016).

En rapport fra 2015 (Lankford et al., 2015) evaluerer de lokale samfundseffekter af at deltage AWG i de deltagende regioner. Undersøgelsen tager udgangspunkt i begrebet 'social kapital' og evaluerer på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse blandt 78 repræsentanter fra seks regioner effekterne af AWG i et social kapital perspektiv.

Rapporten viser, at deltagelse i AWG ifølge de selvvalgte besvarelser har haft en række positive effekter:

- Sundhedsmæssige fordele i form af (øget) fysisk aktivitet og sund livsstil.
- Øget produktivitet i skole og arbejde i form af bedre samarbejde med andre og uddannelse af medlemmer af andre samfund.
- Sociale og samfundsmæssige fordele ved styrket lokalsamfund, mulighed for at møde og forstå nye mennesker og befolkningsgrupper og større frivilligt engagement.
- Øget social kapital og samfundsengagement i form af udviklede lederevner og større bevidsthed om gode rollemodeller.

Også legene i Nuuk i 2016 blev evalueret for sig selv, hvor de potentielle immaterielle gevinster, sociale effekter og andre længerevarende effekter blev vurderet af forskellige interessenter i form af sponsorer, frivillige, tilskuere og ikke-deltagere (grønlandere, der ikke aktivt deltog i begivenheden) (Ren et al., 2016).

Undersøgelsen viser, at de forskellige grupper af interessenter havde forskellige opfattelser af de oplevede direkte og indirekte gevinster ved værtskabet. Sponsorerne tillagde begivenheden mindst værdi, på trods af at de har bidraget mest direkte i form af økonomiske ressourcer.

Omvendt viser undersøgelsen, at de ikke-deltagerne grønlandere og tilskuerne vurderede, at begivenheden havde en høj grad af symbolsk værdi, særligt i forhold til frivillighed, arktisk kultur og lokal stolthed.

De frivillige oplevede primært de direkte gevinster ved at møde nye mennesker, at de fik nye oplevelser og stolthed over Grønland, mens de vurderede en række indirekte gevinster i forhold til fokus på sport for unge, arktisk kultur såvel som fællesskab og samarbejde.

Fælles for alle interessentgrupper er, at de ikke vurderer, at AWG har givet nogen former for direkte økonomisk gevinst. At særligt sponsorerne ikke føler en tilstrækkelig direkte gevinst ved sponsorering af begivenheden kan være på grund af den relativt begrænsede opmærksomhed, der har været på begivenheden uden for de deltagende arktiske regioner. De potentielle brandingmuligheder vil dermed være begrænsede ved denne type event.

Økonomi

Projektet med AWG 2016 blev delt i et 'shared ownership' mellem det grønlandske selvstyre, Kommune Sermersooq og det private erhvervsliv med det formål at skabe et større ejerskab om begivenheden (Nuuk 2016 Arctic Winter Games, 2016; Ren et al., 2016).

Tabel 4 viser, at selvstyret og Kommuneqarfik Sermersooq bidrog med i alt 44,6 mio. kr. over en 6-årig periode, mens man modtog 4,3 mio. kr. i direkte sponsorater. Derudover modtog sekretariatet bag AWG 2016 indirekte sponsorater (in kind sponsorater) i form af ydelser og materiel for i alt 17,8 mio. kr. Dermed var det samlede budget for AWG 2016 i Nuuk på 66,7 mio. kr.

Sekretariatet bag AWG 2016 oplyser, at det samlede resultat for arrangementet endte på et overskud på 8,6 mio. kroner.

Tabel 4: Økonomiske bidrag til Arctic Winter Games 2016 i Nuuk

Bidragyder	Bidrag
Grønlands Selvstyre	22,3 mio. kr.
Kommuneqarfik Sermersooq	22,3 mio. kr.
Direkte sponsorater	4,3 mio. kr.
In kind sponsorater	17,8 mio. kr.
I alt	66,7 mio. kr.

Kilde: Nuuk 2016 Arctic Winter Games, 2016.

Deltagere

I alt deltog 164 grønlandere aktivt i AWG 2016 indenfor futsal, arctic sport, Dene Games, badminton, bordtennis, langrend, snowboard og biathlon.

Derudover deltog over 1.700 som frivillige i AWG 2016. Det særlige fokus på at styrke det frivillige engagement ledte i tillæg til oprettelsen af en frivillighedsdatabase, som blev overdraget til kommunen. Målet er dermed at fastholde så mange frivillige efter AWG 2016 som muligt (Informant 14).

De panamerikanske mesterskaber i håndbold 2018 (Pan Am 2018)

Grønland deltager hvert andet år i de panamerikanske mesterskaber i herrehåndbold, der er de kontinentale mesterskaber for Nord-, Central- og Sydamerika samt Caribien. Mesterskaberne er blevet afviklet siden 1980, og Grønland har deltaget siden 1998.

I 2018 var Grønland for første gang vært for mesterskaberne, der blev afviklet i juni i Nuuk med 12 deltagende nationer. Mesterskaberne fungerer samtidig som kvalifikation til de kommende verdensmesterskaber i håndbold i 2019.

Udgifterne til mesterskabet løb sammenlagt op i næsten 13,4 mio. kr., og det endelige resultat endte med et mindre overskud på ca. 35.000 kr. Langt størstedelen af indtægterne kom fra offentlige tilskud, mens godt 2,8 mio. kr. kom fra sponsorater – både i form af direkte sponsorater, men særligt i form af in kind sponsorater.

Langt størstedelen af udgifterne gik omvendt til transport af de 11 hold til Grønland og deres indkvartering i Nuuk. Ca. 7,7 mio. kr. gik til transport, mens indkvartering og bespisning af deltagerne kostede ca. 3,1 mio. kr.

Tabel 5: Samlet regnskab for Pan Am 2018 i Nuuk

Indtægter	
Deltagergebyrer	640.586 kr.
Sponsorer	2.788.271 kr.
Entre	1.009.294 kr.
Salg	133.912 kr.
Program	75.000 kr.
Tilskud	10.750.000 kr.
Andet	551.754 kr.
Indtægter i alt	15.948.816 kr.
Udgifter	
Administration	1.110.878 kr.
Venue	1.710.694 kr.
Transport	7.699.931 kr.
TV-produktion	1.436.016 kr.
Aktiviteter	152.307 kr.
Indkvartering	3.356.466 kr.
Diverse	446.917 kr.
Udgifter total	15.913.208 kr.
Resultat	35.608 kr.

Kilde: Grønlands Håndbold Forbund

I alt deltog 264 spillere, ledere og officials fra de 12 hold, og sekretariatet havde 50 frivillige tilknyttet begivenheden, mens styregruppen bag bestod af ti personer.

Afholdelsen af mesterskaberne er ikke, som det var tilfældet for Arctic Winter Games i 2016, blevet evalueret efterfølgende. En af nøglepersonerne bag begivenheden peger dog på en række succesfulde effekter af at afholde mesterskaberne (Informant 10).

Selvom der ikke i udgangspunktet var tænkt længerevarende effekter eller formål ind i afholdelsen af mesterskaberne, definerede styregruppen bag en række målsætninger, der skulle udvikle håndboldsporten i Grønland. Styregruppen havde, ifølge Informant 10, som målsætning at skabe flere medlemmer for forbundet samt at bruge afviklingen af mesterskaberne som udgangspunkt for at opbygge et sekretariat i Grønlands Håndbold Forbund.

Målsætningerne kan ikke evalueres endnu, men derudover gjorde man sig en række positive erfaringer. For det første forsøgte arrangørerne at øge interessen og kendskabet til mesterskaberne internationalt ved at tv-transmittere og livestreamede kampene via YouTube, samt at tilknytte et bettingfirma, der udbød spil på de enkelte kampe.

De største problemer med afviklingen af mesterskaberne var for det første, at der var problemer med at rekruttere det nødvendige antal frivillige til begivenheden, da *"kulturen omkring at være frivillig i Grønland er markant anderledes end i Danmark"* (Informant 10). Det betød blandt andet, at det kun var godt halvdelen af de tilmeldte 100 frivillige, der mødte op, hvilket gav en række praktiske udfordringer. Det kunne således tyde på, at initiativerne til at styrke frivilligheden i Grønland i forbindelse med AWG 2016 ikke umiddelbart havde den ønskede effekt.

En anden problematik i forhold til at arrangere større internationale begivenheder i Nuuk er transportomkostningerne ved at rejse til Grønland, der betød, at arrangørerne måtte betale en stor del af transportudgifterne for de deltagende nationer for at få lov til at arrangere mesterskaberne. Resultatet er altså en række massive transportomkostninger, der fungerer som en markant barriere i forhold til at arrangere internationale sportsarrangementer i Grønland.

Island Games 2017

Island Games (IG) er en multisportsbegivenhed for en række mindre øsamfund, hvor der konkurreres i mellem 12 og 14 forskellige sportsgrene hvert andet år. Formålet med IG er, ligesom med AWG, ikke udelukkende at skabe rammerne for en sportsbegivenhed, men også at sikre en form for 'legacy' hos værtsøerne, både i form af direkte økonomiske gevinster og indirekte immaterielle gevinster.¹⁵

Legene har været afholdt siden 1989, hvor Grønland også deltog. I 2017 deltog Grønland i Island Games i Gotland i Sverige med i alt 112 deltagere indenfor fodbold, volleyball, badminton, bordtennis, triatlon, løb, golf og skydning.

Grønland har endnu ikke været vært for Island Games, men grønlændernes deltagelse i Island Games støttes fra flere sider, og ligesom det er tilfældet med Arctic Winter Games, kommer en stor del af støtten fra særlige bevillinger fra det grønlandske selvstyre, ligesom GIF støtter økonomisk i form af udgifter til aktiviteter, rejser og drift. De økonomiske udgifter ved deltagelsen ved IG i 2017 beløb sig i ca. 2,7 mio. kr. fra GIF.

¹⁵ <https://www.iiga.org/legacy.html>

Tabel 6: Udgifter til Island Games 2017 i Gotland, Sverige

Aktiviteter	Generelle udgifter	2.739.812,63 kr.
	Rejse- og opholdsudgifter	16.132,00 kr.
	Øvrige aktiviteter	185,50 kr.
Driftsomkostninger	Løn og administration	2.870,64 kr.
Udgifter i alt		2.759.000,77 kr.
Indtægter	Andre indtægter	43.000,00 kr.
I alt		2.716.000,77 kr.
I alt pr. deltager		24.250,00 kr.

Kilde: Elitesport Greenland.

Andre arrangementer

Ud over de beskrevne arrangementer afholder og deltager grønlandske atleter og forbund i en række mindre turneringer og stævner. Blandt andet afholdt Grønlands Bordtennis Union Vestnordisk bordtennisturnering i 2016, mens Grønlands Boldspil Union og Grønlands Badminton Forbund deltager i internationale turneringer. Fælles er dog, at udgifterne til disse arrangementer dækkes af forbundenes egne driftstilskud og direkte støtte fra Elite Sport Greenland.

Foreningernes økonomi

Forholdene for de grønlandske foreninger er ikke dybdegående behandlet i denne rapport, men generelt er det indtrykket fra interviewmaterialet, at foreningerne slås med de samme generelle udfordringer, som resten af det grønlandske idrætssystem.

Udgifterne til transport er høje pga. store afstande, hvilket gør det vanskeligt at opretholde et kontinuerligt turneringssystem. Derfor er udgifterne koncentreret omkring få store turneringer, som foreningerne rejser ud og deltager i. Det betyder, at grundlaget for at rekruttere medlemmer er udfordret. Det forhold berøres mere uddybende i del 3 og senere i rapportens afsluttende kapitel.

Idan undersøgte i 2015 foreningsidrætten i Grønland (Asserhøj & Forsberg, 2015). Af denne undersøgelse fremgår det, at idrætsforeningerne i hovedsagen ser lyst på fremtiden. 75 pct. af foreningerne angav således, at de var optimistiske. Det blev også angivet, at flertallet af foreningerne mente, at de inden for de næste fem år ville have stigende medlemstal og være i økonomisk balance.

Dog var der på økonomiområdet flere foreninger, der var i tvivl eller negative omkring fremtiden end i forbindelse med de generelle forhold. Således var det kun 53 pct. af foreningerne, der angav, at de ville være i stand til at få økonomien til at løbe rundt. 37 pct. var hverken enige eller uenige, og 10 pct. var uenige (Asserhøj & Forsberg, 2015, p. 47). Det generelle billede fra denne undersøgelses interviewmateriale giver ikke anledning til at tro, at dette har ændret sig frem til i dag.

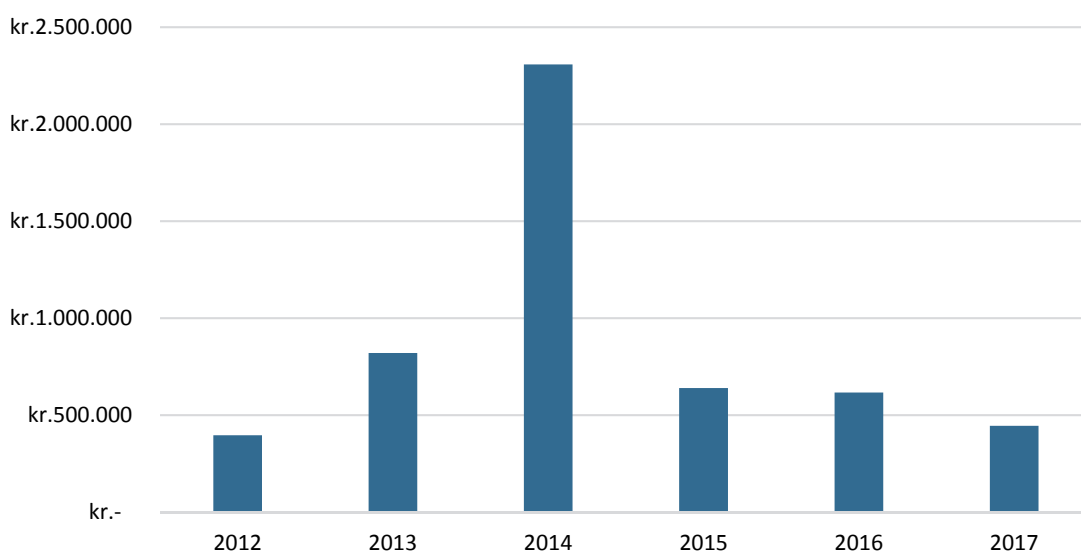
Fondsmidler

Ud over de ovenfor beskrevne pengestrømme tilgår der også fondsmidler til grønlandsk idræt. Dette afsnit søger at afdække omfanget i perioden 2012–2017.

NunaFonden

Den vigtigste grønlandske fond er NunaFonden, der deler penge ud til en bred vifte af projekter i Grønland, f.eks. til kulturelle og kriminalitetsforebyggende aktiviteter, omsorgs- og terapiprojekter eller idræt. I perioden har fonden ydet tilskud til forskellige idrætsrelaterede projekter for i alt 5,3 mio. kr. målt i 2017-priser.¹⁶ Den nærmere fordeling over årene fremgår af figur 13.

Figur 13: NunaFondens bevillinger til idrætten i Grønland, 2012-2017, 2017-priser

Kilde: NunaFondens bevillingsoversigter (2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017)

Der er tale om en bred vifte af bevillinger til konkrete projekter, eksempelvis uddannelse af håndboldspillere, fodboldskoler i bygder, nye redskaber eller udstyr til idrætsaktiviteter. Hertil kommer tilskud til projekter i regi af Elite Sport Greenland eller Grønlands Idrætsforbund eller til andre arrangementer.¹⁷

Blandt de største enkeltbevillinger i perioden tæller tilskud til Arctic Winter Games 2016 (2013: 1 mio. kr.) samt tilskud til en ny gymnasial idrætslinje i Nuuk (500.000 kr. i 2014).

Lokale og Anlægsfonden

Den danske fond Lokale og Anlægsfonden deler også midler ud til idrætten i Grønland. Midlerne udgør en vis andel af den samlede del, som Grønland modtager fra udlodningsmidlerne, og går til anlægsprojekter.

¹⁶ Hertil kommer tilskud til et par danseprojekter og nogle legepladsprojekter.

¹⁷ Alle støttede projekter fremgår af NunaFondens hjemmeside: www.nunafonden.dk.

I perioden 2012-2018 har Lokale og Anlægsfonden givet tilskud til i alt fire projekter, der fremgår af tabel 7:

Tabel 7: Bevillinger til idrætten i Grønland, 2012-2018, løbende priser

Bevillingsår	Projektets titel	Projektudgifter	Bevilget beløb
2018	Nyt Liv i Grønlandske idrætshaller	1.950.000 kr.	650.000 kr.
2017	Ombygningen af Ungdomskulturhuset i Tasiilaq	6.066.379 kr.	3.000.000 kr.
2016	Bygning af ny skihytte til DSP Skiklub (Diskomi Sisorartartut Peqatigiiffiat) i Qeqertarsuaq	144.096 kr.	48.032 kr.
2014	Multibane og udendørsfitness i Qaqortoq	799.200 kr.	150.000 kr.
Total		8.959.675 kr.	3.848.032 kr.

Kilde: Lokale og Anlægsfonden

Det fremgår, at der er bevilget i alt 3,8 mio. kr. (målt i løbende priser) til projekter, der beløber sig til knap 9 mio. kr. (også målt i løbende priser).

Der er også en række andre fonde, der er engageret i Grønland som f.eks. Villum Fonden, 15. Juni Fonden, A.P. Møller Fonden, Bikuben Fonden og Mary Fonden. Projekter støttet af disse fonde spreder sig over mange almennyttige, forebyggende og sociale formål, der ikke nødvendigvis har et idrætsligt præg.

Blandt de projekter, der støttes i denne rapportes afdækningsperiode – og som ligger inden for idrætsområdet – er et svømmehalsprojekt i Sisimiut, der er støttet af A.P. Møller Fonden med 50 mio. kr.¹⁸ Projektet er et fyrtårnsprojekt udviklet af Qeqqata Kommunia og fonden i samarbejde og skal blandt andet tilgodese svage brugergrupper og foreninger, der inkluderer svage borgere, f.eks. handicappede eller socialt udsatte.

Desuden er 15. Juni Fonden involveret med 250.000 kr. til etablering af et kulturhus i Si-unissaq, hvori der også vil være visse idræts- og bevægelsesaktiviteter.

Opsamling

Denne første del af rapporten om idrættens økonomi i Grønland har søgt at give et overordnet indtryk af størrelsen på den mængde af ressourcer, der tilføres sektoren.

Billedet, der tegner sig, er, at idrætten i al væsentlighed er offentligt støttet, hvilket er helt på linje med, hvordan idrætten i Danmark finansieres. Der er få private midler involveret i form af sponsorer, men der er dog visse mindre fitnessvirksomheder, der lever af at levere idrætslige vare- og serviceydelser. Andre virksomheder inden for fx eventområdet eksisterer også, men der foreligger ikke data vedrørende deres økonomi.

¹⁸ Se: <http://www.silleq.gl/da/nyheder/lokale-begivenheder/75-sisimiut-far-en-ny-svømmehal-i-fjeld>

Den brede idrætsdeltagelse og elitesystemet (se mere herom i del 3) sikrer dog helt overvejende hoveddelen af sine ressourcer gennem offentlige tilskud på statsligt (selvstyre-tilskud og tips- og lottomidler) og kommunalt niveau.

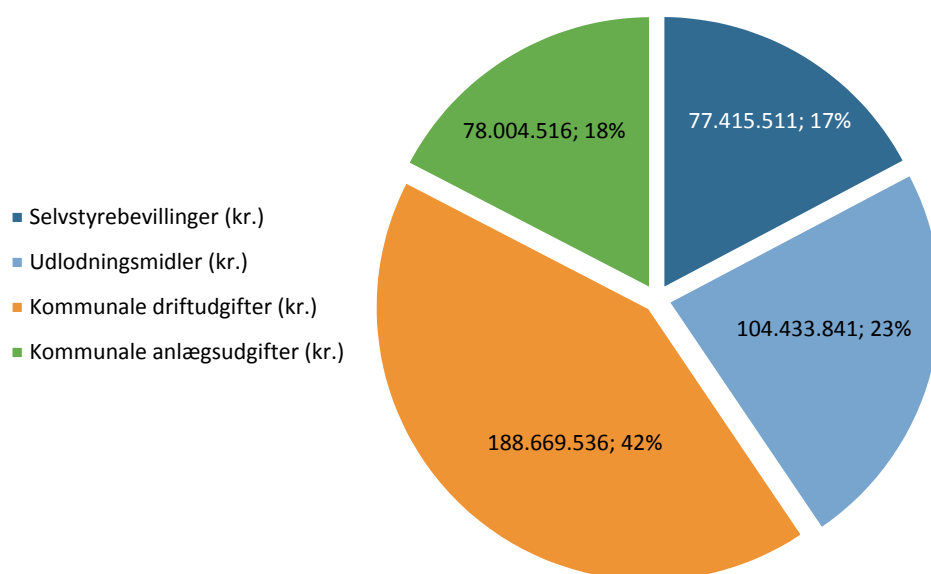
Via tilskud fra det grønlandske selvstyre finder gennemgangen ovenfor, at der er tilført området 76,2 mio. kr. (svarende til 77,4 mio. kr. i 2017-priser) i perioden 2012-2017.

Hertil kommer godt 102,8 mio. kr. (svarende til 104,4 mio. kr. i 2017-priser) i samme periode fra tips- og lottomidlerne (udlodningsmidler).

På kommunalt niveau beløber de offentlige driftsudgifter sig til 186,2 mio. kr. i 2012-2017 (svarende til 188,7 mio. kr. i 2017-priser). Hertil kommer 77,5 mio. kr. i anlægsudgifter til idræt i perioden (svarende til 78 mio. kr. i 2017-priser).

Baseret på den ovenstående gennemgang kan der dannes et samlet billede over de offentlige udgifter til den grønlandske idræt. Af figur 14 kan fordelingen på hhv. selvstyrebevillinger, udlodningsmidler, kommunale driftsbevillinger og kommunale anlægsudgifter ses for perioden 2012-2017.

Figur 14: Offentlige udgifter til idrætten i Grønland, 2012-2017, 2017-priser

Samlet beløber udgifterne sig til 443 mio. kr. målt i løbende priser, svarende til 449 mio. kr. i 2017-priser. Herunder udgør selvstyrebevillingerne 17 pct., udlodningsmidlerne 23 pct. og de samlede kommunale udgifter (drifts- og anlægsudgifter) 60 pct.

Som supplement til de offentlige midler, der tilføres sektoren, er forskellige typer fonde også involveret med økonomiske tilskud. Det fremgår af den ovenstående gennemgang, at NunaFonden i den afdækkede periode har bevilliget 5,3 mio. kr. målt i 2017-priser.

Desuden har Lokale og Anlægsfonden bevilliget 3,8 mio. kr. i perioden (løbende priser).

Endvidere har øvrige fonde med særligt A.P. Møller Fonden i spidsen været involveret i Grønland i perioden, hvor der er sat 50 mio. kr. af til en ny svømmehal og 250.000 kr. til etablering af nyt kulturhus med mulighed for bevægelsesaktiviteter.

Hvad angår events, har Grønland i de senere år været vært enkelte større sportsevents. Ovenstående gennemgang giver indtryk af betydelige investerede ressourcer, der belaster de pågældende forbundsøkonomier.

Den eksisterende forskning om virkningerne af sportslige resultater og værtskab for store sportsbegivenheder viser, at den populære påstand om økonomiske gevinster til værtsnationen er problematisk. Det er sjældent, at der er netto-økonomiske effekter af at afholde et stort internationalt idrætsevent.

Til gengæld viser forskningen, at der *kan* være andre potentielle, immaterielle gevinster i form af 'national stolthed' ved at være vært for store internationale sportsbegivenheder (Kavetsos & Szymanski, 2010). I de beskrevne tilfælde med Arctic Winter Games i 2016 og de panamerikanske mesterskaber har fokus netop været på forskellige former for 'nation building', opbygning af social kapital og en generelt styrkelse af sportssektoren, som der, ifølge litteraturen, findes større belæg for at lykkes med (Hover, Dijk, Breedveld, van Eekeren, & Slender, 2016).

I den forstand kan man godt argumentere for, at der kan være gevinster ved afholdelse af de skitserede events, men de store udgifter til afholdelse af arrangementerne taget i betragtning, skal det grundigt overvejes, om det står mål med effekterne, eller om pengene kunne bruges mere hensigtsmæssigt og skabe større effekter på andre måder. Det spørgsmål drøftes i rapportens afsluttende kapitel.

Del 2: De grønlandske faciliteter

Indledning

En stor del af midlerne til idræt i Grønland fra såvel staten som kommunerne går til faciliteter. Som et led i denne rapports afdækning af pengestrømmene i grønlandsk idræt har Idan derfor kigget på facilitetsdækningen.

Afdækningen bygger oven på den registrering, der er foretaget i forbindelse med en tidligere analyse af idrætten i Grønland i 2015 (Asserhøj & Forsberg, 2015). Siden 2015 er der imidlertid sket en udvikling med investering i nye faciliteter, f.eks. kunstgræsbaner. Det følgende billede er dermed en opdatering af analysen fra 2015.

Da opdateringen af facilitetsdækningen er et øjebliksbillede af forholdene i 2018, så følger opdateringen den nye kommunefordeling, der har været virksom i Grønland siden 1. januar 2018. Her steg antallet af kommuner fra fire til fem. Det står i modsætning til analysen i del 1, hvor der er fokuseret på perioden 2012-2017 i de fire daværende kommuner.

Med henblik på at perspektivere facilitetsdækningen sammenlignes den opdaterede kortlægning desuden med udvalgte danske kommuner.

Alle de gennemførte registreringer er baseret på bygningsregistre, kommunalplaner, google maps-søgninger samt – i mindre udstrækning – de gennemførte interviews. Alle registreringer er efterfølgende blevet valideret af de pågældende kommuner. Dermed skulle det aktuelle billede være så præcist som muligt.

Aktuelt er der desuden i regi af det grønlandske selvstyre gennemført en registrering af (nogle af) idrætsfaciliteternes fysiske stand i Grønland. Det sker med henblik på at igangsætte en renovering af faciliteterne.

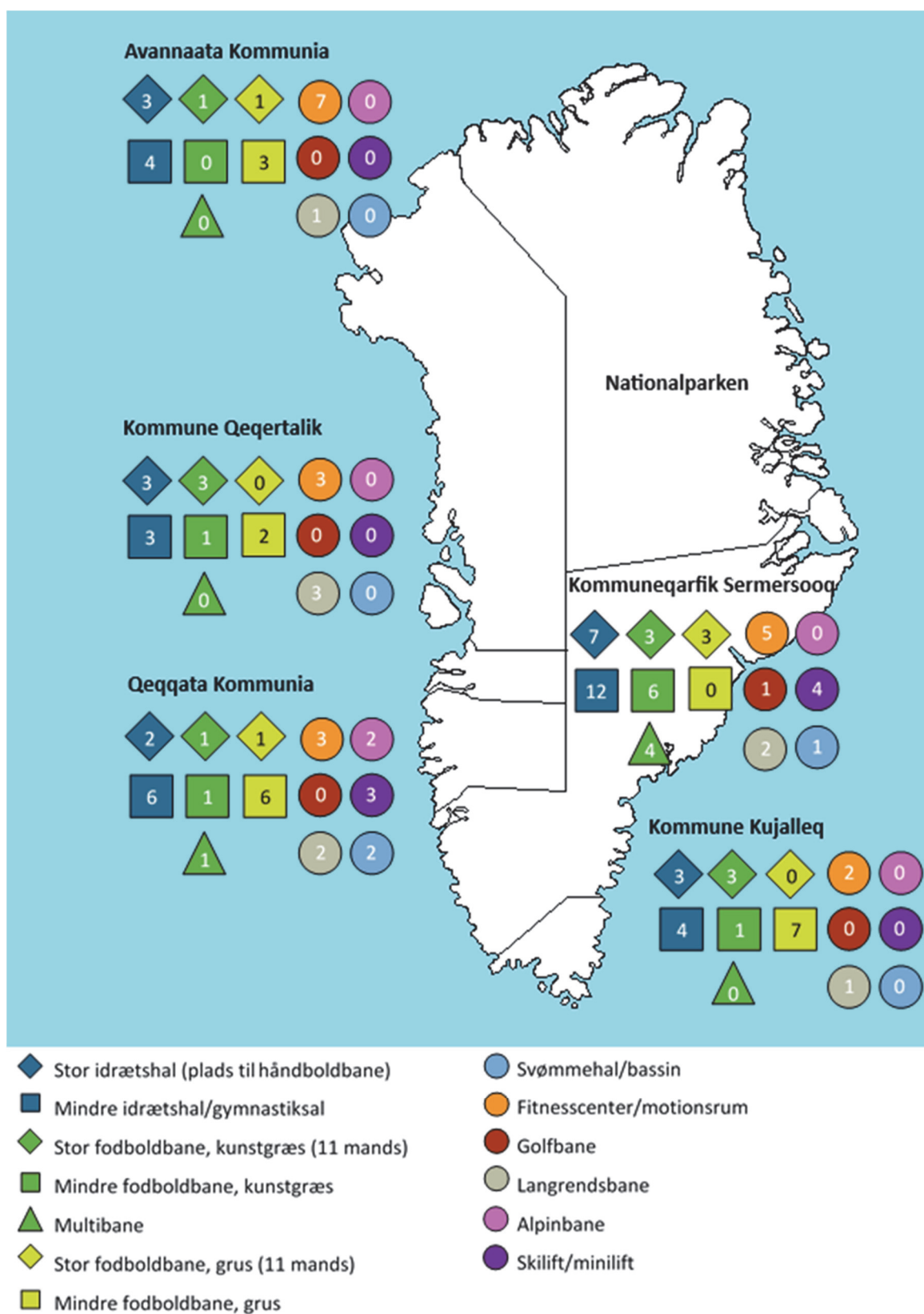
Idan har haft adgang til dette materiale, og den aktuelle stand af de grønlandske faciliteter berøres kort efter gennemgangen af den grønlandske facilitetsdækning.

Facilitetsdækningen i Grønland

Et overordnet billede af antallet af faciliteter fordelt på de fem nuværende kommuner fremgår af figur 15. Det fremgår af kortet, at den mest facilitetsdækkede kommune i Grønland er Kommuneqarfik Sermersooq (22.789 indbyggere), der i alt har 50 registrerede faciliteter. Antallet af faciliteter dækker fem fitnesscentre¹⁹/motionsrum, syv store idrætshaller (med plads til en håndboldbane), 12 mindre gymnastiksale/idrætshaller og tre 11-mandsgrusbaner (fodbold). Hertil kommer blandt andet tre store 11-mandskunstgræsbaner og seks mindre kunstgræsbaner.

¹⁹ Ikke alle af disse fitnesscentre er kommercielle, men også kommunalt drevne.

Figur 15: Fordelingen af udvalgte faciliteter på de fem kommuner i Grønland 2018²⁰

²⁰ Figuren viser udvalgte facilitetstyper. Tabel 8 viser det totale antal faciliteter. Kilde: Egne registreringer af faciliteter. Registreringen er valideret af de grønlandske kommuner og GIF.

Qeqqata Kommunia (9.439 indbyggere) er den kommune med næsthøjest dækning i Grønland målt på totalt antal faciliteter, med i alt 42 faciliteter. Nærmere bestemt findes her blandt andet tre fitnesscentre/motionsrum, to større idrætshaller og seks mindre idrætshaller/gymnastiksale. Desuden seks grusbaner til fodbold (11-mands), en enkelt lille kunstgræsbane samt en stor (11-mands).

Kommune Kujalleq (6.573 indbyggere) er nummer tre i forhold til dækning af idrætsfaciliteter i kommunerne. Her er der blandt andet to fitnesscentre/motionsrum, tre større haller (med plads til håndboldbane), syv mindre grusbaner og tre kunstgræsbaner (11-mands). De to sidste kommuner (Avannaata Kommunia med 10.608 indbyggere og Kommune Qeqertalik med 6.522 indbyggere) afviger ikke afgørende fra dette billede. Den nærmere fordeling af de forskellige faciliteter opdelt på kommuner fremgår også af tabel 8.

Tabel 8: Fordelingen af grønlandske faciliteter på kommuner

	Kujalleq	Sermersooq	Qeqqata	Qeqertalik	Avannaata	Grønland i alt
Fitnesscenter/motionsrum	2	5	3	3	7	20
Stor idrætshal (håndboldbane)	3	7	2	3	3	18
Mindre idrætshal/gymnastiksal	4	12	6	3	4	29
Stor fodboldbane, grus (11-mands)	0	3	1	0	1	5
Mindre fodboldbane, grus	7	0	6	2	3	18
Stor fodboldbane, kunstgræs (11-mands)	3	3	1	3	1	11
Mindre fodboldbane, kunstgræs	1	6	1	1	0	9
Alpinbane	0	0	2	0	0	2
Beachvolleybane	0	0	1	0	0	1
Cykelbane	0	0	2	0	0	2
Forhindringsbane	0	0	1	0	0	1
Golfbane	0	1	0	0	0	1
Langrendsbane	1	2	2	3	1	9
Multibane	0	4	1	0	0	5
Skaterbane	0	2	1	0	0	3
Skiflift/minilift	0	4	3	0	0	7
Skøjtebane	0	0	1	0	0	1
Squashbane	0	0	1	0	0	1
Svømmehal/ bassin	0	1	2	0	0	3
Udendørs fitness	0	0	5	0	0	5

Kategorierne anvendt i denne opgørelse er lavet en smule anderledes end i 2015, så en sammenligning er kun delvist mulig, men kigger man ned over forskellene, springer det i øjnene, at der især har været vækst inden for kunstgræsbaner siden sidste gang, de grønlandske faciliteter blev kortlagt.

I 2015 var der kun registreret fire mindre kunstgræsbaner, men i nærværende opgørelse er der hele 11 store kunstgræsbaner (11-mandsbaner) og ni mindre kunstgræsbaner. Der er til gengæld – som følge af anlæggelsen af kunstgræsbanerne – sket en reduktion i antallet af grusbaneer, men udviklingen må isoleret ses som en forbedring af forholdene for især grønlandsk fodbold.

Indbyggere pr. facilitet

På tværs af de grønlandske kommuner er der forskelle på, hvor mange indbyggere der er til at dele de registrerede faciliteter. Det kan ses i tabel 9.

Tabel 9: Indbyggere pr. facilitet i de grønlandske kommuner

	Kujalleq	Sermersooq	Qeqqata	Qeqertalik	Avannaata	Grønland
Fitnesscenter/ motionsrum	3.287	4.558	3.146	2.174	1.515	2.801
Stor idrætshal (plads til håndboldbane)	2.191	3.256	4.720	2.174	3.536	3.113
Mindre idrætshal/ gymnastiksal	1.643	1.899	1.573	2.174	2.652	1.932
Stor fodboldbane, grus (11-mands)	-	7.596	9.439	-	10.608	11.205
Mindre fodboldbane, grus	939	-	1.573	3.261	3.536	3.113
Stor fodboldbane, kunstgræs (11- mands)	2.191	7.596	9.439	2.174	10.608	5.093
Mindre fodboldbane, kunstgræs	6.573	3.798	9.439	6.522	-	6.225
Alpinbane	-	-	4.720	-	-	28.013
Beachvolleyballbane	-	-	9.439	-	-	56.025
Cykelbane	-	-	4.720	-	-	28.013
Forhindringsbane	-	-	9.439	-	-	56.025
Golfbane	-	22.789	-	-	-	56.025
Langrendsbane	6.573	11.395	4.720	2.174	10.608	6.225
Multibane	-	5.697	9.439	-	-	11.205
Skaterbane	-	11.395	9.439	-	-	18.675
Skiflift/minilift	-	5.697	3.146	-	-	8.004
Skøjtebane	-	-	9.439	-	-	56.025
Squashbane	-	-	9.439	-	-	56.025
Svømmehal/bassin	-	22.789	4.720	-	-	18.675
Udendørs fitness	-	-	1.888	-	-	11.205

Et lille udpluk fra tabellen viser, at hvad angår fitnesscentre/motionsrum, så er Avannaata den kommune med bedst dækning, dvs. med færrest antal indbyggere til at dele denne facilitetstype. Omvendt er Sermersooq den grønlandske kommune med dårligst dækning.

Hvad angår store idrætshaller, viser tabellen, at den bedste dækning findes i Kujalleq, hvor der er 2.191 indbyggere til at deles om hver af kommunens tre haller. Dårligst dækket er Qeqqata, hvor der er 4.720 indbyggere pr. hal.

Endelig fremgår det, at dækningen af 11-mandskunstgræsbaner er bedst i Qeqertalik, hvor 2.174 indbyggere skal dele hver af kommunens tre baner. Dårligst ser det ud i Avannaata, hvor der er 10.608 indbyggere pr. store kunstgræsbane.

Den grønlandske facilitetsdækning i sammenligning med Danmark

Ovenstående gennemgang har kigget på facilitetsdækningen i Grønland i total og i forhold til antallet af indbyggere pr. facilitet. Men det er også interessant at se, hvordan dækningen er, hvis man sammenligner med danske forhold. Er dækningen f.eks. højere eller lavere?

Man skal være påpasselig med den slags sammenligninger, da der er store forskelle mellem Danmark og Grønland, der virker ind på dækningsgraden i de to lande, og det er heller ikke umiddelbart indlysende, hvordan en sådan sammenligning skal foretages, da Grønland (f.eks.) målt på antal indbyggere er et langt mindre land end Danmark.

Desuden er der i Danmark en række facilitetskategorier, der ikke er tilstede i Grønland, så selvom der kan sammenlignes med udgangspunkt i de facilitetskategorier, der er tilstede i Grønland, vil de danske kommuner i mange tilfælde være dækket bedre med øvrige anlæg, der ikke forefindes i Grønland. F.eks. skyde- eller rideanlæg, golfbaner, tennisanlæg eller atletikanlæg.

Alligevel er det nogenlunde gangbart at kigge på dækningen i de i Grønland tilstedeværende faciliteter i forhold til sammenlignelige kommuner, i denne sammenhæng udvalgt ved nogenlunde ens befolkningsstørrelse.

Tabel 10 viser en sådan opgørelse, hvor Ærø (6.110 indbyggere), Solrød (22.780 indbyggere) og Langelands (12.609 indbyggere) kommuner sættes over for grønlandske kommuner af nogenlunde samme størrelse (Kommune Kujalleq: 6.573; Kommuneqarfik Sermersooq: 22.789; Qeqqata Kommunua 9.439; Kommune Qeqertalik: 6.522; og Avannaata Kommunua: 10.608) med udgangspunkt i de facilitetstyper, der er registreret i Grønland.

Tabel 10: Antallet af grønlandske idrætsfaciliteter sammenlignet med danske kommuner I

	Kujalleq	Ærø	Sermersoq	Solrød	Qeqqata	Langeland	Qeqertalik	Ærø	Avan-naata	Langeland
Fitnesscenter /motionsrum	2	3	5	4	3	6	3	3	7	6
Stor idrætshal (plads til håndboldbane)	3	3	7	6	2	7	3	3	3	7
Mindre idrætshal/gymnastiksal	4	1	12	2	6	0	3	1	4	0
Stor fodboldbane, grus (11-mands)*	0	6	3	5	1	7	0	6	1	7
Stor fodboldbane, kunstgræs (11-mands)	3	0	3	1	1	0	3	0	1	0
Golfbane	0	1	1	1	0	1	0	1	0	1
Skøjtebane	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Svømmehal/bassin	0	1	1	1	2	2	0	1	0	2

Kilde: Egne registreringer og facilitetsdatabasen.dk. *I de danske kommuner er det græsbaner, ikke grusbane, der er registreret

Oversigten viser, at den grønlandske dækning med visse undtagelser er nogenlunde på niveau med de kommuner, der sammenlignes med. Der skal igen tages forbehold for, at lokale forhold som afstand og lignende kan gøre sig gældende i de enkelte kommuner.

Desuden er der som nævnt flere forskellige typer af faciliteter i de danske kommuner, der således giver en højere facilitetsdækning, men set på hovedkategorierne er dækningen af de grønlandske faciliteter ikke voldsomt afvigende. Antallet af svømmehaller/bassiner i Grønland (i alt tre) er dog lavt sammenlignet med dækningen i Danmark, hvor næsten alle kommuner, med få undtagelser, har en eller flere svømmehaller og/eller anlæg/bassiner.

Tabel 11 summerer den samlede grønlandske dækning over for to danske kommuner, der er af nogenlunde samme befolkningsstørrelse. Igen skal man være varsom med de direkte sammenligninger, men samlet betraget er Grønland på de opstillede hovedkategorier nogenlunde dækket om end de danske kommuner som nævnt også er dækket af en række andre facilitetskategorier end de, der er i Grønland.

Tabel 11: Antallet af grønlandske idrætsfaciliteter sammenlignet med udvalgte danske kommuner II

	Grønland	Rudersdal	Haderslev
Fitnesscenter/motionsrum	20	11	23
Stor idrætshal (plads til håndboldbane)	18	10	24
Mindre idrætshal/gymnastiksal	29	5	8
Stor fodboldbane, grus (11-mands)*	5	7	28
Stor fodboldbane, kunstgræs (11-mands)	11	2	2
Golfbane	1	2	1
Skøjtebane	1	0	2
Svømmehal/bassin	3	5	5

Kilde: Egne registreringer og facilitetsdatabasen.dk. *I de danske kommuner er det græsbaner, ikke grusbaner, der er registreret

Et billede af situationen i Grønland kan også gives ved at kigge på, hvor mange indbyggere der er pr. facilitet set i forhold Danmark. Tabel 12 viser en sådan opgørelse mellem de grønlandske kommuner på den ene side og befolkningsstørrelsesmæssigt sammenlignelige kommuner i Danmark.

Tabel 12: Antallet af grønlandske indbyggere pr. facilitet: Grønlandske kommuner sammenlignet med udvalgte danske kommuner I

	Kujalleq	Ærø	Sermersooq	Solrød	Qeqqata	Langeland	Qertalik	Ærø	Avan-naata	Langeland
Fitnesscenter/motionsrum	3.287	2.037	4.558	5.695	3.146	2.102	2.174	2.037	1.515	2.102
Stor idrætshal (plads til håndboldbane)	2.191	2.037	3.256	3.797	4.720	1.801	2.174	2.037	3.536	1.801
Mindre idrætshal/gymnastiksal	1.643	6.110	1.899	11.390	1.573		2.174	6.110	2.652	
Stor fodboldbane, grus (11-mands)*		1.018	7.596	4.556	9.439	1.801		1.018	10.608	1.801
Stor fodboldbane, kunstgræs (11-mands)	2.191		7.596	22.780	9.439		2.174		10.608	
Golfbane		6.110	22.789	22.780		12.609		6.110		12.609
Skøjtebane					9.439					
Svømmehal/bassin		6.110	22.789	22.780	4.720	6.305		6.110		6.305

Kilde: Egne registreringer, facilitetsdatabasen.dk, Grønlands Statistik og Danmarks Statistik. *I de danske kommuner er det græsbaner, ikke grusbaner, der er registreret

Det umiddelbare indtryk er lidt blandet, men på de to første kategorier (fitnesscenter/motionsrum og store idrætshaller) er der i fire ud af fem grønlandske kommuner dårligere dækning end i de danske kommuner. Hvad angår mindre idrætssale, er de grønlandske kommuner bedre dækket med færre indbyggere pr. facilitet.

Modsat gælder det med store fodboldbaner (ikke kunstgræs), hvor dækningen i de danske kommuner er bedst. Hvad angår kunstgræs, så er dækningen imidlertid bedre i Grønland. Hvad angår svømmehaller/bassiner, så er der kun dækning i to af de grønlandske kommuner, hvorunder der er nogenlunde samme antal indbyggere pr. facilitet i Sermersooq i forhold til den danske sammenligningskommune mod en lidt bedre dækning i Qeqqata over for den danske sammenligningskommune.

Sammenligningen siger imidlertid ikke noget om, hvor spredt de registrerede faciliteter er i forhold til, hvor borgerne bor. Det er især en problemstilling i Grønland, hvor nærheden til de forskellige faciliteter er meget varierende for dele af indbyggere i de pågældende kommuner.

Hertil skal det igen nævnes, at der i de danske kommuner er flere facilitetstyper end de, der er i Grønland. Det gør, at sammenligningen primært siger noget om de facilitetstyper, der er tilstede i begge lande og ikke om den totale facilitetsdækning på tværs af Danmark og Grønland.

Billedet fra tabel 12 går igen i tabel 13, hvor Grønland under ét er set i forhold til indbyggere pr. facilitet og tilsvarende sat overfor to danske kommuner af nogenlunde samme størrelse som Grønland. Igen skal de ovenfor nævnte forbehold iagttages.

Tabel 13: Antallet af grønlandske indbyggere pr. facilitet: Grønlandske kommuner sammenlignet med udvalgte danske kommuner II

	Grønland	Rudersdal	Haderslev
Fitnesscenter/motionsrum	2.801	5.103	2.432
Stor idrætshal (plads til håndboldbane)	3.113	5.613	2.330
Mindre idrætshal/gymnastiksal	1.932	11.227	6.991
Stor fodboldbane, grus (11-mands)	11.205	8.019	1.997
Stor fodboldbane, kunstgræs (11-mands)	5.093	28.067	27.964
Golfbane	56.025	28.067	55.927
Skøjtebane	56.025		27.964
Svømmehal/bassin	18.675	11.227	11.185

Kilde: Egne registreringer, facilitetsdatabasen.dk, Grønlands Statistik og Danmarks Statistik. *I de danske kommuner er det græsbaner, ikke grusbane, der er registreret.

Faciliteternes stand

Hvordan er faciliteternes fysiske tilstand? Flere af de interviewede informanter (f.eks. informant 1 og 6) påpeger, at der er et renoveringsefterslæb vedrørende de grønlandske faciliteter. Mange er nedslidte og trænger til at blive opgraderet.

Det ligger ikke inden for denne rapports rammer at vurdere den nærmere kvalitet eller aktuelle stand af de grønlandske faciliteter, men det grønlandske selvstyre har afdækket de forventede økonomiske udgifter forbundet med renovering af de grønlandske haller.

Idan har haft adgang til resultatet af denne afdækning, og det kan give et indtryk af standen og udfordringen for de grønlandske haller. Det samlede estimat siger ikke noget om, hvor stort behovet for renovering af andre typer faciliteter er, men det er ikke usandsynligt, at der også er et efterslæb i den henseende. Estimatet dækker i alt 23 haller, og altså ikke alle faciliteter registreret og gennemgået i de ovenstående afsnit.

Table 14: Estimated renovation needs for Greenlandic sports halls

Navn	Opførelse	Ombygning	By	Efterslæb og vedligehold sammenlagt
Aasiaat B-1039	1977	-	Aasiaat	4.371.700 kr.
Alluitsup Paa B-1356	1988	-	Alluitsup Paa	915.950 kr.
Atammik B-1294	2000	-	Atammik	1.050.500 kr.
Ilulissat B-965	1976	2002	Ilulissat	3.808.325 kr.
Ittoqqortoormiit B-401	-	-	Ittoqqortoormiit	2.560.500 kr.
Kangaamiut B-1076	-	-	Kangaamiut	1.065.800 kr.
Kangaatsiaq B-875	2003	-	Kangaatsiaq	411.000 kr.
Maniitsoq B-876	1978	-	Maniitsoq	12.569.700 kr.
Nanortalik B-1387	1991	-	Nanortalik	2.135.100 kr.
Narsaq B-1100	1982	-	Narsaq	1.895.450 kr.
Nuuk B-1426	1969	2013	Nuuk	1.259.900 kr.
Nuuk B-2544	1988	-	Nuuk	600.500 kr.
Nuuk B-3333 Inussivik	2001	-	Nuuk	155.500 kr.
Paamiut B-885	1981	2014	Paamiut	2.654.500 kr.
Qaanaaq B-336	1991	-	Qaanaaq	3.416.000 kr.
Qaqortoq B-940	1973	-	Qaqortoq	620.750 kr.
Qasigiannugit B-721	1990	-	Qasigiannugit	2.698.250 kr.
Qeqertarsuaq B-584	1985	2003	Qeqertarsuaq	1.785.000 kr.
Sisimiut B-1393	1994	-	Sisimiut	1.162.750 kr.
Sisimiut B-845	1972	-	Sisimiut	9.853.600 kr.
Tasiilaq B-1400	1996	-	Tasiilaq	3.315.000 kr.
Upernavik B-1711	2005	-	Upernavik	2.138.700 kr.
Uummannaq B-905	1980	2005	Uummannaq	7.206.300 kr.
Renoveringsbehov i alt				67.650.775 kr.

Kilde: Det grønlandske Selvstyre, Departementet for Uddannelse, Kultur og Kirke

Det fremgår, at der estimeres et samlet renoveringsbehov på 67,7 mio. kr. på de listede faciliteter. Som nævnt siger estimatet ikke noget om de tilsvarende behov på andre typer af faciliteter. Men isoleret set er beløbet højt i betragtning af, at der i perioden 2013-2017 er

brugt 78 mio. kr. (2017-priser) på anlæg inden for området i de grønlandske kommuner (se del 1).

Selvstyret har afsat midler med henblik på at medvirke til at medfinansiere renoveringen, og det afsatte beløb er på i alt 25 mio. kr. over fem år (altså 5 mio. kr. pr. år). Kommunerne kan ansøge om del i de penge som medfinansiering til renovering af de konkrete faciliteter med udgangspunkt i ovenstående skitserede afdækning.

Et udvalg af centrale projekter i Grønland: Hvad er der brug for?

Ovenstående facilitetsgennemgang er primært en nøgtern registrering af den aktuelle situation, herunder et kig på visse af faciliteternes stand. Det ligger ikke inden for rammerne af denne rapport at udvikle en samlet strategi for, hvor indsatsen i forhold til faciliteter skal ligge i Grønland fremover. Det kræver mere omfattende arbejde.

Men ud over registreringen af de grønlandske faciliteter, berører de nedenstående afsnit fem (anlægs-)projekter under planlægning med henblik på at illustrere behovet og de særlige (økonomiske) udfordringer med idrætsbyggerier og faciliteter til idræt i Grønland.

De gennemgåede projekter er udvalgt i samarbejde med Lokale og Anlægsfonden, der i større eller mindre udstrækning er involveret i dem med sparring, rådgivning og senere – måske – tilskud.

Svømmehal i Fjeld, Sisimiut

Der er få svømmehaller i Grønland, og derfor er et svømmehalsprojekt relevant at gå i gang med. Ifølge projektbeskrivelsen for svømmehallen (Qeqqata Kommunua, n.d.) har et svømmehalsprojektet i Nuuk f.eks. vist, at der er stor efterspørgsel på at anvende svømmehaller i Grønland.

Det gør det meningsfuldt at arbejde med et sådan projekt. Det er imidlertid en anlægsmæssigt dyr facilitet, men med en donation fra A.P. Møller Fonden muliggøres potentielt et spektakulært projekt, hvor svømmehallen bygges ind i fjeldet i Sisimiut.

Det vil ifølge projektbeskrivelsen give isoleringseffekter og dermed mindske energiforbruget. Prisen for projektet angives i projekt materialet til omkring 50 mio. kr. svarende til fondsdonationen.

Hertil kommer en nødvendig udbygning af fjernvarmenettet, som svømmehallen kan kobles på. Denne udgift ligger i omegnen af 7 mio. kroner. Årlige driftsudgifter anslås til at være ca. 12,5 mio. kr., der dækkes af indtægter fra billetsalg og kommunale driftsbevillinger. Desuden vil der være omkostninger forbundet med byggeriet til forskellige prøver og undersøgelser.

Den reelle pris for hele projektet er endnu uklar, men der forventes betydelige overskridelser på den samlede byggesum i forhold til det projekterede.

Ravnedalen Aktivitetspark, Nuuk

Ravnedalen aktivitetspark er en vision udarbejdet af Langrendsklubben NSP i Nuuk, der vil gøre Ravnedalen til et udendørs helårsaktivitetsområde.

Projektet er en videreudvikling af langrendsklubbens oprindelige aktiviteter, der skal kunne bruges både af motionister, børn og elitesportsfolk. Projektbeskrivelsen bag skitserer etableringen af et stisystem i fem meters bredde gennem Ravnedalen, hvor man kan gå ture, løbe eller cykle. Om vinteren vil stisystemet kunne danne grundlag for en langrendsløjpe. Indtænkt i projektet er blandt andet også belysning på stisystemet og en boldplads med fodboldmål.

Ravnedalen ligger centralt i Nuuk, hvor daginstitutioner og indbyggere i Nuuk har gåafstand. Desuden ligger Ravnedalen beskyttet mod vind, og NSP har klubhus med toiletfaciliteter i dalen.

Indeholdt i projektet er terrænarbejder, der er nødvendige for at få lavet forhold for afvikling af langrend og snesko. Der foreligger ikke noget estimat for etableringsudgifterne og heller ikke en opdateret status for projektet, men ud fra beskrivelsen forekommer ideen gunstig, da den spiller med i forhold til udendørsaktiviteter, der vil gå godt i spænd med Grønlands natur og mulighederne for vintersportsaktivitet med løbende brug henover året.

Denne type projekt vil være hensigtsmæssig i forhold til at styrke idrætsdeltagelsen generelt i Grønland, da projektet er priseffektivt. Det vender vi nærmere tilbage til i opsamlingen og i rapportens sidste kapitel.

National Langrendsarena

I Sisimiut er der ligeledes langrensfaciliteter på tegnebrættet. Projektet er interessant, fordi det her er private aktører, der gerne vil bygge et center op, der også kan bruges af eliten. Centeret skal forankres ved ungdomshuset i Nutaraq og understøttes af Sisimiut Skicenter.

Desuden er tanken at etablere en multihal i området samt et skiliftanlæg. Om sommeren er det meningen, at langrendsarenaen kan bruges som track and field-stadion. Løjperne skitseres til at indeholde forskellige længder fra 1,3 km (sprint) helt op til 10 km. Langrenscenteret anslås til at koste ca. 5 mio. kr., der tænkes finansieret af private aktører samt fonde.

Det er interessant, at private aktører ønsker at tilvejebringe faciliteter i Grønland, og det er værd at overveje, hvordan offentligt-private samarbejder kan medvirke til at tilvejebringe relevante idrætsfaciliteter.

Multihal Ilulissat

Med placering i Grønlands tredjestørste by Ilulissat, hvor der bor ca. 5.000 indbyggere, foreligger der planer for et større multihalsprojekt (Vandkunsten Tegnestue, n.d.), der som

centralt anker indeholder en overdækket kunstgræsbane (11-mands). I selve hallen er der også afsat plads til andre bevægelsesfag som f.eks. yoga og lignende.

I forlængelse af hallen skitseres der andre aktiviteter, f.eks. en udendørs fodboldbane og tennisbaner samt et område til crossfit. Endvidere foreslås der i planen afsat et areal til en idrætshøjskole, sportscollege, daginstitutioner, klubhus mv.

Med henblik på at forbinde de forskellige bygninger skitseres en aktivitetsgade, der anlægges som trædæk på terræn, der blandt andet går ind i multihallen, så den bliver en basaragtig gade på langsiden af kunstgræsbanen.

Den samlede pris for projektet er kalkuleret til 85,6 mio. kroner. Status for projektet pt. er så vidt vides, at den egentlige pris formentlig er betydeligt højere, ligesom der ikke foreligger en finansieringsplan.

Projektet er i princippet interessant, men illustrerer samtidig de relativt høje priser for at bygge faciliteter i Grønland. Der kan godt argumenteres for det hensigtsmæssige i at opbygge et nyt center, men projektsommen er samtidig høj i forhold til den forventede aktivitet.

Uden at det skal være et argument for ikke at gennemføre projektet i en eller anden form, giver det alligevel anledning til at overveje, om der er andre projekter, hvor man får mere bevægelse for de samme midler. Vi vender tilbage til dette spørgsmål i opsamlingen.

Projektidéer i Kommune Kujalleq

I Kommune Kujalleq foreligger et projektkatalog med ideer til mindre projekter. Her skitseres projekter i størrelsesordenen fra under en mio. kr. op til 110.000.000 kr. for skabelse af et Vandkulturhus i Qaqortoq by. Der er blandt andet tale om foreningshuse, skateboardbaner, musikhusfaciliteter og en skøjtebane.

Sidstnævnte, som skal være i anvendelse hele året, er et godt eksempel på en prisbillig udnyttelse af de grønlandske klimaforhold. Skøjtebanen er prissat til 800.000 kr. og er stort set vedligeholdelsesfri. Skøjtebanen kunne være et interessant forsøgsprojekt. Ikke bare for Kommune Kujalleq, men også for andre kommuner. Det vil formentlig være gunstigt med en tilknyttet organisering med instruktører og udstyr, men casen peger på, at der er uudnyttede potentialer, der kan udnyttes i forhold til at skabe øget idrætsaktivitet.

Skøjteløb på en åben skøjtebane er en uformel form for samvær, der samler mange typer af mennesker, og den vil kunne bruges i mange måneder af året. Samtidig kræver den ikke væsentlige energiomkostninger som i f.eks. Danmark, hvor vinteren er varm, og banen derfor skal fryses ned.

Faktisk er det tænkeligt, at skøjtebanen – grebet an på en hensigtsmæssig måde – vil kunne fostre mere aktivitet end de tilsvarende prisbillige multibaner, der i projektet er skitseret til at kunne opsættes i kommunens tre byer. Disse vil ifølge materialet beløbe sig

til 1,4 mio. kr. hver plus anlægsudgifter. Hvilke typer faciliteter, der bør overvejes i Grønland generelt, berøres kort i opsamlingen på dette kapitel.

Opsamling

Denne del 2 har afdækket idrættens faciliteter i Grønland. Desuden er nogle aktuelle facilitetsprojekter i Grønland beskrevet kort med henblik på at illustrere, hvilke aktuelle projekter og potentielle behov der er for nye faciliteter. Beskrivelsen af det estimerede renoveringsbehov for de grønlandske haller giver endvidere et indblik i de kommende års udfordringer i forhold til facilitetsområdet.

De grønlandske udfordringer og behov på facilitetsområdet hænger snævert sammen med idrættens øvrige problematikker – for såvel bredden som eliten (se del 3) – blandt andet den lave idrætsdeltagelse og de vanskelige muligheder for at opretholde løbende turneringer (et forhold, der har betydning for både eliten og bredden) pga. store afstande mellem byer og bygder, klimaet med videre.

Dette rejser nogle principielle spørgsmål om, hvordan man facilitetsmæssigt kan understøtte en bredere idrætsdeltagelse og elitemæssig udvikling. Man kan med rette overveje, om der er behov for at bryde med en traditionel vanetænkning og begynde i større udstrækning at understøtte bevægelse og idrætsformer, der kan udvikles, uden det nødvendigvis betyder, at det har en forbindelse til en turneringsmæssig overbygning.

Omvendt er der hensynet til det konkurrencemæssige element, hvis man ønsker en egentlig eliteudvikling. Her står den grønlandske idræt generelt i et paradoks. Ikke desto mindre kan de specielle grønlandske forhold måske bidrage til at løse de problemstillinger på en hensigtsmæssig måde. Endvidere er spørgsmålet, hvilke typer faciliteter der reelt er behov for.

Vi kommer nærmere ind på problemstillingen vedrørende de særlige grønlandske forhold i rapportens afsluttende kapitel, men vil kort berøre det her i forhold til at pege på, hvilke idrætsfaciliteter det bør overvejes at satse på.

Opgraderinger og multifunktionalitet i de mindre byer

Som det fremgår af del 1, er det dyrt at bygge nye idrætsfaciliteter i yderområderne i Grønland, og det er også vanskeligt at skabe nok udøvere inden for de fleste sportsgrene til at opretholde egentlige turneringer (se del 3). Derfor forekommer det hensigtsmæssigt at prioritere multifunktionelle anlæg og haller i mindre byer.

Der bør fokuseres på at udvikle miljøer for bløde bevægelsesformer og motionsidrætter, der ikke nødvendigvis indeholder et konkurrence- eller turneringselement. Det kræver nemlig ikke de samme specialfaciliteter at skabe grundlag for denne type af idrætter. Det kan passes ind forbindelse med opgraderinger af de eksisterende faciliteter eller i forbindelse med planlagte faciliteter, der ideelt set bør udvikle sig til mødesteder for bevægelses- og samværsformer af forskellig slags.

Det kan ske i forbindelse med eksisterende faciliteter, der bør bringes op til rimelig standard, men generelt kan man nå langt med mindre opgraderinger og enkelte standardfaciliteter, så man ikke behøver at binde mange midler i store specialfaciliteter, der vil have begrænset anvendelsesgrad. Blandt de dyre faciliteter, der synes at være mening med at bygge, er svømmehaller, der er meget få af i Grønland, og som der forekommer stor efterspørgsel på brugen af.

Derudover forekommer det relevant at satse på multifunktionalitet i de mindre byer, da det både er priseffektivt og formentlig kan opnå en høj anvendelsesgrad.

Større specialanlæg i Nuuk

Da det er vanskeligt at opnå en kritisk masse til udviklingen af eliteidræt i mange af de sportsgrene, der dyrkes i Grønland, synes det oplagt at centralisere dele af elitesatsningen i Nuuk (se nærmere herom i del 3), hvor de relevante specialanlæg primært bør opføres. Det giver god mening at anlægge større anlæg her, hvor der er større grundlag for at opnå kritisk masse til f.eks. eliteidrætsudøvelse, men også til holdsportsgrene, der gerne vil indgå i turneringsaktiviteter. Det betyder ikke, at der ikke kan være eliteidræt i andre dele af Grønland, men store faciliteter, f.eks. overdækkede 11-mandsfodboldbaner, håndboldhaller eller lignende, vil alt andet lige kunne opnå større belægning i Nuuk, hvor befolkningstætheden er højest.

Det vil formentlig heller ikke være forbundet med de samme udgifter, for så vidt at der er egnede områder til at bygge, da det ikke koster det samme at bringe byggematerialer frem. Ligeledes vil der alt andet lige være mere konkurrence mellem entreprenører i Nuuk, fordi der simpelthen er flere samt nemmere adgang til at hente flere entreprenører ind til byggeri fra udlandet.

Friluftsmotion overalt, hvor det er muligt

Desuden kunne en vej at gå være i højere udstrækning at gøre brug af den natur, som de grønlandske borgere har lige uden for døren. Der bør i højere udstrækning tænkes i, hvordan man kan udnytte de klimatiske forhold til fysisk aktivitet. Her illustrerer eksemplerne ovenfor, hvordan man relativt billigt kan oprette langrendsløjper og skøjtebaner, der kan passes ind i det grønlandske klima og landskab. Her forekommer at være uforløste potentialer og såkaldte 'lavt hængende frugter at plukke', og eksemplerne er ikke udtømmende. Andre udendørs motionsaktiviteter kunne også overvejes.

I rapportens afsluttende kapitel foretages en samlet vurdering af facilitetsspørgsmålet i forhold til de øvrige problemstillinger, denne rapport identificerer.

Del 3: Eliteidrætten i Grønland – Resultater, økonomi og støtte

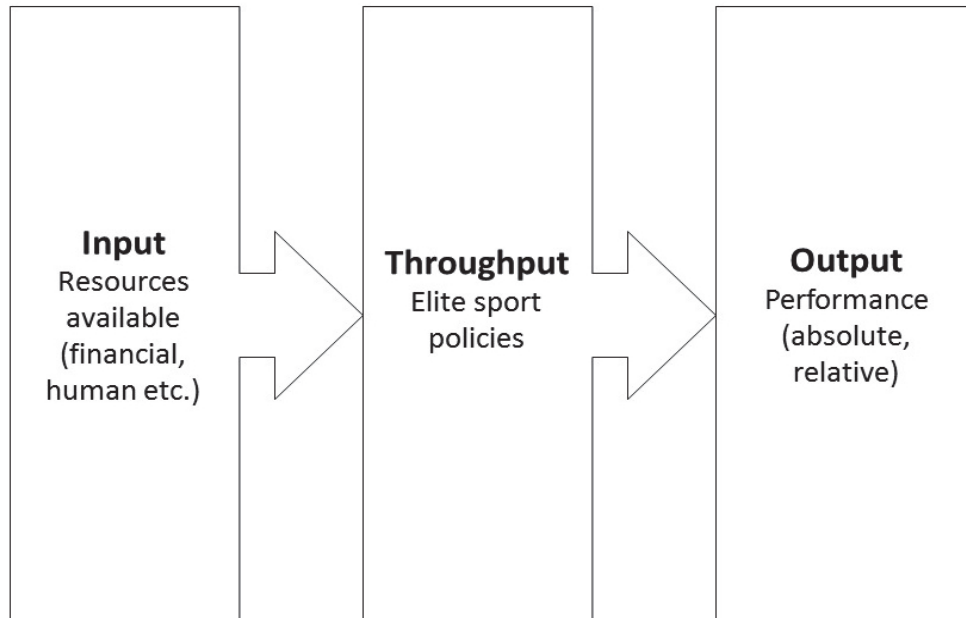
Indledning

I denne del 3 sættes der fokus på eliteidrætten i Grønland. Der foreligger ingen tidligere undersøgelser af området, så analysen er den første af sin art.

Analysen bygger teoretisk på et fundament, der tidligere er anvendt til at vurdere det danske elitesportssystem (De Bosscher, Shibli, Westerbeeck, & Van Bottenburg, 2015; Storm, Nielsen, & Thomsen, 2016). Det har også været brugt til at vurdere talentudviklingspotentialer i Holbæk Kommune (Rask, Storm, & Brandt, 2017), og har vist sig hensigtsmæssigt til at skabe et billede af elitesportens forhold og resultater.

Den teoretiske tilgang, **Sports Policy Factors Leading to International Sporting Success (SPLISS)**, er udviklet i forbindelse med et større komparativt projekt om international elitesport (De Bosscher et al., 2015) og afdækker de forhold, der skaber (international) sportslig succes. Forståelsen af, hvad der skaber international sportslig succes, kan illustreres med nedenstående figur.

Figur 16: SPLISS-modellen

Kilde: Reproduceret fra Storm et al. (2016).

Det ses, at en forudsætning for at skabe gode internationale elitesportsresultater er ressourcer, f.eks. økonomiske eller menneskelige, der via elitesportssystemets forskellige dele (de såkaldte 'throughputs') forvandles til et output, dvs. (internationale) sportslige resultater.

Modellen virker strukturerende for del 3, forstået på den måde, at vi først gennemgår input-siden i det grønlandske elitesystem og derefter søger at vurdere, hvordan systemet fungerer i henseende til 'throughputs', altså hvordan input forvaltes, og hvilke faktorer der mulig- eller vanskeliggør et godt output. Outputtet, der er den sidste del af analysen, omhandler mere specifikt den grønlandske eliteidræts konkurrenceevne målt på resultater.

I de kommende afsnit forklares de enkelte dele af modellen nærmere. I den forbindelse fremlægges resultaterne af undersøgelsen af det grønlandske elitesportssystem.

Datagrundlaget for analysen består af flere elementer. Først og fremmest regnskabs- og resultatmateriale vedrørende hhv. input til det grønlandske elitesportssystem og output (de sportslige resultater). Endvidere er der gennemført interviews med nøgleinformanter, der har kendskab til den grønlandske eliteidræts udvikling og aktuelle stade. Sammen med øvrigt relevant materiale danner de grundlag for at vurdere throughput-delen.

Input: Ressourcerne, der er til rådighed

Lande, der ønsker at være konkurrencedygtige i international elitesport, er afhængige af ressourcer for at realisere sine mål. Det skal forstås både i direkte og indirekte forstand.

SPLISS-tilgangen opstiller det på den måde, at et lands baggrundsforhold, f.eks. populationsstørrelse og rigdom, kan forklare en stor del af nationernes resultater i internationale turneringer. Målt i forhold til de medaljevidnende nationer ved f.eks. OL, så er det en tommelfingerregel, at rigdom (målt som BNP) og befolkningsunderlaget (målt som populationsstørrelse) kan forklare ca. halvdelen af nationernes succes.

Det vil i praksis sige, at lande med et højt velstandsniveau eller et stort befolkningsunderlag har en større chance for at vinde medaljer i international elitesport end mindre rige lande eller lande med en lille befolkningsstørrelse. Det kommer f.eks. til udtryk ved, at USA (verdens største BNP), Kina (verdens mest folkerige nation) og Rusland (store naturressourcer, der muliggør internt forbrug på elitesport) normalt konkurrerer om de tre bedste placeringer i nationskonkurrencen om medaljer ved de olympiske lege. Grønlands populationsstørrelse (ca. 56.000 mennesker) begrænser i den forstand landets evne til være konkurrencedygtig.

Geografiske forhold samt tradition og kulturelle forhold spiller ligeledes en rolle for en nations konkurrenceevne. Norge har f.eks. meget gunstige forhold i forhold til ski-discipliner, og i Sverige er der mange ishockeyanlæg, hvilket giver de to nationer en komparativ fordel på de pågældende områder.

Direkte finansielt input/ finansiering

Det er kendetegnende for elementerne vedrørende ressourcer, der er nævnt ovenfor, at de er svære at ændre. Det er vanskeligt at ændre et lands rigdomsniveau. Det er svært at øge populationsunderlaget, og det er meget vanskeligt at ændre geografiske eller klimatiske forhold, så de understøtter internationale sportslige resultater. Men man kan kompensere

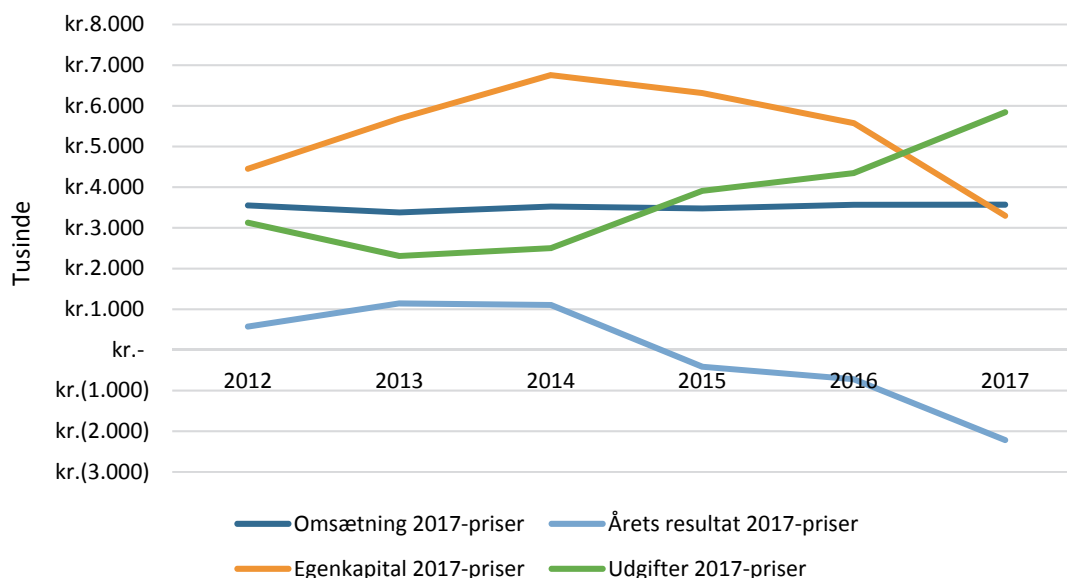
på andre måder ved at bygge et velfungerende elitesportssystem, der understøtter nationens atleter.

Elitesportssystemets forskellige elementer er indeholdt i SPLISS-modellens 'throughputs', der vurderes i forhold den grønlandske situation i det følgende. Men en vigtig forudsætning for at skabe gode resultater er, at der også bruges penge på systemet. SPLISS-tilgangen henregner det direkte finansielle input under throughputs, men i denne sammenhæng behandler vi søjlen under input.

Det er typisk forbundet med vanskeligheder at beregne det præcise ressourceforbrug i form af penge anvendt i en nation til eliteidræt. Der er mange direkte og indirekte kilder, der kan øve indflydelse på den samlede mængde ressourcer. I det nedenstående beskrives kort den overordnede økonomi, der vedrører Elite Sport Greenland (ESG).

ESG's omsætning, resultat og egenkapital i perioden 2012-2017 fremgår af figur 17. Det kan ses, at ESG's omsætning ligger på et ganske stabilt niveau - omkring 3,5 mio. kr. alle år. Indtægterne kommer fra tre primære kilder: 1) tilskud fra selvstyret (der udgør ca. 11,6 pct.), 2) sponsorbidrag²¹ (12,1 pct.) og indtægter fra udlodningsmidlerne (76,6 pct.).

Figur 17: Elite Sport Greenlands (ESG) omsætning, udgifter, resultat og egenkapital 2012-2017, 2017-priser

Kilde: ESG's årsrapporter i perioden (Elite Sport Greenland, 2013, 2014, 2015, 2016b, 2017a, 2018b)

Sammenligner man med danske forhold, dvs. de penge Team Danmark har til sin rådighed, så ligger ESG's indkomstniveau pr. indbygger ca. to og en halv gang så højt som det

²¹ Sponsorindtægterne kommer fra NunaFonden, GrønlandsBanken A/S, Tele Greenland A/S og Air Greenland A/S.

danske. I 2016 var ESG's omsætning pr. indbygger eksempelvis 63 kr. mod det tilsvarende danske niveau på 25 kr.²²

Udover ESG's bidrag yder de støttede specialforbund også selv til de støttede projekter med egenfinansiering.²³ Desuden tilflyder der ressourcer til den grønlandske eliteidræt via indirekte finansiering, f.eks. gennem kommunalt finansierede faciliteter og drift og tilskud til transport til turneringer. I Grønland giver de samlede midler, der er til rådighed, altså grundlag for et elitesportsniveau af en vis højde.

Det skal dog understreges, at de grønlandske udgifter til f.eks. transport er ganske høje og trækker mange ressourcer ud af systemet, der kunne være brugt mere hensigtsmæssigt i henseende til output. En direkte sammenligning med danske forhold vedrørende finansielt input pr. indbygger, skal man derfor være forsigtig med. Den problematik vender vi tilbage til.

Ifølge en af de interviewede informanter (Informant 4) er de tilstedeværende økonomiske ressourcer rimelige, og selvom man altid kan bruge flere penge, er ressourcespørgsmålet isoleret set ikke det største på kort sigt: *"(...) uden at sige, at der er nok penge, for det er der aldrig, så er der egentligt rimeligt med ressourcer"* (Informant 4). Ifølge informanten er det i forbedringen af de organisatoriske og ledelsesmæssige områder, på trænersiden og i træningskulturen, at der er mest at hente – i hvert fald på kort sigt: *"det er en større stopklods end pengene"*.

Af figur 17 fremgår det, at ESG gennem årene har akkumuleret egenkapital, særligt i år med overskud (2012, 2013 og 2014). De seneste år, hvor ESG har haft underskud, er der tæret på egenkapitalen, men generelt har ESG en høj egenkapital i forhold til sin omsætning.

Ifølge to af de interviewede informanter (Informant 1 og 3), skyldes den aktuelle høje egenkapital, at ESG gennem de senere år har oplevet en nedgang i antallet af ansøgere til elitestøtte. Overordnet set er det vurderingen, at talentmassen i Grønland har været dalende, og derfor har ESG igangsat en strategi- og omstillingsproces, hvor der arbejdes mere aktivt for at udvikle den grønlandske talentmasse.

Det er blandt andet sket ved at lave samarbejdsaftaler med specialforbund med konkret indhold vedrørende elitearbejdet (se nærmere herom senere). På denne måde forventer ESG at bruge flere penge fremadrettet, hvilket også vil påvirke egenkapitalen negativt.

Faktisk vurderes det af nogle af de interviewede (blandt andre Informant 1), at ESG vil komme til at mangle penge på længere sigt – *"allerede om tre år"* – og derfor har ESG igangsat en intern proces med at udvikle en sponsorstrategi. Hvad sponsorindtægter angår, så bliver det en udfordring at skaffe de ønskede midler, anfører Informant 1. I ESG tales der

²² I 2016 havde Team Danmark samlede indtægter for 146,5 mio. kroner.

²³ Dette er også tilfældet i Danmark.

også om, at der skal påvirkes politisk således, at de offentlige tilskud (fra f.eks. selvstyret) kan øges.

ESG's udgifter fordeler sig på en række almindelige poster, så som administration og personaleomkostninger, men derudover udbetales som nævnt midler til de støttede specialforbund (pt. Grønlands Håndbold Forbund, Grønlands Boldspil Union, Grønlands Badminton Forbund og Grønlands Taekwon-Do Forbund) samt elite- og talentstøtte til specifikke talenter. Disse støtteudbetalinger udgør 59,3 pct. af alle udgifter i perioden 2012-2017 (målt i løbende priser).

Endvidere har ESG udgifter til sponsorer, beklædning, marketing, bestyrelsesudgifter mv. svarende til 32,6 pct. af udgifterne i perioden. Det skal bemærkes, at ESG's personaleomkostninger i 2014 falder fra 643.000 kr. i 2012 og 214.000 kr. i 2013 til tæt på nul kroner. Det skyldes indgåelse af en administrationsaftale med GIF, hvor ESG får stillet administration og personale til rådighed. Personalenormeringen udgør ifølge ESG 1,5 årsværk. Dermed yder GIF et indirekte tilskud i form af personaletimer til ESG.

Throughput: Forvaltningen af ressourcerne

SPLISS-tilgangen opdeler de såkaldte 'throughputs' i ni søjler, der hver har en indvirkning på forvaltningen af de ressourcer, en nation har til sin rådighed: 1) Finansiering, 2) Struktur og organisering, 3) Generel idrætsdeltagelse, 4) Talentidentifikation og -udvikling, 5) Dual Career support, 6) Sportslig infrastruktur og faciliteter, 7) Trænereksptise, 8) Konkurrencebetingelser og 9) Forskning og innovation.

Første søjle (direkte finansielt input) er i denne sammenhæng behandlet ovenfor, så i det følgende berøres de øvrige otte søjler.

Struktur og organisering

Hvis en nation skal være konkurrencedygtig i international elitesport, er det nødvendigt at have et struktureret og velordnet system. Det forhold, at der eksisterer en organisation for elitesport i Grønland, er i sig selv positivt.

Strategier, ansvarsområder og retninger for arbejdet skal være klare, så de berørte institutioner eller personer, der arbejder med elitesport, ved hvem, der skal tage sig af opgaverne og hvornår. Det er også vigtigt, at der er relativt klare strategier for arbejdet, så alle involverede arbejder efter samme mål.

Det er ikke så afgørende, hvordan delelementerne i systemet er organiseret. Det vigtigste er, at der er en kollektiv bevidsthed om, hvad forretningsgangene og målene er. Det skyldes, at der på den måde er mindre risiko for, at der sker dobbeltarbejde, eller at der er nødvendige opgaver, der ikke bliver varetaget.

Organisatorisk har ESG hovedsæde i samme domicil som det grønlandske idrætsforbund (GIF) og har dermed et tæt samarbejde og dialog med GIF. Ifølge Informant 1 er de ting,

der igangsættes fra ESG's side, derfor koordineret og samstemt med GIF og dermed også sammentænkt med, hvad der sker på breddesiden.

Dette virker som en fornuftig tilgang. Informant 1 påpeger, at man kan overveje, om ESG og GIF på den baggrund egentlig ville være bedst tjent med at være én organisation. Informant 4 anfører, at det tætte link, der er mellem ESG og det grønlandske idrætsforbund, er godt, da det gør, at man har samstemt sine indsats fra talentudvikling til eliteniveau og på andre områder. Spørgsmålet om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt med én eller flere organisationer, drøftes nærmere i dette kapitels opsamling.

ESG's formål er som selvejende institution at fremme internationaliseringen af grønlandsk idræt med henblik på deltagelse på internationalt niveau (Elite Sport Greenland, 2016a). I 2016 startede ESG 'Strategi 2020', der skal styrke udviklingen af talent- og elitebaseret idræt gennem øget samarbejde med interessenter, nytænkning af støttemulighederne og støtte til nye ideer og initiativer.

Herunder er der, som det er gældende i forhold til Team Danmarks støtte til danske specialforbund, indgået samarbejdsaftaler med en række grønlandske specialforbund for at formalisere arbejdet. Omlægningen af støttestrategien er resultatet af den omtalte faldende talentmasse og det deraf faldende antal støtteansøgninger. Frem for kun at støtte atleter direkte på baggrund af konkrete ansøgninger fra atleterne, ønsker ESG at arbejde mere proaktivt for at styrke talentunderlaget, så indsatsen bliver mere struktureret (Informant 1 og 4).

De seneste års omlægning i ESG's tilgang til elite- og talentstøtte roses af de interviewede atleter (Informant 2 og 5). Det fremhæves blandt andet, at den direkte økonomiske støtte er god og i høj grad gør det muligt at dyrke eliteidræt – også når man er bosat i udlandet, men manglen på støtte i form af kompetencer, viden og adgang til ekspertudvalgte og trænere er en stor barriere:

"Der er ikke noget landshold eller nogen ting, som har støttet op omkring unge [atleter]. Så det gjorde det ret vanskeligt. Så var man overladt til sig selv, og nogle gange går det godt i perioder, hvor man kommer ind i gode træningsmiljøer, men det er ikke noget, der er fast over tid".

Informant 2, atlet

Også ifølge Informant 4 er udviklingen gunstig, da en bedre organisering og helhed i systemet er nødvendig. Vedkommende, der selv er tidligere udøver, peger på, at der ud over klubniveauet ikke var noget system til at tage over, da vedkommende stod i sin udviklingsfase.

Specialforbundet, informanten var en del af, var det mest velfungerende af de, der var på det tidspunkt, og det gjorde, at vedkommende kom videre. Men generelt er der behov for bedre organisering af systemet, og derfor vurderes den nuværende udviklingsproces som

god. En af informanterne (Informant 15) peger på, at netop manglen på et organiseret specialforbund er en barriere for at oprette et landshold og en elitesatsning inden for en række mindre sportsgrene.

Informant 1 forklarer, at det – så vidt vides – er den første egentlige strategi for ESG, der har eksisteret. Alene dette forhold er et plus i forhold til tidligere, og det er sandsynligt, at det vil styrke det generelle niveau. Endvidere anfører Informant 1, at ESG dermed er inde i en transformation, hvor man vil tage mere aktivt del idrætten på Grønland som sådan. Det sker "(...) med henblik på at skabe talent og elite," som vedkommende formulerer det.

Den nye strategi bevirker endvidere, at man lægger pres på specialforbundene om at udvikle talenter og gøre det på en mere systematisk måde. ESG tager også yderligere initiativ for talentudviklingen generelt ved f.eks. at holde samlinger for de grønlandske landstrænere, så de kan lære og udveksle erfaringer.

Aktuelt er der indgået aftaler med Grønlands Boldspil Union Futsal (Elite Sport Greenland, 2017c), Greenland Taekwon-Do Federation (Elite Sport Greenland, 2017b, 2018d), Grønlands Håndbold Forbund (Elite Sport Greenland, 2018c) og Badminton Kalaallit Nunaat (Elite Sport Greenland, 2018b). Alle samarbejdsaftaler regulerer det nærmere samarbejde og sætter en overordnet ramme for ESG's økonomiske tilskud.

Det er en forudsætning for indgåelse af aftaler med ESG, at de pågældende specialforbund har udarbejdet en strategiplan for elitearbejdet, og ifølge en af de interviewede informanter (Informant 1) er det meningen, at de nye strategier skal følge med ned på klubniveau, så også det niveau af elitearbejdet styrkes. Det nærmere indhold af samarbejdsaftalerne gennemgås kort i det nedenstående.

Grønlands Boldspil Union: Futsal

Projektet med Grønlands Boldspil Union (GBU) om en Futsal-satsning løber i perioden 2017 til 2020. Den omfatter tre hovedpunkter, der skal sikre et fremadrettet elitearbejde i forbundet: 1) Talentudvikling, 2) Elitesatsning og 3) Kompetenceudvikling (Elite Sport Greenland, 2017c). Målet er, at fem spillere i 2020 spiller på en (semi)professionel kontrakt i et land, hvor der spilles futsal/fodbold på UEFA/FIFA-niveau. Desuden skal GBU ligge i top 60 samme år. Budgettet for aftalen fremgår af tabel 15.

Tabel 15: Budget for samarbejdsaftale mellem Grønlands Boldspil Union og Elite Sport Greenland

Periode	Samlet budget	Forbundets andel (46 pct.)	ESG's andel (54 pct.)
2017	1.450.000	650.000	800.000
2018	1.500.000	700.000	800.000
2019	1.500.000	700.000	800.000
2020	1.500.000	700.000	800.000
I alt	5.950.000	2.750.000	3.200.000

Kilde: Samarbejdsaftale mellem Grønlands Boldspil Union og Elite Sport Greenland (Elite Sport Greenland, 2017c)

Som det fremgår af tabellen, tilfører Grønlands Boldspil Union i alt 2,8 mio. kr. til projektet over de fire år, det løber. På denne måde tilføres Grønlands eliteidræt ekstra midler ud over de, der gives i tilskud fra ESG.

Greenland Taekwon-Do Federation

Som i tilfældet med Grønlands Boldspil Union tilføres der også via samarbejdsaftalen med Greenland Taekwon-Do Federation ekstra midler til grønlandsk elitesport, om end af mere beskeden størrelse. Aftalen, der er treårig (2018-2020), har som mål at udvikle talent og elite samt styrke kompetenceudviklingen i forbundet, og indeholder et budget på ca. 822.000 kr. i 2018, hvoraf ESG betaler 200.000 kr. Budgettet for samarbejdsaftalen forhandles år for år, så der foreligger ikke budgetter for de to sidste år af aftalen.

Grønlands Håndbold Forbund

Samarbejdsaftalen med Grønlands Håndbold Forbund og ESG (Elite Sport Greenland, 2018c) indeholder, som de to samarbejdsaftaler beskrevet ovenfor, også mål om at nå et højt internationalt niveau gennem talentudvikling, elitesatsning og kompetenceudvikling. Aftalen løber i perioden 2018 til 2022.

Den primære sportslige målsætning er at kvalificere sig til deltagelse ved VM i håndbold i 2019 (mænd). For damelandsholdets vedkommende er kvalifikation til de Panamerikanske mesterskaber målet (2019).

Økonomisk forhandles budgettet for elitesatsning år for år mellem Grønlands Håndbold Forbund og ESG. Det fremgår af samarbejdsaftalen, at ESG støtter elitesatsningen med 250.000 kr. ud af et samlet budget på 760.000 kr. Grønlands Håndbold Forbund bidrager altså med 510.000 kr. til projektet.

Badminton Kalaallit Nunaat

Den sportslige målsætning i samarbejdsaftalen mellem det grønlandske badminton forbund og ESG (Elite Sport Greenland, 2018b) er at sikre, at grønlandske badmintonspillere er blandt de bedste i deres sportsgren eller opnår deltagelse ved OL, EM eller VM. Nærmere bestemt skal der udvikles grønlandske spillere, der ligger i verdens top-200. De nærmere mål er beskrevet i samarbejdsaftalen, hvortil der henvises. Derudover indeholder samarbejdsaftalen en målsætning om at skabe talent- og kompetenceudvikling.

Aftalen har et fireårigt forløb (2018-2021), og har for 2018 et budget til talentudvikling på 525.000 kr. Heraf bidrager ESG med 70.000 kr. Til elitesatsningen fremgår det, at budgettet er 704.000 kr. Heraf støtter ESG med 80.000 kr.

Øvrige støttemodtagere

Ud over de fire ovenfor beskrevne specialforbund støtter ESG en række eliteudøvere og talenter. Den nærmere liste er lang og varierer fra år til år. En nærmere opstilling er ikke relevant i nærværende sammenhæng – den fremgår af ESG's årsrapporter for perioden – men udgifterne til talent- og elitestøtte varierer i årene 2012-2017 mellem 9 og 45 pct. af de samlede udgifter.

Det samlede indtryk af det grønlandske elitearbejde i forhold til denne første søjle er, at det er et område, der er i udvikling, og et område, hvor der med overgangen til Strategi 2020 (Elite Sport Greenland, 2016a) er sat gang i nødvendige – og positive – ændringer af elitearbejdet.

Det understreges samtidig af de interviewede atleter, at de er glade for den økonomiske støtte, men de efterspørger også flere menneskelige ressourcer i form af vejledning, ekspertudvælgelser og etablerede træningsmiljøer for at forbedre det nuværende niveau på denne søjle.

Generel idrætsdeltagelse

Nogle af de interviewede, f.eks. Informant 8, taler om, at en forudsætning for udviklingen af grønlandsk eliteidræt er at sikre en bred idrætsdeltagelse:

Vi kan ikke have eliten, når vi ikke har bredden. Derfor skal vi pleje vores bredde bedre.

Informant 8

Denne fornemmelse kan også teoretisk begrundes. Alt andet lige vil det ud fra en sådan synsvinkel være fordelagtigt med et stort deltagelsesmæssigt underlag, hvis man ønsker at skabe gode forudsætninger for international sportslig succes.

Store nationer har en større pulje af mennesker at tage potentielle talenter fra, og dermed er det plausibelt at antage, at jo større en andel (af en given mængde mennesker), der dyrker sport i en given nation, jo større er mulighederne for at skabe international sportslig succes.

Den omvendte tankegang om, at gode internationale sportslige resultater kan virke afsmitende på breddedeltagelsen, er der svag dokumentation for (Storm, Nielsen, & Jakobsen, 2018), så målet med den grønlandske elitesportssatsning bør i hovedsagen være at øge breddedeltagelsen af andre veje end ved at satse på, at eliteresultater smitter af på breddedeltagelsen.

Gode sportslige resultater er – teoretisk set – i højere grad noget, man som nation kan bruge som grundlag for national stolthed, end det er noget, der i sig selv får flere til at

dyrke sport. Der er mange andre faktorer, der har en langt større indflydelse på det spørgsmål end resultater i sig selv. F.eks. det at have gode idrætsmiljøer, faciliteter og frivillige til at gøre idrætsforeningerne attraktive at være medlemmer af.

På det deltagelsesmæssige parameter står Grønland af indlysende årsager svagt. Befolkningsunderlaget er lille, og konkurrenceevnen er, som vi kommer nærmere ind på i afsnittet om output, ikke høj. Spørgsmålet er imidlertid, hvilken målestok det giver mening at anvende for vurdering af resultaterne. Det drøftes nærmere i output-analysen.

Informant 1 anfører, at grønlænderne dyrker de idrætsgrene, der også er populære i den vestlige verden, f.eks. håndbold, fodbold og badminton, men antallet, der dyrker dem i forhold til andre nationer, er lavt.

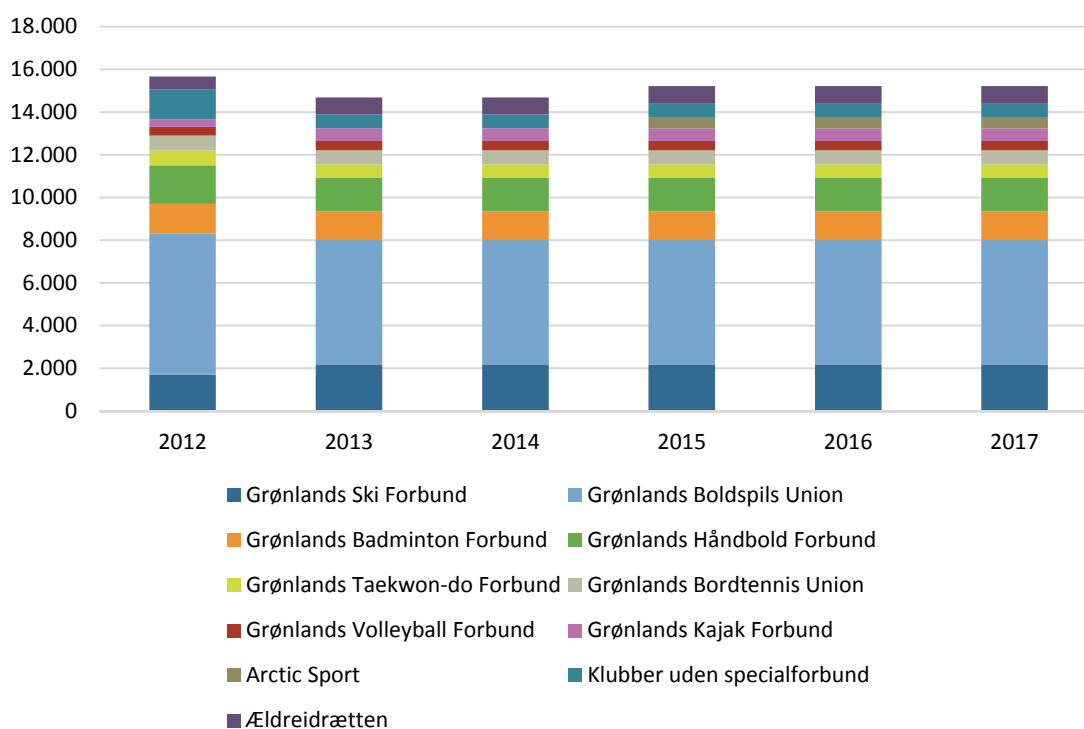
Mere generelt betragtet er idrætsdeltagelsen relativt lav sammenlignet med mange andre EU-lande. Det fremgår blandt andet af Idans undersøgelse af idrætten i Grønland (Asserhøj & Forsberg, 2015). Blandt børn og unge mellem 9-16 år er lige over halvdelen (52 pct.) aktive med sport og motion, mens andelen blandt voksne over 16 år er helt nede på 29 pct. Set i forhold Danmark er der markante forskelle i den overordnede idrætsdeltagelse.

Blandt danske børn og unge i aldersgruppen 9-16 år svarer 82 pct. i den seneste danske undersøgelse af spørgsmålet (Pilgaard & Rask, 2016), at de normalt dyrker sport/motion, mens forskellen i andelen, der angiver at have dyrket mindst én aktivitet regelmæssigt inden for det seneste år, er noget mindre. I Grønland angiver 92 pct., at de har dyrket mindst én aktivitet inden for det seneste år, mens andelen er 96 pct. i Danmark. Til gengæld angiver 61 pct. af danske voksne over 16 år at de dyrker sport og/eller motion.

Der kan være gode forklaringer på disse forskelle, men ikke desto mindre stiller den lave idrætsdeltagelse de grønlandske muligheder for international sportslig succes svagt.

Opgjort på medlemstal fremgår det af figur 18, at rekrutteringsgrundlaget er spinkelt i langt de fleste idrætsgrene. Kun i Grønlands Skiforbund og Grønlands Boldspils Union er medlemstallet mere end 2.000 – hhv. godt 2.200 og 5.800. Og med lidt over 1.500 medlemmer i håndbold, er potentialet for at skabe et slagkraftigt internationalt hold begrænset. Desuden er en vis andel af medlemmerne passive medlemmer, ifølge Asserhøj og Forsberg (2015), ca. en tredjedel, hvilket yderligere understreger udfordringerne.

Figur 18: Udviklingen i medlemstal for de grønlandske specialforbund, 2012-2015

Kilde: Grønlands Selvstyres finanslove i perioden (Grønlands Selvstyre, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018)

Selvom tallene ifølge GIF er behæftet med nogen usikkerhed pga. problemer med implementeringen af et nyt medlemsregistreringssystem, så er det stadig i internationalt perspektiv en lille pulje af potentielle af talenter, der er inden for de enkelte sportsgrene.

Desuden er forudsætningerne for at skabe gode internationale resultater ikke – målt på denne parameter – blevet bedre over tid. Antallet af medlemmer i de grønlandske idrætsforeninger er således mindre end i slutningen 1970'erne, hvor det samlede antal lå på knap 20.000 (Gabrielsen, 1978).

Set samlet er det derfor vigtigt, at ESG og den samlede elitesportssatsning for Grønland finder et realistisk leje, men også arbejder for at styrke bredden, så puljen af talenter kan vokse sig større.

Talentidentifikation og -udvikling

En måde at kompensere for et lille befolkningsunderlag er ved at have særligt fokus på at identificere og udvikle talenter. Det siger sig selv, at potentielle medaljevindere skal spottes og hjælpes til at dygtiggøre sig. Mere konkret skal der inden for de relevante sportsgrene være et systematisk program, der søger at finde de største talenter og løfte dem fra deres aktuelle niveau ind i den internationale elite.

Talentidentifikation- og udviklingsprocesserne i Grønland er på nuværende tidspunkt ikke videre udviklede. Som det nævnes ovenfor, er hele elitesportssystemet i en omstillings- og

opbygningsproces, hvor en egentlig proaktiv indsats ønskes igangsat. Det betyder ifølge Informant 1 ikke, at der ikke sker en talentidentifikation i specialforbundene. Men den er mere sporadisk og tilfældig for nærværende: *"(...) der er ikke et generelt program, der følges af de forskellige specialforbund, så det sker meget forskelligt"* (Informant 1).

Effektiv talentidentifikation er i høj grad afhængig af velfungerende decentrale enheder eller specialforbund, men i kraft af manglende organisering af de enkelte specialforbund er talentidentifikationen inden for en række sportsgrene ikke systematiseret, ifølge Informant 3.

Det fremgår også af interviewmaterialet, at der inden for visse idrætsgrene ikke er en egentlig landstræner eller noget større setup, udøverne kan gøre brug af. Her er det udøverne selv, der, hvis de når et vist niveau, tager initiativ til at gå videre med støtte fra f.eks. familie eller hægter sig på i sammenhænge, hvor de kan dygtiggøre sig (Informant 4). Herefter kommer de så til ESG og beder om økonomisk støtte.

Informant 11 nævner, at der er en problemstilling med, at grønlandske udøvere, der f.eks. rejser til Danmark for at uddanne sig, ikke nødvendigvis vender hjem (med det samme), og det går ud over de hjemlige muligheder for at lave gode hold og konkurrere i Grønland.

Informant 12 er inde på, at tilskudsreglerne i nogle kommuner ikke understøtter klubberne. F.eks. er støtten til voksne udøvere lav, og er der ikke kritisk masse nok til at fylde en hal til træning, bliver det for dyrt for klubberne at leje sig ind. Det medfører, at de berørte klubber får svært ved at gennemføre sine aktiviteter for de voksne, og det smitter også af på børneniveauet, så både breddedeltagelsen og den potentielle fødekæde til eliten får svære vækstbetingelser.

Udviklingen af talent og elite er samlet set på mange områder tilfældig, om end atleterne pointerer, at mulighederne for opfølgning og vejledning er forbedret i takt med den øgede organisering af ESG og enkelte specialforbund. For nuværende er det dog udelukkende i de største specialforbund, at udviklingen er begyndt.

Endvidere fremgår det af interviewmaterialet, at manglen på ekspertise i visse specialforbund medvirker til, at ESG's generalistkompetencer må bringes i spil i forhold til områder, hvor ESG ikke er specialister. Det er ikke optimalt.

Håndbold, fodbold, badminton og taekwondo ligger dog i den bedre del af spektret, hvad angår talentidentifikation og -udvikling, anfører Informant 1. Andre informanter pointerer dog, at den manglende organisering er særlig problematisk i skiforbundet, der af nogle ses som det største sportslige potentiale for Grønland, fordi de indgår i den danske OL-delegation, der traditionelt ikke producerer mange atleter i de forskellige skidiscipliner.

Informant 4 formulerer det på den måde, at det er gået i den rigtige retning i Grønland, men at der stadig er mere at gøre. Det handler i høj grad om at stille nogle krav op for atleterne. Informant 4 argumenterer for, at identifikationen af talenterne er god nok. Men det

handler om, at man ikke får dem løftet og - ikke mindst - gør det klart for talentmassen, hvor meget de skal træne.

Der bør - ifølge Informant 4 - sættes større krav til dem, der eksempelvis går på gymnasie-idrætslinjerne. Eller til dem, der kommer i forbindelse med det grønlandske elitesystem på en eller anden måde: *"Når vi alle sammen ved, at det er 1 pct. talent og 99 pct. arbejde, så kunne jeg godt tænke mig, at der blev investeret lidt mere i de 99 pct. arbejde,"* anfører Informant 4.

Dette indikerer en indstillingsmæssig problematik blandt atleterne, som også Informant 11 nævner. Måske er atleterne ikke klar over, hvad det reelt kræver at blive en del af den internationale topelite. Informant 11 anfører specifikt, at træningskulturen ikke er god nok i de klubber, der dækker vedkommendes sportsgren.

Dual career-support

En vigtig faktor vedrørende elitesportsudøvelse er, at atleterne undervejs i deres elitesportskarriere hjælpes med at tage en uddannelse eller at få et job. Det er få eliteatleter, der nogensinde vil få mulighed for at leve af deres idrætsudøvelse, og der er samtidig en aldersmæssig grænse for, hvor længe de kan blive ved.

Derfor er det en af forudsætningerne for at skabe gode internationale resultater, at en nations elitesportssystem understøtter dual career. Dvs. søger at udvikle programmer, der sikrer, at atleterne forbereder sig på tiden efter sportskarrieren. En af fordelene ved et dual career-program er, at det mindsker frafald. Jo ældre atleterne bliver, jo mere vil de typisk overveje, hvad der skal ske efter elitekarrierestop. Hvis de er godt hjulpet med at forberede deres civile karriere, kan man forlænge deres elitesportssatsning, hvilket potentielt kan have positiv indflydelse på en nations konkurrenceevne.

I Danmark er støtten til eliteidræt blevet udmøntet i en tradition for, at atleterne tager uddannelse sideløbende med elitesportskarrieren, og det har blandt andet resulteret i, at de danske eliteatleter er godt uddannede eller på vej til at blive det (Nielsen, Nielsen, Christensen, & Storm, 2002; Nielsen, Nielsen, & Storm, 2000).

Tidligere har ESG sat som krav, at hvis man skal have støtte fra ESG, så skal man være under uddannelse. Denne forudsætning er man imidlertid begyndt at fravige, hvilket ifølge en af de interviewede informanter (Informant 1) er en svaghed. Det påpeges også, at der ikke eksisterer programmer, der hjælper idrætsudøvere med at komme i gang med uddannelse eller at få et arbejde. Det samme gør sig ifølge de interviewede atleter gældende, når det kommer til at søge uddannelsesmuligheder i udlandet i forbindelse med en elitesatsning.

Men ESG medvirker til og støtter økonomisk en ny idrætslinje på gymnasiet i Nuuk. Initiativet er et samarbejde mellem gymnasiet, GIF, ESG og det grønlandske selvstyre. Linjen er for udøvere, der vurderes af de respektive specialforbund, at de har et rimeligt sportsligt niveau - ud over den almindelige skolefaglige vurdering. Linjen tilbyder en fireårig gymnasieordning, og håbet i ESG er, at linjen i fremtiden kan udvides til andre uddannelser.

Informant 4 anfører, at der ikke er de store problemer i Grønland med at leve op til at understøtte dual career. Der er god fleksibilitet på alle niveauer, "(...) så det synes jeg egentlig, at der er ok muligheder for" (Informant 4). Der er dog den problemstilling, at skal man sende udøverne ud af landet, fordi uddannelsesmulighederne trods alt er begrænsede i Grønland, så er det mere problematisk. Informant 4 mener, at det nok er nødvendigt med mere individuel støtte til de atleter, der kan have brug for hjælp til planlægning af studier i udlandet.

To af de interviewede atleter har taget en uddannelse i udlandet, hvor de i begge tilfælde selv har stået for eller selv fundet hjælp til de praktiske formalia omkring at finde det rigtige studiested, hvor elitekarriere og studie kan kombineres. I sådanne tilfælde kunne det være fordelagtigt, hvis ESG eller en anden institution kunne være behjælpelig med at finde og vælge de mest fordelagtige studier i udlandet.

Vigtigheden af en idrætslinje på gymnasieniveau i Grønland understreges af de interviewede aktive atleter, der mener, at det er en fordel, at grønlandske talenter ikke nødvendigvis skal tage springet til udlandet efter grundskolen. Med en idrætslinje kan talenterne vente til de er ældre, og forhåbentligt er risikoen for at falde igennem dermed mindre.

"Hvis man flytter ud og ikke lykkes fra dag ét, så kan det være ret svært at komme til Danmark, eller hvor man flytter hen, fordi det er så langt væk, når man er 16 år (...) Så kan man meget hurtigt falde helt ud af idræt. Det har man set..."

Informant 2, atlet

Derudover er en forøgelse - på 500 pct. - af en pulje til dækning af tabt arbejdsfortjeneste nyligt blevet vedtaget af selvstyret, således at beløbet stiger fra 250.000 kr. til 1.250.000 kr. i 2018. Puljen administreres af ESG og dækker manglende indtægter for atleter i forbindelse med deltagelse i internationale turneringer.

Der er således en række initiativer, der har til formål at forbedre forholdene for grønlandske atleter ved siden af elitesportskarrieren, men i mange tilfælde er det nødvendigt at flytte til udlandet, hvis uddannelsesmulighederne eller det rette træningsmiljø ikke er tilgængeligt i Grønland.

Sportslig infrastruktur og faciliteter

En vigtigt forudsætning for at skabe gode internationale sportslige resultater er, at der er de nødvendige faciliteter tilgængelige for at træne og konkurrere. Uden en håndboldhal bliver der f.eks. intet håndboldlandshold og uden en bobslædebane, kan der ikke køres bobslæde. Det er også vigtigt, at atleterne let kan komme til og fra de pågældende faciliteter, så de kan passe eventuelle andre gøremål.

Som det fremgår af facilitetsafsnittet tidligere i denne rapport, er idrætsfaciliteter til bredden, men også eliten, nogenlunde dækkende i de fleste sportsgrene. Men faciliteterne er nedslidte og trænger generelt til en opgradering. De senere år er der dog kommet en del kunstgræsbaner til.

Informant 6 mener, at der generelt er de nødvendige idrætsfaciliteter til dem, der "gerne vil være gode", som vedkommende formulerer det. Men der mangler plads til bredden, og dette bakkes op af en af de interviewede kommunale embedsmænd (Informant 7), der anfører, at faciliteterne i vedkommendes kommune er helt booket op uden megen plads til mere aktivitet.

Informant 6 peger på, at der særligt mangler faciliteter, der henvender sig til flere idrætsgrene på én gang. Hallerne har ganske vist mulighed for at rumme flere forskellige discipliner, men bare ikke på én gang, anfører samme informant. Det betyder, at det er svært at bygge de nødvendige miljøer for at flere kommer i gang med at dyrke idræt og sport. Det kan i anden omgang have en negativ indflydelse på mulighederne for at rekruttere og udvikle talenter.

Informant 4 anfører direkte, at faciliteterne til eliteidræt ikke er til stede inden for en række discipliner. Derfor er det nødvendigt at prioritere i de faciliteter, der er, og give eliten adgang. Endvidere genkender flere af informanterne (Informant 1, 2, 3, 7), at hallerne mange steder i Grønland er slidte. Generelt vurderer en af informanterne, at den generelle dækning sammenlignet med f.eks. Danmark er nogenlunde i forhold til det niveau, som den grønlandske eliteidræt generelt har.

Men skal man skabe bedre vilkår for eliteidrætten i Grønland, vil det være nødvendigt med flere og bedre faciliteter. F.eks. kunne der godt være nogle vintersportsdiscipliner, hvortil det kunne give mening at bygge anlæg og forbedre niveauet, idet Grønland her har et vist klimatisk potentiale i nogle vintersportsdiscipliner.

Blandt andet pointerer en af de interviewede atleter (informant 5), at der i teorien burde være gode muligheder for at dyrke skiskydning i Grønland, men at der ikke findes nogen etablerede anlæg. Vedkommende ser et paradoks, idet der på den ene side er få, der dyrker skiskydning, hvilket ikke fordrer etableringen af et skiskydningsanlæg, men på den anden side er det svært at rekruttere atleter, når der ikke findes skiskydningsanlæg at rekruttere til og skabe et miljø omkring.

Selvom det naturligt nok er svært at tilbyde en bred vifte af faciliteter på eliteniveau i Grønland, hvor talentmassens volumen er relativt lille, kunne der være en ide i at satse på enkelte discipliner, hvor Grønland historisk har haft tradition for at avle eliteatleter, og hvor der er et potentiale, som eksempelvis langrend, skiskydning og (delvist) alpint skiløb. Dette er enkelte af informanterne inde på.

Grønland har udmærkede forudsætninger for skisport med muligheder for at stå på ski visse dele af året. Det gælder fx langrend og skiskydning, der ikke kræver faciliteter i lighed med alpint skiløb og skihop. De topografiske forudsætninger er tilstede, men Grønland mangler alpine pister af international standard.

Der er skianlæg flere steder i Grønland, men mulighederne for porttræning eller freestyle er ifølge informanterne ikke rigtigt til stede. Derudover efterspørger de interviewede atleter gode træningsmiljøer, hvor man kan træne og sparre med andre atleter.

Trænerekspertise og -udvikling

Atleter har brug for gode trænere for at udvikle deres talent. Herunder er det vigtigt, at trænerne selv har mulighed for at udvikle sig og blive bedre trænere. Erfaringerne fra undersøgelser af danske trænere viser blandt andet, at trænergerningen er et usikkert erhverv, hvor der er begrænsede langsigtede ansættelsesmuligheder – hvis overhovedet (Storm & Tofft-Jørgensen, 2014). Det er derfor en udfordring at rekruttere og i nogle tilfælde også at fastholde trænere i gerningen.

Muligheden for at rekruttere og udvikle trænere i Grønland er begrænset. Særligt er der få formelle krav til at udøve trænergerningen, og det varierer fra specialforbund til specialforbund, hvor veludviklede programmer der eksisterer for uddannelse af trænere. På klubniveau er tilstanden den samme, ifølge interviewmaterialet.

Enkelte specialforbund, f.eks. fodbold og håndbold, er længere fremme i forhold til trænerrekruttering og -udvikling, ifølge Informant 1. Men ellers er der lav grad af uddannelse, og de fleste trænere er selvlærte. Dette nævnes af flere af de interviewede (Informant 2, 11 og 13). Informant 11 peger dog på, at der i de større sportsgrene kommer instruktører fra Danmark for at hjælpe med uddannelse af trænere.

Det er for så vidt ikke ualmindeligt i andre sportsgrene, at mange trænere er selvlærte, men i Danmark er der inden for de fleste specialforbund flere muligheder – og krav – i henseende til uddannelse. Det er svært at opnå samme standard i Grønland, hvor der inden for en række sportsgrene er relativt få udøvere, trænere og klubber.

Ifølge flere informanter er det dog udtryk for en generel trænermangel på tværs af de enkelte sportsgrene, som GIF f.eks. forsøger at efterkomme ved at facilitere trænerkurser forskellige steder i landet. Ifølge Informant 12 arbejder vedkommendes specialforbund besluttet med at udvikle og rekruttere trænere i et samarbejde med Island og Færøerne blandt andet med tilskud fra det europæiske paraplyforbund.

Ifølge Informant 4 er et af de store problemer i Grønland, at det er vanskeligt at få nok kvalificerede trænere, der forstår, hvad der skal til for at nå internationalt niveau. Vedkommende peger på, at uden den nødvendige opfølgning, tilrettelæggelse og sparring med atleterne, flytter de sig ikke.

På højeste niveau er det blandet, om det er trænere rekrutteret fra Grønland, eller om det er trænere rekrutteret udefra. Det er primært de største idrætsgrene, fodbold, håndbold og badminton, der har trænere med formelle kompetencer udefra. Men ifølge informanterne (1 og 2) er der et meget mere selvlært niveau – eller med erfaring fra egen udøvelse – inden for langt de fleste af de øvrige idrætsgrene.

Desuden, anfører nogle af informanterne, er der et organisationsproblem derhen, at nogle af specialforbundene ikke er stærke nok til at få lavet ordentlige profiler på de ønskede trænere til højeste niveau (Informant 1 og 4). De har svært ved at gennemføre rekrutteringsfor-

løb, der har tilstrækkelig god kvalitet, ligesom det også kan være svært at få opstillet attraktive tilbud til potentielle kandidater. Økonomisk set er det også småt med pengene i specialforbundene, så ofte er landstrænere egentlige frivillige, der primært får deres omkostninger eller tabt arbejdsfortjeneste dækket.

Endelig peger en af informanterne (Informant 4) på, at der skal laves flere træningssamlinger, der kan medvirke til at systematisere trænerudviklingen. Hvis trænerne mødes og snakker sammen, vil de kunne hjælpe hinanden med at styrke kvaliteten i deres arbejde. Der mangler erfaringsudveksling, er argumentet.

I Grønland kan det let ske på tværs af idrætsgrene, da massen ikke er stor nok til, at de enkelte idrætsgrene kan udvikle sig alene. En løsningsmodel er med andre ord at facilitere trænerudvikling, der går på tværs af sportsgrene.

I tillæg opfordrer informant 2, der selv er tidligere atlet, at forbundene og ESG i højere grad opsøger de kompetencer og erfaringer, som tidligere atleter har at tilbyde unge talenter. Når både talentmassen og massen af potentielle elitetrænere er begrænset er det vigtigt, at også trænerrekrutteringen fokuseres og optimeres blandt de grønlandske atleter, der enten er stoppet eller er på vej til at stoppe den aktive karriere.

Konkurrencebetingelser

Det er ikke nok at træne på højt niveau eller med de bedste. Det er også vigtigt, at man som atlet prøves af i internationale turneringer og konkurrencer, så man opbygger erfaring og kompetence i forhold til at konkurrere på højeste niveau. Spørgsmålet om konkurrencebetingelser handler derfor om, hvilke muligheder en nations atleter har for at komme ud og konkurrere i turneringer på relevant niveau. Det handler dog også om, hvilke muligheder der eksisterer nationalt for at kunne konkurrere på højt plan. Her er de grønlandske atleter udfordret, og det er ikke let at finde et højt konkurrencemiljø inden for landets grænser.

Alene det at kunne konkurrere i hele eller længere perioder af året på nationalt niveau er ikke muligt (Informant 8). F.eks. findes der ikke en selvstændig håndboldturnering, hvor grønlandske hold konkurrerer løbende mod hinanden henover (hele eller længere dele af) året. Ifølge interviewmaterialet skyldes det store afstande mellem de større byer samt vanskelig fremkommelighed.

Transport mellem byerne foregår typisk med fly, helikopter eller båd. Det er meget dyrt og tidsmæssigt belastende, så det er reelt ikke muligt at have løbende turneringer kørende. Ifølge Informant 11, arbejder man i et af specialforbundene på at lave regionsturneringer, så de enkelte regioners hold kan komme til at konkurrere mod hinanden mere kontinuert.

Men generelt består de hjemlige turneringer i de støttede idrætsgrene i hovedsagen af de grønlandske mesterskaber, som udøverne træner frem mod. Store dele af året er der stort set ingen konkurrencer i de eksisterende discipliner og derfor også begrænset træning.

Det står i modsætning til andre lande, f.eks. i Danmark, hvor turneringerne – på alle de områder, hvor man med rimelighed kan sige, at der trænes og konkurreres på eliteniveau – løber fra sensommeren/efteråret og frem til foråret, reelt kun afbrudt af få ugers sommerferie.

Samtidig eksisterer problematikken også i forhold til at tage ud og konkurrere i internationale konkurrencer (se også del 1), da Grønland ligger så afsondret. Rejseomkostninger til internationale turneringer er således en meget stor udgift, da rejser altid skal ske med fly.²⁴

Samlet er der en meget stor del af pengene i den grønlandske idræt, der er bundet til at rejse, ifølge Informant 1 og Informant 12. Det betyder, at der er færre penge til den øvrige generelle udvikling, og det er en udfordring i sig selv. Det bevirker f.eks., at man indenfor en række idrætsgrene sjældent rejser ud for at konkurrere, især på holdniveau, hvor det er forbundet med ekstra store udgifter.

Denne opfattelse er Informant 2 og 4 også af. Begge anfører, at det er svært at komme ud og konkurrere nok i udlandet. De, der kommer videre til et højt niveau, er nødt til at flytte væk fra Grønland for at rykke ind i den internationale elite. De er nødt til at rykke til et miljø, der kan udfordre dem nok. Informant 2 peger på, at det er nødvendigt at flytte fra Grønland, hvis man vil udfordres både i træning og konkurrence, fordi der hverken er konkurrenter eller udfordrende træningsmiljøer i Grønland. Informanten bemærker også, at antallet af konkurrencer vedkommende deltog i faldt markant, da vedkommende flyttede tilbage til Grønland.

En informant (Informant 8) påpeger dog, at der er undtagelser. En af grundene til, at taekwondo f.eks. har høstet internationale resultater, er, at det har været muligt i rimelig udstrækning at deltage i internationale turneringer. Det virker motiverende og hensigtsmæssigt for atleterne løbende at have noget at træne frem mod.

Dette rykker imidlertid ikke ved det generelle billede, og selvom der er ifølge Informant 4 er afsat et udmærket beløb til i rejser i det elitesportslige system, er det næppe nok til at komme videre op i den internationale elite for en bred vifte af de grønlandske idrætsgrene.

Med andre ord er der en meget klar problemstilling, hvad angår konkurrencebetingelser. Informant 4 peger på, at en løsning kan være at få lavet aftaler med landshold i specifikke discipliner, som de gode grønlandske atleter kan få lov at følge og træne med. De eksempler, der findes på det, er gode, anfører Informant 4. Men det er selvsagt sværere, måske umuligt, at foranstalte den slags i forhold til holdsportsgrenene.

Ifølge Informant 1 kunne man godt effektivisere på tværs af idrætsgrene, hvis man f.eks. holdt de grønlandske mesterskaber det samme sted og samtidigt for alle idrætsgrene. Det ville gøre det muligt at høste nogle stordriftsfordele. Desuden – peger Informant 6 på –

²⁴ Flytransport sker typisk med Air Greenland, der reelt har monopol på rejser indenlands i Grønland. Udenlandsrejser er der også næsten tilsvarende monopol på, om end der afgår visse ruter med andre flyselskaber. De monopollignende forhold medvirker til kunstigt høje priser på flytransport.

kunne man flytte datoerne for de grønlandske mesterskaber, der ofte ligger omkring påsken, hvor der er meget øvrig rejseaktivitet (og efterspørgsel på flyrejser) og dermed vanskeligheder ved at forhandle rabatter. Men det er grundlæggende svært at ændre ved rejseproblematikken og dens effekter på mulighederne for at deltage kontinuerligt i relevante niveausvarende turneringer.

Der er også en anden helt konkret problemstilling i, at håndboldforbundet f.eks. skal betale næsten 8 mio. kr. for at hente de øvrige hold til Grønland til de Panamerikanske mesterskaber. I andre tilfælde har det vist sig vanskeligt at bringe andre udenlandske landshold ind til turneringer, da de ofte takker nej, fordi rejseomkostningerne er for høje (Informant 1). Det betyder i praksis, at de grønlandske specialforbund er nødt til at bidrage til transporten for at få andre nationer til at komme til Grønland.

Forskning og innovation

Kampen om medaljer i international eliteidræt skærpes løbende, og derfor er konkurrencen ikke kun et spørgsmål om atleternes indbyrdes kamp, men også om viden om, hvad der skaber resultater. En nations elitesportsresultater er derfor afhængige af, at der løbende forskes i, hvad der skal til for at blive succesfuld. Det samme gælder innovation. Det er vigtigt, at en nations elitesportssystem udvikler sig og innoverer.

Det grønlandske elitesportssystem har ikke nogen selvstændig forskningsindsats, men læner sig op ad den viden, der skabes i det danske (Informant 4). Der forskes heller ikke i elitesport ved grønlandske videns- og forskningsinstitutioner, og der er ingen formel forbindelse mellem ESG og grønlandske videns- og forskningsinstitutioner. Ifølge Informant 4 sker der ikke noget i Grønland på dette område – der er ikke ressourcer og kapacitet – så man er helt og aldeles afhængig af det, der bliver lavet i andre lande.

Der er begrænset samarbejde med Team Danmark, men ifølge Informant 1 er der andre områder af grønlandsk elitesport, hvor det er væsentligt at starte først. Forsknings- og innovationsområdet er vigtigt, men bør ikke være den højeste prioritet som det ser ud nu.

Det skal dog nævnes, at der på bredere plan i det grønlandske sportssystem er initiativer i gang, der også smitter af på det grønlandske elitesportssystem. Således peger en af de interviewede informanter (Informant 6) på, at der i regi af GIF generelt fokuseres på kompetenceudvikling af ledelsesniveauet i specialforbund og klubber.

Vidensniveauet for idræt og sport søges generelt løftet med udgangspunkt i den viden, der foreligger om området og om idrætten i Grønland. Det er den eksplicite strategi at hæve det generelle vidensniveau og ad den vej styrke den grønlandske idræt. Selv om det kun indirekte har en effekt på elitesportens område, vil det alt andet lige have en eller anden betydning for eliten også.

Output: Den grønlandske konkurrenceevne i international elitesport²⁵

Hvad kommer der ud af det input og den forvaltning (throughput) af ressourcerne, som sker i det grønlandske elitesportssystem? Hvad er outputtet? Det er fokus i dette afsnit, hvor den grønlandske konkurrenceevne i international elitesport vurderes.

Dansk konkurrenceevne i international elitesport er flere gange blevet målt (Storm & Nielsen, 2017, 2018; Storm et al., 2016), og selvom 2017 var et år, hvor den danske konkurrenceevne for første gang i en del år gik tilbage, så tyder udviklingen på, at dansk eliteidræt aldrig har stået stærkere.

Imidlertid foreligger der ikke nogen systematiske analyser af den grønlandske elitesports resultater. Der er – som det fremgår af analysen ovenfor – få miljøer, der har forhold på internationalt topniveau, og ESG har ikke opsat nogle resultatmål for sig selv og grønlandsk idræt generelt, om end der eksisterer konkrete mål i samarbejdsaftalerne med de enkelte specialforbund.

Fastsættelse af disse mål har dog været en udfordring, da mange af specialforbundene er i en opbygningsfase, hvor de ikke nødvendigvis har føling med deres aktuelle niveau, og hvor de følgelig skal sætte udviklingsmålet.

Hvilken elite, hvilke resultater og hvilke sportsgrene?

I fraværet af entydige målsætninger og målestokke anvendes i denne rapport en meget bred afgrænsning af elitesport. Det virker mest rimeligt, da det grønlandske system er i en opbygningsfase og i udgangspunktet har begrænsede muligheder for at klare sig i den absolutte internationale elite i langt de fleste sportsgrene.

De bedste udøvere (både senior og junior) i de sportsgrene, der i Grønland dyrkes i regi af specialforbund eller har deltagere i Island Games eller Arctic Winter Games, regnes derfor for elite, og der ses på alle resultater i disse multisportslege og internationale mesterskaber samt i andre internationale konkurrencer, herunder grønlandske atleters deltagelse i danske mesterskaber og andre danske konkurrencer.

Vurderingen af konkurrenceevnen bygger primært på materiale indsamlet på internettet, herunder Grønlands radios hjemmeside med sportsresultater tilbage til 2014²⁶, samt den meget informative Grønlands Sportsårbog, der desværre kun udkom frem til 2011. Derudover har Elite Sport Greenland bidraget med information i form af udførlige svar på en række specifikke spørgsmål.

²⁵ Dette afsnit er forfattet i samarbejde med professor Klaus Nielsen, Birkbeck – University of London.

²⁶ <https://knr.gl/da/sport-i-knr>

Der inddrages resultater i internationale konkurrencer i følgende sportsgrene med specialforbund (i rækkefølge efter antal medlemmer): Fodbold (herunder futsal), håndbold, skiløb, badminton, bordtennis, taekwondo og volleyball. Derudover inddrages i mindre omfang også resultater i atletik og gymnastik. Udover ovennævnte specialforbund findes der specialforbund for arctic sports (inuit lege) og kajakroning.

Arctic sports omtales nedenfor under Arctic Winter Games. Kajakroning er udeladt i denne sammenhæng. Grønlandsk kajakroning kan slet ikke sammenlignes med international kajakroning, eftersom kajakken i grønlandsk kajakroning er traditionelt bygget (træskelet og med belægning af sælskind). Endvidere konkurreres i traditionelle arktiske kajakdiscipliner såsom kajakvending.

Der findes derudover en række klubber i sportsgrene uden et grønlandsk specialforbund (boksning: 3 klubber, orienteringsløb: 3 klubber, og armbrydning, atletik, floorball, gymnastik, karate, klatring, triatlon og svømning: 1 klub). En af disse klubber (Nuuk svømmeklub) er medlem af det danske specialforbund (Dansk Svømmeunion). Svømning og basketball er sportsgrene med stor deltagelse i andre lande. Basketball findes ikke i organiseret form i Grønland, og svømning er ikke inddraget nedenfor på grund af fravær af specialforbund og ingen eller næsten ingen deltagelse i internationale konkurrencer. Svømmesporten er hæmmet af mangel på faciliteter. Der findes således ikke et 50-meter bassin i Grønland, og i alt findes der kun tre bassiner i landet (se Del 2), hvilket giver et meget spinkelt grundlag for svømning på eliteplan.

Fem grønlandske specialforbund er medlem af internationale forbund. Grønlands håndboldforbund er medlem af Pan-American Team Handball Federation, og det grønlandske håndboldlandshold deltager i panamerikanske mesterskaber for både mænd og kvinder og har flere gange kvalificeret sig til slutrunder ved VM. Badmintonforbundet er medlem af det europæiske badmintonforbund (Badminton Europe) og deltog i 2018 for første gang i EM for hold. Det Grønlandske Bordtennis Forbund er medlem af European Table Tennis Union, og det grønlandske volleyballforbund er medlem af CEV (European Volleyball Confederation) og dermed også FIVB (International Volleyball Federation).

Derudover er Grønland selvstændigt medlem af International Taekwon-Do Federation (ITF), der organiserer konkurrencer i en alternativ form for taekwondo udenfor World Taekwondo (WT), der organiserer den olympisk anerkendte form for taekwondo. Grønland forsøger endvidere at blive selvstændigt medlem af fodboldens FIFA og UEFA på linje med eksempelvis Færøerne og Gibraltar (Informant 13).

Olympiske lege

Inden gennemgangen af resultater inden for de omtalte sportsgrene er det relevant at se på grønlandske resultater ved internationale multisportslege. En ofte brugt målestok for et lands internationale konkurrenceevne er nemlig medaljer eller placeringspoint ved sådanne konkurrencer, såsom olympiske lege samt kontinentale og regionale lege.

Grønland er ikke medlem af den Internationale Olympiske Komite (IOC) og deltager ikke som nation i olympiske lege, men flere grønlandske sportsudøvere har deltaget ved OL som repræsentanter for Danmark. Den første var gymnasten Freddy Jensen, der i 1948 var med på det danske hold, der blev nr. 8 i holdkonkurrencen. Bokseren Brian Lentz, der har grønlandsk baggrund, deltog endvidere ved sommer-OL i 1992. Det er dog fortrinsvis i vinter-OL, at grønlandske elitesportsudøvere har gjort sig bemærket. I alt syv grønlandske skiløbere har deltaget i vinter-OL:

- 1968: Apollo Lynge (langrend)
- 1992, 1994 & 1998: Michael Binzer (langrend)
- 1998: Arne Hardenberg (alpint skiløb)
- 1998: Katrine Hvidsteen (langrend)
- 2010: Øystein Slettemark (skiskydning)
- 2014 & 2018: Martin Møller (langrend)
- 2018: Laila Friis-Salling (freestyle skiløb)

Det kunne været blevet til flere endnu. I 2002 klarede Martin Møller de olympiske deltagelseskrav, men kom ikke til OL, eftersom Danmarks Olympiske Komite (DOK) dengang havde skrappe deltagelseskrav end de internationale minimumskrav. Det samme var tilfældet for den kvindelige skiløber Uiloq Slettemark (langrend), der både i 2012 og 2006 var OL-kvalificeret i henhold til de internationale deltagelseskrav. Siden da har DOK droppet de skrappe danske krav.

Det grønlandske bidrag til den danske OL-deltagelse i skiløb har været betragtelig. I alt 27 gange har Danmark deltaget i skiløb ved OL. Heraf var ti gange (svarende til næsten 40 pct.) med grønlandske skiløbere. Der har dog været langt op til topplaceringer. I de fleste tilfælde har de grønlandske skiløbere været blandt de allersidst placerede i langrend og skiskydning, eller har ikke fuldført i de alpine konkurrencer.

Der er dog to undtagelser. Den bedste placering ved OL opnåede Michael Binzer, der i 10 km langrend ved OL i 1998 opnåede en placering i den bedste halvdel (nr. 46 af 97 deltagere). Han deltog i alt i ti olympiske konkurrencer, og flere andre gange var han også tæt på at slutte i den bedst placerede halvdel. Martin Møller har også opnået gode placeringer. I 2014 blev han således nr. 58 af 91 deltagere i 15 km langrend og nr. 45 af 64 deltagere i 50 km langrend.

Det er ikke rimeligt at vurdere konkurrenceevnen i elitesport for et land med en befolkning på Grønlands størrelse ud fra deltagelse og resultater ved OL. Mere velegnet som målestok er to andre multisportslege, hvor Grønland deltager som selvstændig enhed. Island Games er en slags sommer-OL for mindre øsamfund, og Arctic Winter Games er en slags vinter-OL for fem af Canadas nordlige provinser samt Alaska, Sapmi (et landområde befolket af samere), en region i Rusland samt Grønland. Både Island Games og Arctic Winter Games afholdes hvert andet år (i henholdsvis ulige og lige år).

Island Games

I Island Games deltager 24 øer (nationer, regioner eller selvstyrende enheder) med et befolkningstal varierende fra Isle of Wight (140.000) og Jersey (100.000) som de største til Alderney (2.000) og Sark (500) som de mindste. Langt hovedparten af de deltagende øer er beliggende i Vesteuropa.

Gennemsnitligt er befolkningstallet ca. 50.000, dvs. næsten det samme som Grønlands befolkning. Der konkurreres i 14 sportsgrene med lidt over 200 medaljesæt i alt. Legene er blevet afholdt i alt 17 gange siden 1985. Grønland har deltaget hver gang siden 1989, og har vundet i alt 72 medaljer i fem sportsgrene.

Tabel 16: Medaljevindende sportsgrene ved Island Games 1989-2017

	Guld	Sølv	Bronze	I alt
Badminton	4	13	13	30
Atletik	12	6	3	21
Bordtennis	2	4	8	14
Fodbold	0	3	1	4
Volleyball	0	0	3	3

Som det fremgår af tabel 16, har badminton konstant været den mest medaljevindende sportsgren med medaljer ved alle lege med undtagelse af 1989 samt i 2007, hvor badminton undtagelsesvis ikke var på legenes program. Atletikken har stået for flest guldmedaljer samt næstflest medaljer i alt.

Dette giver dog et lidt misvisende billede af de enkelte sportsgrenes konkurrenceevne i denne sammenhæng. En stor andel af medaljerne og størstedelen af guldmedaljerne er således blevet vundet af langdistanceløberen Kim Godtfredsen, der i legene fra 1989 til 2007 vandt størstedelen af de løb, han deltog i på distancer fra 1.500 m til maraton. Han vandt i alt 11 ud af 12 guldmedaljer og 17 ud af samtlige 21 medaljer, Grønland har vundet i atletik.

Grønland deltager hver gang i legene med et mandligt (og siden 2007 også et kvindeligt) fodboldhold. Efter i mange år at være endt uden for medaljerækken har Grønland siden 2011 vundet medaljer i fodbold i tre af fire lege. Det er også blevet til tre medaljer (bronze) i volleyball i det seneste årti. Ud over de i tabellen anførte sportsgrene har Grønland aldrig deltaget i nogle af de øvrige ni sportsgrene, der er på programmet i Island Games.

Tabel 17: Grønlandske medaljer ved Island Games 1989-2017

År	Guld	Sølv	Bronze	I alt	Pct.*	Placering**
1989	0	2	4	6	2,5	13/15
1991	2	1	6	9	2,3	12/17
1993	0	1	1	2	0,4	19/19
1995	2	0	0	2	0,4	12/18
1997	2	1	1	4	0,7	13/20
1999	4	1	2	7	1,4	12/22
2001	0	3	1	8	0,7	14/22
2003	2	1	5	8	1,3	15/23
2005	1	2	3	6	1,0	17/4
2007	1	2	0	3	0,5	17/25
2009	1	4	3	8	1,3	15/25
2011	0	1	1	2	0,3	19/24
2013	1	2	1	4	0,7	16/22
2015	1	0	0	1	0,2	19/24
2017	1	5	0	6	0,9	17/23
I alt	18	26	28	72	0,9	

*Andel af samlet antal medaljer; **Placering i medaljetabellen/antal deltagende 'islands'

Som det fremgår af tabel 17, har medaljehøsten varieret over tid. Der er ikke nogen klar trend mht. antal vundne medaljer bortset fra, at Grønland det seneste årti har vundet færre guldmedaljer end tidligere. Indtil 2003 vandt Grønland to eller flere guldmedaljer i fem af otte lege. Siden da har Grønland ikke vundet mere end en enkelt guldmedalje per gang.

Udviklingen i Grønlands placering i medaljetabellen tyder også på en vis tilbagegang. Fra en placering som nr. 12-14 frem til 2001 er Grønlands rangering faldet, og rangeringen i de sidste fire lege har været på et klart lavere niveau (nr. 16-19). Til sammenhæng kan det anføres, at Grønland har det tiendestørste befolkningstal blandt de deltagende øer i Island Games.

Det er vanskeligt at vurdere, om Grønland klarer sig bedre, lige så godt eller mindre godt, end man skulle forvente ud fra dets forudsætninger. En af de variable, der oftest inddrages ved vurdering heraf, er vundne medaljer i forhold til befolkningstal. Ud fra denne målestok klarer Grønland sig mindre godt. Grønland har 4,5% af det samlede befolkningstal for de deltagende øer, men har kun vundet 0,9% af alle medaljer.

Man kunne også inddrage økonomiske forudsætninger i sådanne sammenligninger. Hvis Grønlands økonomi var ringere end de øvrige deltagende øer i Island Games, kunne dette forklare det relativt beskedne antal vundne medaljer. Det er imidlertid næppe tilfældet. Det er ikke muligt at finde relevante tal for alle deltagende øer, men langt hovedparten er for-

mentlig på nogenlunde samme økonomiske niveau, og det er givetvis ikke ringere makro-økonomiske forudsætninger, der kan forklare, at Grønlands resultater er noget ringere, end man skulle forvente ud fra befolkningstallet.

Grønlands niveau kan sammenlignes med de to øer, der mht. befolkningstal ligner Grønland mest: Færøerne (49.000) og Gotland (58.000). Færøerne har i perioden 1989-2017 vundet i alt 669 medaljer (8,2 pct. af samtlige medaljer) med et befolkningsgrundlag svarende til 3,9 pct. af det samlede befolkningstal for de deltagende øer. Gotland har i samme periode vundet i alt 686 medaljer (8,4 pct. af samtlige medaljer) med et befolkningsgrundlag svarende til 4,8 pct. af den samlede befolkning. Både Færøerne og Gotland har altså vundet næsten ti gange så mange medaljer som Grønland og 'overpræsterer' i forhold til befolkningstal, mens Grønland 'underpræsterer'.

Der er flere oplagte årsager til denne 'underpræstation', og flere af dem er berørt i de tidligere afsnit under 'Throughput'. Men sportsaktiviteten i Grønland er heller ikke så diversificeret som i hovedparten af de øvrige deltagende øer i Island Games. Grønland deltager således ikke i flertallet af de discipliner, der konkurreres i ved legene. Der er derudover de tidligere nævnte geografiske og klimatiske årsager til, at Grønland klarer sig mindre godt end andre øer med samme befolkningsunderlag og økonomi.

De store afstande sætter grænser for aktivitetsniveauet. Det gælder som tidligere nævnt både internt i Grønland og i henseende til internationale aktiviteter. Langt hovedparten af de øvrige øer, f.eks. de britiske kanal-øer, Åland og Gotland, er geografisk placeret i umiddelbar nærhed af den nation, de er en del af – henholdsvis Storbritannien, Finland og Sverige. Det indebærer, at elitesport er en integreret del af elitesportssystemet i de pågældende lande, mens dette – som tidligere nævnt – kun i begrænset omfang er tilfældet for Grønland i relation til det danske elitesportssystem.

Hertil kommer klimaet. Eftersom det i store dele af året er vanskeligt eller umuligt at dyrke sport udendørs, er potentialet for internationalt konkurrencedygtig elitesport stort set begrænset til sportsgrene, der foregår indendørs. Undtagelsen er naturligvis vintersport, primært skiløb. Island Games foregår om sommeren og har ikke vintersport på programmet. Det har til gengæld Arctic Winter Games.

Arctic Winter Games

Der har været afholdt Arctic Winter Games siden 1970. Grønland deltog første gang i 1990. Grønland var i 2002 medarrangør og i 2016 enearrangør af legene. Der konkurreres i alle de discipliner, der er på programmet ved vinter-OL med undtagelse af skihop, nordisk kombineret, bobslæde, kælk og skeleton. I programmet indgår også en række sportsgrene, der dyrkes indendørs, som f.eks. badminton, bordtennis, brydning, futsal, gymnastik og volleyball.

Derudover konkurreres der i en række lokale arktiske discipliner (Arctic Sports og Dene Games) såsom hundeslædeløb, sneskoløb og -skydning, slædehop, armtræk, højdespark

med en fod eller to fødder, fingertræk og hop på knoerne. I de fleste sportsgrene konkurreres udelukkende i juniorrækker, men i arktiske discipliner konkurreres også for seniorer.

Tabel 18: Grønlandske medaljer ved Arctic Winter Games 2008-2018

	Guld	Sølv	Bronze	I alt	Pct.*	Placering**
2008	12	14	18	44	6,1	7/9
2010	18	16	15	49	6,0	6/9
2012	18	15	17	50	6,4	6/9
2014	23	23	14	60	7,7	6/9
2016	39	23	19	81	12,8	4/9
2018	18	18	25	22	8,7	6/9
I alt	128	116	105	349	7,8	

* Andel af samlet antal medaljer; ** Placering i medaljetabellen/antal deltagende regioner.

Tabel 18 ovenfor viser, hvor mange medaljer Grønland har vundet ved de seneste seks lege. Det er blevet til i alt 349 medaljer, svarende til 7,8 pct. af samtlige medaljer. Højdepunktet var 2016, hvor Grønland på hjemmebane vandt 81 medaljer, heraf 39 af guld.

Tabel 19: Grønlandske medaljer fordelt på sportsgrene ved Arctic Winter Games 2008-2018

	Guld	Sølv	Bronze	I alt
Inuit games*	29	28	37	94
Badminton	49	25	15	89
Bordtennis	18	39	22	79
Snowboarding	15	13	15	43
Futsal	8	7	1	17
Alpint skiløb	3	1	6	10
Langrend	3	0	5	8
Skiskydning	3	2	0	5
Freestyle skiløb	0	1	2	3
Volleyball	0	0	1	1

* Officielt skelnes mellem 'Arctic Sports' og 'Dene Games'. Se en oversigt over discipliner:

http://www.inerisaavik.gl/fileadmin/user_upload/Inerisaavik/Mat_uv/Forloeb_dk/Inuit_Games.pdf

Tabel 19 ovenfor viser, at Grønland har vundet flest medaljer i Inuit games. I badminton er der betydeligt færre medaljesæt på spil, og Grønlands 89 medaljer udgør en betydelig del af samtlige medaljer i badminton i perioden 2008-2018. I de traditionelle vintersportsdiscipliner klarer Grønland sig bedst i snowboarding, men vinder også medaljer i discipliner (alpint skiløb, langrend og skiskydning), hvor konkurrencen fra amerikanske og canadiske deltagere er hård.

Grønland er desuden dominerende i futsal, hvor juniorlandsholdet for mænd har vundet guld ved fem af de seks seneste lege. I alt 18 gange har Grønland stillet et futsal-hold i en af

de fem rækker, der konkurreres i, og kun en enkelt gang er holdet vendt hjem uden en medalje.

Det er ikke muligt at vurdere, om Grønland i Arctic Winter Games klarer sig relativt godt eller skidt i forhold til landets befolkningsmæssige forudsætninger på samme måde, som det var tilfældet i relation til Island Games. Der findes ikke pålidelige tal for alle de deltagende canadiske regioner. Der er dog ingen tvivl om, at Grønland har klarer sig særdeles godt i de discipliner, som landet deltager i ved legene. Ud over de sportsgrene, hvor Grønland har vundet medaljer, har Grønland også deltaget i sneskoløb, men ikke i nogle af de øvrige ni sportsgrene, der er på programmet.

Udover Arctic Winter Games, afholdes også årligt World Eskimo-Indian Olympics, hvor der konkurreres i en række traditionelle arktiske discipliner. Legene afholdes i Fairbanks, Alaska med lejlighedsvis grønlandsk deltagelse. I nogle af disse arktiske discipliner såsom armbrydning afholdes også VM med grønlandsk deltagelse.

Fodbold

Fodbold er den mest populære sport i Grønland. Grønlands Boldspil Union er det største specialforbund med 6.600 medlemmer (2012), dvs. at mere end hver tiende grønlander er medlem af en fodboldklub. Der er ingen grønlandsk fodboldliga, men der spilles hvert år slutrunder om det grønlandske mesterskab i fodbold for både mænd og kvinder – på seniorniveau og for U-17, U-19 og U-21.

De grønlandske fodboldlandshold deltager hvert andet år i Island Games. Af tabel 20 fremgår det, at efter at være sluttet som nr. fire blandt otte deltagende hold i 1991 og 1993, har det mandlige landsholds placeringer været i den tunge ende i alle årene frem til 2013. Resultaterne er blevet markant bedre de tre seneste lege med to sølvmedaljer og en 5. plads. Grønland har siden 2007 også deltaget i legene med et kvindeligt fodboldhold. Efter to lege med medaljer i 2011 og 2013 er det de seneste to lege gået knap så godt.

Tabel 20: Fodboldlandsholdenes placeringer i Island Games*

År	Mænd	Kvinder
1989	4/5	
1991	8/8	
1993	4/8	
1995	4/8	
1997	9/9	
1999	8/14	
2001	9/12	Deltog ikke
2003	10/15	Deltog ikke
2005	8/10	Deltog ikke
2007	Deltog ikke	8/11
2009	12/16	7/10
2011	11/15	3/10
2013	2/4	2/3
2015	5/16	9/11
2017	2/16	8/11

* Placering/antal deltagende hold

Grønland spillede sin første landskamp i 1980 (tabte 6-0 til Færøerne). I en trekantsturnering i 1984 med landshold fra Grønland, Færøerne og Island tabte Grønland knebent begge sine kampe 1-0. I 2001 spillede holdet en meget omtalt, politisk kontroversiel kamp mod Tibet repræsenteret af tibetanere i eksil.

I 2006 deltog holdet i et alternativt World Cup i Tyskland ('Fifi Wild Cup') for lande/regioner, der ikke er medlem af UEFA. Senere samme år deltog Grønland i den såkaldte EFL Cup afholdt på Nordcypern. Mens det blev til to nederlag i Fifi Wild Cup (mod Nordcypern og Zanzibar), klarede Grønland sig hæderligt i EFL Cup med en sejr, en uafgjort og et knebent nederlag på 1-0 til FIFA-medlemslandet Kirgisistan, selvom det ikke rakte til at nå videre fra den indledende gruppe.

Ingen af disse turneringer er blevet tilbagevendende begivenheder, og bortset fra Island Games har kampaktiviteten været begrænset til venskabskampe for herrelandsholdet. Der har været tale om at lade Grønlands landshold deltage som hold i en dansk liga, men dette er urealistisk på grund af omkostningerne til transport.

I de seneste fire år fra og med november 2014 har Grønlands landshold spillet to kampe mod et færøsk hold, en kamp mod et islandsk klubhold og fem kampe mod danske klubber. Det blev til sejre mod lavtplacerede danske seriehold, men en kamp i 2017 mod det danske 2. divisionshold BK Frem endte med et nederlag på 7-0. Lidt bedre gik lidt senere mod Danmarksserieholdet Vanløse, hvor resultatet blev uafgjort. Siden Island Games i juni 2017 har landsholdet ikke spillet nogle kampe.

Grønlands Boldspil Union har som nævnt ambitioner om at blive medlem af UEFA og FIFA. I princippet kan kun selvstændige nationer, der er medlem af FN, blive medlem af UEFA. Der er imidlertid flere undtagelser fra denne regel. En af dem er Færøerne, og da Grønlands status i rigsfællesskabet med Danmark kun afviger marginalt fra Færøernes, er det næppe dette, der forhindrer grønlandsk medlemskab. Afgørende er det derimod, at Grønland ikke (endnu) lever op til kravene til infrastruktur, dvs. etablering af et betydeligt antal kunstgræsbaner samt et nationalstadium, der opfylder FIFAs kapacitetskrav (Informant 13). Som det fremgår af del 2, er der i dag 11 kunstgræsbaner i fuld størrelse i Grønland, så på den front er det gået frem, men der er endnu lang vej til opfyldelse af de generelle krav.

Grønlands Boldspil Union har siden 2016 været medlem af CONIFA, der er en global paraplyorganisation for i alt 40 nationer, minoriteter, autonome områder og kulturelle regioner, der ikke er medlem af FIFA. Blandt medlemmerne findes eksempelvis Nordcypern, Kurdistan, Western Sahara, Monaco, Nagorno Karabakh og Skåneland.

CONIFA har siden 2014 hvert andet år afholdt WFC (World Football Cup), der er et alternativt VM. Grønland deltog ikke i WFC i 2018, der blev afholdt i Barawa (en del af Somalia) og vundet af Karpatalya (ungarsk minoritet i Ukraine). I CONIFAs officielle rangliste er Grønland i september 2018 placeret som nr. 6 lige efter Kurdistan. Hvis det eneste hensyn var styrkeforhold og jævnbyrdige modstandere, ville deltagelse i WFC for Grønland være et passende alternativ til deltagelse i FIFA-konkurrencer. Det er imidlertid bekosteligt og langt fra så potentielt økonomisk attraktivt som UEFA- og FIFA-medlemskab.

Internationaliseringen af markedet for fodboldspillere har medvirket til at udjævne niveauforskelle mellem store og små landes landshold. De bedste spillere spiller for de bedste klubber uanset nationalitet, hvilket har skabt bedre mulighed for optimal udvikling af små landes talenter og har hævet niveauet for små lande og mindsket styrkeforskellen i forhold til de store lande. Dette vil over tid også kunne hæve niveauet for grønlandsk fodbold.

Hidtil har grønlandske spillere imidlertid kun i yderst beskedent omfang spillet for klubber uden for Grønland. Der har været grønlandske spillere i den næstbedste og tredjebedste danske liga. I sæsonen 2018-19 er der i alt tre grønlændere i bruttotruppen i to danske klubber (Viborg FF og B93).

Kvindefodbolden er mindre udviklet også i denne henseende, men der er eksempler på talentudvikling gennem danske klubber. Således meddelte i august 2018 en 14-årig pige, der var den mest fremtrædende spiller ved det grønlandske mesterskabsstævne for kvinder i sommeren 2018, at hun nu flytter til Danmark for at spille for de danske mestre Fortuna Hjørrings U-16 hold.

Futsal

De store afstande og høje transportomkostninger hæmmer konkurrenceaktiviteten og forringer træningsforholdene alle andre steder end i Nuuk. Der kan ikke vokse græs på Grønland, så etableringen af de nye kunstgræsbaner er en klar forbedring. Det er imidlertid en

voldsom ulempe, at der kun kan spilles udendørs fodbold i Grønland i ca. tre måneder om året.

Det er anderledes mht. futsal, dvs. indendørs fodbold. Her lider Grønland ikke under manglende faciliteter, og de senere års resultater tyder på, at Grønland ikke er langt fra at være konkurrencedygtig på internationalt niveau. Resultaterne ved Arctic Winter Games viser styrke på ungdoms- og juniorniveau, især på herresiden. Derudover viser resultaterne ved de årlige nordiske mesterskaber (Nordic Cup), at Grønland er tæt på at være på næsten samme niveau som de øvrige nordiske lande.

Grønland har deltaget i Nordic Cup i 2016, 2017 og 2018 og spillet i alt tolv kampe. Det er blevet til en sejr, to uafgjorte og ni nederlag. Grønland sluttede alle tre år som nr. fem og sidst, men i 2016 blev det til en sejr over Norge, og i 2017 endte kampene med både Danmark og Norge uafgjort. I 2018 gik det knapt så godt med store nederlag til både Danmark, Finland og Norge. Grønlands futsal-landshold deltager endvidere i andre turneringer. I Generali Cup i Tjekkiet er det blevet til en sejr over Tjekkiet's U-21 hold, og Danmark er blevet besejret i en træningskamp.

De fire andre deltagere i de nordiske mesterskaber er placeret fra nr. 21 (Finland) til nr. 31 (Danmark) på UEFAs officielle futsal-rangliste (oktober 2018). Hvis Grønland var medlem af UEFA ville en placering som nr. 35-40 ikke være urealistisk, og Grønland ville kunne deltage i futsal-EM og have et realistisk håb om at nå videre end de indledende gruppekampe i lighed med, hvad Danmark opnåede i kvalifikationskampene til EM 2018. Ifølge Informant 13 er problemstilling her imidlertid, at indgangen til et UEFA-medlemskab går gennem 11-mandsfodbold, hvor Grønland på mange områder ikke lever op til kravene for medlemskab.

Håndbold

Grønlands Håndbold Forbund er det næststørste specialforbund, og håndbold er Grønlands mest internationalt konkurrencedygtige sportsgren, især på herresiden. Grønland deltager i internationale mesterskaber i regi af Pan-American Team Handball Federation. De panamerikanske mesterskaber afholdes typisk hvert andet år, og på herresiden har Grønland deltaget hver gang siden 1998.

Tabel 21 viser, at Grønland to gange er blevet nr. tre og aldrig er blevet lavere placeret end nr. seks. Kvindelandsholdet har deltaget tre gange, men kun en enkelt gang siden 2000. Den bedste placering var en 3. plads i 2000. Der afholdes også panamerikanske mesterskaber for junior- og ungdomslandshold (henholdsvis U-21 og U-19). I årene 2003-2010 deltog grønlandske landshold i ni af disse mesterskabsstævner og sluttede i tre af dem på tredjepladsen. Efter 2010 har ingen grønlandske hold deltaget i disse mesterskaber.

Tabel 21: Grønlands placeringer i de panamerikanske håndboldmesterskaber*

Senior, mænd																	
1980	1981	1983	1985	1989	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2018
-	-	-	-	-	-	-	5	5	3	5	3	5	6	5	5	5	4
Senior, kvinder																	
1986	1989	1991	1997	1999	2000	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017				
-	-	-	-	5	3	-	-	-	-	-	-	6	. * *				
U-21 mænd																	
1993	1997	1999	2001	2002	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017						
-	-	-	-	-	5	-	3	-	-	-	-						
U-21, kvinder																	
1993	1997	1999	2000	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017						
-	-	-	-	-	5	-	3	-	-	-	-						
U-19, mænd																	
2001	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2010	2011	2013	2014	2015	2017					
-	5	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
U-19, kvinder																	
2001	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2010	2012	2014	2016	2018						
-	7	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-						

* Grønland deltog ikke i år markeret med bindestreg; ** Grønland deltog men kvalificerede sig ikke til slutrunden

Grønlands herrelandshold har tre gange deltaget i VM-slutrunden (2001, 2003 og 2007). Der deltog hver gang 24 nationer, og Grønland sluttede som nr. 20 i 2001 (en sejr og fire nederlag), nr. 24 i 2003 (fem nederlag) og nr. 22 i 2007 (en sejr og fem nederlag). Grønland vandt over USA i 2001 og over Australien i 2007. I 2007 blev det til et knebent ét-måls nederlag til Angola i en placeringskamp. Det er blevet til store nederlag til de store håndboldnationer. Det mindste nederlag var 26-20 til Sydkorea.

Det grønlandske hold var meget tæt på at kvalificere sig til en fjerde VM-slutrunde i 2019 efter et nederlag til Chile efter forlænget spilletid i den afgørende kamp om tredjepladsen ved de panamerikanske mesterskaber på hjemmebane i 2018.

Kvindelandsholdet kvalificerede sig til VM-slutrunden i 2001. Holdet sluttede sidst som nr. 24 efter fem store nederlag. Det mindste var et nederlag på otte mål til Japan. Grønland har en enkelt gang deltaget i en VM-slutrunde i junior- og ungdomsrækkerne. Juniorherrelandsholdet deltog i slutrunden i 2009 og sluttede som nr. 18 af 24 deltagende hold efter

sejre over Libyen og Algeriet og meget knebne nederlag på to og et mål til henholdsvis Holland og Estland.

Mange grønlandske håndboldspillere har i de seneste årtier spillet i danske klubber. I indeværende sæson (2018/19) er der seks mandlige og seks kvindelige grønlandske spillere i bruttotruppen i danske ligaklubber, heraf to mænd og tre kvinder i den bedste række. Flere grønlandske spillere har spillet i Danmark i en længere årrække. Således har Minik Dahl Høegh spillet for seks forskellige danske klubber over en periode på ni år. Alle seks grønlandere fra den danske liga var i den trup på 17 spillere, der udgjorde Grønlands trup ved slutrunden ved de panamerikanske mesterskaber i 2018. De resterende 11 spillere spiller til daglig i grønlandske klubber.

Det har utvivlsomt medvirket til at forbedre niveauet for det grønlandske landshold, at nogle af landsholdsspillerne til daglig spiller i den danske liga. Fremover vil Grønland formentlig fortsat kunne klare sig blandt de bedste i de panamerikanske mesterskaber for mænd. Det kan dog på længere sigt være problematisk, hvis junior- og ungdomslandsholdenes manglende deltagelse i panamerikanske mesterskaber siden 2010 er udtryk for en svagere satsning på talentudvikling end tidligere.

Volleyball

Ud over fodbold og håndbold dyrkes også en tredje holdsport i Grønland: Volleyball. Med kun 144 medlemmer i Grønlands Volleyball Forbund²⁷ er det naturligvis begrænset, hvad det kan føre til af eliteresultater. Det er i sig selv bemærkelsesværdigt, at Grønland har været i stand til at stille med hold for både mænd og kvinder i Island Games hver gang bortset fra legene i 2015. Ungdomshold har endvidere deltaget i Arctic Winter Games og vundet en enkelt bronzemedalje siden 2008.

²⁷ Dette er et aktuelt tal opgjort af GIF pr. 1. december 2018 på baggrund af medlemsregistrering. Tallet er noget mindre end det tal, der er opgjort ovenfor. Der foreligger ikke opdaterede medlemstal for de øvrige specialforbund.

Tabel 22: Volleyball landsholdets placeringer i Island Games*

År	Mænd	Kvinder
1989	5/8	Deltog ikke
1991	5/11	Deltog ikke
1993	4/10	Deltog ikke
1995	6/10	6/9
1997	7/12	7/9
1999	9/12	5/12
2001	9/11	8/9
2003	7/11	3/11
2005	5/12	5/9
2007	7/12	6/14
2009	3/10	6/12
2011	7/10	8/12
2013	5/7	3/9
2015	Deltog ikke	Deltog ikke
2017	5/9	7/10

Det ses af tabel 22 ovenfor, at Grønlands placeringer i Island Games næsten hver gang har været i intervallet fra nr. 3 til nr. 7. Det er blevet til tre bronzemedaljer i 2003, 2009 og 2013. Til sammenligning har Færøerne med stort set samme befolkningsgrundlag været legenes dominerende nation med flere medaljer og mesterskaber i volleyball end andre deltagende øer. Grønland er medlem af det europæiske volleyballforbund, men har ikke hidtil deltaget i en europæisk mesterskabsturnering.

Skiløb

Grønlandske skiløbere har som nævnt bidraget væsentligt til den danske deltagelse i vinter-OL. I alt har syv grønlændere repræsenteret Danmark ved OL med en enkelt placering i den bedste halvdel af de fuldførende som det bedste resultat. Adskillige grønlandske skiløbere har repræsenteret Danmark ved VM i langrend. Også i alpint skiløb, skiskydning, snowboarding og freestyle har der været grønlandske skiløbere blandt Danmarks repræsentanter ved VM.

Ud over OL og VM deltager grønlandske skiløbere også i Junior-VM samt indimellem i World Cup og andre konkurrencer sanktioneret af det internationale skiforbund (FIS). Grønlandske skiløbere deltager også i de årlige danske mesterskaber.

Grønlandske skiløbere har ofte været dominerende i de danske mesterskaber i langrend, men i internationale konkurrencer er det næsten altid blevet til placeringer i den tunge ende. Martin Møller og tidligere Michael Binzer har indimellem præsteret på et højere niveau og er blevet placeret blandt løbere fra nationer lige under de bedste nationer. Der har været andre bemærkelsesværdige resultater.

Således vandt Niviaq Chemnitz Berthelsen kvalifikationsløbet i 5 km langrend ved VM i 2011. Det mest lovende resultat opnåede skiskytten Ukaleq Slettemark ved Ungdoms-VM i 2018, hvor hun blev nr. fire i jagtstarten foran bl.a. alle de norske deltagere. I samme sæson vandt hun også Norges Cup i klassen for 17-årige. Det bedste resultat i skiskydning for seniorer er en 49. plads til Øystein Slettemark i en World Cup konkurrence i 2004.

I langrend er Grønland kendt for at arrangere verdens formentlig hårdeste løb. Arctic Circle Race afholdes over tre dage med en samlet distance på 160 km. Løbet har deltagelse af de bedste grønlandske skiløbere og undertiden også udenlandske topløbere. Således har olympiske guldvindere som Thomas Alsgård, Vegard Ulvang og Bjørn Dæhlie deltaget. Martin Møller og Øystein Slettemark har begge vundet løbet flere gange.

Det er vanskeligt at vurdere, hvordan Grønland klarer sig i skiløb i forhold til landets forudsætninger, men vurderet ud fra en løs kalkule baseret på befolkningstal i områder af lande med tilgang til sne i relativt store dele af året klarer Grønland sig måske ikke helt så godt, som man skulle forvente. Der er formentlig et potentiale for forbedring af konkurrenceevnen gennem bedre trænings- og konkurrencebetingelser for den grønlandske skielite.

Badminton

Grønland har sammen med de britiske kanaløer været den dominerende nation ved badmintonkonkurrencerne i Island Games. I Arctic Winter Games har grønlandske badmintonspillere på ungdomsniveau vundet størstedelen af medaljerne. Dette afspejler sportsgrenens popularitet i Grønland med et relativt stort antal aktive sammenlignet med lande og regioner med tilsvarende befolkningstal. Badmintons popularitet i Danmark har givetvis haft en afsmittende virkning. Der har været grønlandske spillere i den danske badmintonliga, og grønlandsk badminton har i et vist omfang modtaget inspiration og støtte fra det danske forbund.

Grønland deltog i 2018 for første gang i EM for hold. Grønland tabte alle sine tre gruppekampe for både mænd og kvinder, men Grønland vandt en herredouble i matchen mod Ungarn, og i to andre kampe tvang de grønlandske spillere deres modstandere ud i tre sæt. Grønland er således på herresiden tæt på at være konkurrencedygtig blandt de svagere af de nationer, der deltager i EM. Der er ikke samme niveau på damesiden. De grønlandske kvinder led således klare to-sæts nederlag i alle 15 single- og doublekampe i de tre gruppematcher ved EM. Uanset resultaterne i 2018 vil niveauet på eliteplan formentlig på længere sigt stige som effekt af deltagelsen i europæiske konkurrencer på højt niveau.

På det internationale badmintonforbunds officielle ranglister er der i oktober 2018 kun to grønlandske placeringer i top 1.000. En damedouble er nr. 835, og en mixed double er nr. 769. De bedste placeringer i singlerækkerne er nr. 1.398 i herresingle og nr. 1.046 i dame-single. Placeringerne afspejler delvist beskeden deltagelse i pointgivende turneringer. For de grønlandske spillere, der figurerer på ranglisten, er det således kun resultater fra EM og Iceland International, der er medregnet.

Taekwondo

Taekwondo har en relativt fremtrædende placering i grønlandsk sport. Grønlands Taekwon-Do Forbund er det sjette største specialforbund, og Grønland klarer sig godt og har vundet mange medaljer ved VM og EM i ITFs regi.

Tabel 23 viser, at Grønland siden 2002 har vundet i alt 31 medaljer ved EM og fem medaljer ved VM. Langt hovedparten af medaljerne er vundet i disciplinen tul, der består af en systematisk, forudbestemt sekvens af martial-art teknikker. Fire af medaljerne er dog vundet i frikamp. To atleter har tilsammen vundet hovedparten af medaljerne. Lauritz Heilmann og Angutinnguaq Tittussen har i alt vundet henholdsvis 17 medaljer (syv guld, en sølv og ni bronze) og 11 medaljer (en guld, fem sølv og fem bronze). Det skal bemærkes, at der er relativt få deltagere i tul-disciplinerne ved EM. Der er således flere eksempler på, at der er færre deltagere end medaljer. Der var således kun to deltagere, da Grønland vandt en sølvmedalje i 2015.

Tabel 23: Grønlandske medaljer ved VM og EM i taekwondo

	EM			VM		
	Guld	Sølv	Bronze	Guld	Sølv	Bronze
2002	0	0	2			
2003				0	0	1
2004	0	1	1			
2005	1	0	0	0	1	1
2006	0	2	1	0	1	0
2007	0	0	3	0	1	0
2008	0	0	1			
2009	1	0	3			
2010	1	0	0			
2011	0	0	3			
2012	1	1	1			
2013	1	1	1			
2014	2	0	0			
2015	0	1	0			
2017	0	0	2			
I alt	7	6	18	0	2	2

Grønland konkurrerer som nævnt i regi af ITF, der er den næststørste af en række organisationer, der repræsenterer forskellige stilarter inden for taekwondo. Den olympisk anerkendte form for taekwondo er organiseret i regi af World Taekwondo Federation, der har langt flere medlemslande og større økonomisk opbakning. Det er ikke muligt direkte at sammenligne konkurrenceniveauet i ITF-mesterskaber med olympisk taekwondo. Der konkurreres i flere discipliner og uddeles flere medaljer i ITFs mesterskaber, og konkurrencen er givetvis en hel del hårdere i olympisk taekwondo.

ITF er imidlertid geografisk vidtspændende, og der er mange deltagere i dets mesterskaber. Der var deltagere fra 69 lande ved ITFs seneste VM, og ved de europæiske ITF mesterskaber i 2017 deltog 795 atleter fra 29 lande. Der er mange medaljesæt på spil. Ved EM i 2017 blev der således konkurreret i 128 discipliner. Under alle omstændigheder er de grønlandske resultater gode. Der deltog tre grønlandske taekwondoudøvere ved EM i 2017. De vandt tilsammen to medaljer. Kun seks lande havde en højere medaljer/deltagere ratio.

ITF udsprang af en oprindelig koreansk enhedsorganisation, og splittelsen er knyttet til den politiske spænding på den koreanske halvø. Nordkorea og Sydkorea er organisatorisk ledende i henholdsvis ITF og WF. Der er aktuelle bestræbelser i gang på at forene de to organisationer. ITF og WF har således den 2. november 2018 underskrevet en samarbejdsaftale, der består af en række initiativer og aktiviteter, som over nogle år vil lede til etablering af en fælles organisation med fælles regler og konkurrencer.

Dette vil kunne give den grønlandske taekwondoelite andel i de større ressourcer, der er knyttet til olympiske sportsgrene, samt muligheder for deltagelse i olympiske lege. Men det er samtidig en trussel og udfordring, eftersom Grønlands styrkeposition er i tul, der ikke er en olympisk disciplin, og eftersom konkurrencen vil blive en hel del hårdere efter den fremtidig sammenslutning af de to organisationer.

Bordtennis

Grønlands Bordtennis Forbund er det femtestørste specialforbund i Grønland med ca. 700 medlemmer. Det har således en relativt fremtrædende placering i grønlandsk sport. I både Island Games (senior) og i Arctic Winter Games (junior) har Grønland vundet mange medaljer i bordtennis, som det fremgår af tabellerne ovenfor. Ud over deltagelse i disse multisportslege deltager den grønlandske bordtenniselite ikke i andre internationale konkurrencer med undtagelse af Arctic Open Championships, der er en konkurrence med deltagere fra Grønland, Færøerne og Island, og hvor Grønland ofte har været bedste nation især i de seneste år.

Ivik Nielsen er et stort talent, der de senere år har vundet flere år i træk herresingle og -double ved Island Games og Arctic Open. Han stillede op ved DM i 2018 og blev nr. 9 efter som den eneste at have vundet et sæt mod den senere danske mester. I 2017 vandt han prisen som årets idrætsudøver i Grønland. Grønlands Bordtennis Forbund er som nævnt medlem af det europæiske bordtennisforbund, men har endnu ikke deltaget i EM-turneringer.

Andre sportsgrene

Tidligere var atletik en fremtrædende sportsgren i Grønland. Der var en elite i mellem- og langdistanceløb, der deltog og vandt medaljer i Island Games. Flere af de bedste skiløbere kombinerede langrend med løb på eliteplan i den korte grønlandske sommer. Siden 2007 har Grønland imidlertid ikke vundet medaljer i atletikkonkurrencerne ved Island Games. Kun få løbere har deltaget i de sidste ti år, og de er blevet placeret blandt de sidst fuldførende. Der er intet specialforbund, og kun én atletikklub i Grønland.

Nogle grønlandske resultater er svære at identificere, og det er sandsynligt, at der er en del atleter med grønlandsk baggrund, der har vundet medaljer som del af danske hold. Et eksempel er en grønlandsk gymnast, der er i 2014 blev europamester i TeamGym (springgymnastik) på et dansk hold.

Opsamling vedrørende output

Grønland deltager i multisportslege, der giver mulighed for at konkurrere på lige fod med andre nationer/regioner i de fleste af de sportsgrene, der dyrkes i Grønland. I Island Games klarer Grønland sig dårligere, end man skulle forvente ud fra befolkningstallet, og væsentligt ringere end eksempelvis Færøerne, der har næsten samme befolkningstal. Dette skyldes bl.a., at kun få sportsgrene dyrkes i Grønland, men hænger først og fremmest sammen med klimaet og de store afstande og transportomkostninger, som i betydeligt omfang nedsætter Grønlands konkurrenceevne i sportsgrene, der dyrkes udendørs.

Grønland har til gengæld forudsætninger for at klare sig godt i skiløb. Grønlandske skiløbere har bidraget væsentligt til Danmarks deltagelse ved OL i langrend med hæderlige resultater, heraf en enkelt placering i den bedste halvdel. Der er dog formentlig her et uudnyttet potentiale for bedre resultater fremover.

Håndbold er den sportsgren, hvor afstanden til verdenseliten er kortest. Grønlands herrelandshold er konkurrencedygtig i de panamerikanske mesterskaber, og det er realistisk at stræbe efter at blive blandt de tre bedste og dermed kvalificere sig til VM, som det har været tilfældet tre gange tidligere.

Flere grønlandske topspillere spiller for danske ligaklubber, hvilket bidrager til at hæve landsholdets præstationsniveau, og det er formentlig begrænset, hvor meget bedre Grønlands herrelandshold vil kunne klare sig fremover. På junior- og ungdomsplan er der imidlertid potentiale for forbedring, eftersom den internationale konkurrencedeltagelse det sidste årti har været meget beskedent. Der er formentlig også potentiale for bedre resultater for kvindelandsholdet.

I to andre sportsgrene er Grønland også internationalt konkurrencedygtig. Det gælder futsal, hvor Grønland ikke er langt fra at være fuldt på niveau med de øvrige nordiske nationer. Det gælder også taekwondo, hvor Grønland vinder medaljer ved EM og VM i ITF-regi.

De grønlandske specialforbund i badminton, bordtennis og volleyball er medlem af internationale specialforbund og har mulighed for deltagelse i internationale mesterskaber. Kun badminton har hidtil benyttet sig af denne mulighed med deltagelse i EM 2018, hvilket viste, at afstanden til de lavere rangerede europæiske nationer er betydelig, men dog næppe uoverkommelig på længere sigt i herresingle og herredouble.

Grønlands Boldspil Union er ikke selvstændigt medlem af hverken et kontinentalt fodboldforbund eller FIFA. Det kræver store investeringer i fodboldbaner at opfylde kravene til medlemskab og endnu mere, hvis Grønland skal blive konkurrencedygtig på internationalt

plan. Grønland er i den henseende voldsomt hæmmet af klimaet og de store afstande og transportomkostninger, og på trods af stor interesse og entusiasme for fodbold er det meget vanskeligt at bringe grønlandsk fodbold op på et konkurrencedygtigt internationalt niveau.

På længere sigt er det ikke umuligt, hvis der er vilje og evne til at mobilisere de nødvendige anlægsinvesteringer, men i øjeblikket er afstanden til selv de lavere rangerede FIFA-nationer meget stor, og vejen frem er dyr, vanskelig og langvarig.

Konklusion: Hvordan præsterer det grønlandske elitesystem?

Denne del 3 har haft til formål at evaluere det grønlandske elitesportssystem. Det er sket efter en model, hvor det vurderes, hvordan input forvandles til output gennem throughput. Analysen viser helt overordnet, at den grønlandske konkurrenceevne kun på få områder er på niveau med, hvad man kunne forvente. Set i forhold til de ressourcer, der tilflyder det grønlandske elitesportssystem, er det på nogle områder ikke urimeligt at forvente bedre resultater. Der er dog gode forklaringer på, hvorfor det forholder sig sådan.

På input-siden er de tilstedeværende ressourcer til brug for eliteidræt rimelige, og set isoleret er det direkte indskud af statslige midler i ESG højere end det danske målt pr. indbygger. Fra kommunal side skydes der også betydelige midler i eliteidrættens til f.eks. transportomkostninger i forbindelse med deltagelse eller afholdelse af turneringer, hvilket dog – alt andet lige – betyder færre midler til den specifikke eliteudvikling, da transportomkostningerne er høje i forhold til, hvad der er nødvendigt i andre nationer. Afstande og de ressourcer, de trækker, er en af de afgørende forklaringer på, at resultaterne ikke er bedre.

På flere områder scorer det grønlandske elitesportssystem samtidig lavt i forhold til at opfylde de forudsætninger, som et elitesportssystem med ambitioner om et internationalt niveau skal besidde. Igen spiller afstande og transportomkostninger en stor rolle, men størrelse er også en problemstilling. Der er få mennesker til at udvikle en kritisk talentmasse inden for stort set alle idrætsgrene, og idrætsdeltagelsen er generelt lav. Desuden er der ifølge analysen en udfordring med at få trænerkapacitet, og også træningskulturen halter. Både antal, kvalifikationer og indsats synes at være en udfordring.

Desuden står de generelle træningsbetingelser, og især konkurrencebetingelser, for atleterne frem som de mest begrænsende for udviklingsmulighederne. Hertil kommer spørgsmål vedrørende forskning og innovation, organisering og fordeling af elitesportens midler på de forskellige idrætsgrene. Nedenfor berøres disse problemstillinger nærmere.

Svage konkurrencebetingelser

En helt afgørende problemstilling ved grønlandsk eliteidræt er, atleterne i mange sportsgrene ikke træner og konkurrerer kontinuerligt over hele året. Generelt er billedet, at indsatserne koncentrerer omkring få årlige nationale mesterskaber og få internationale turneringer, f.eks. GM, Arctic Winter Games eller Island Games. Årsagerne er (igen) de klimati-

ske forhold, afstandene mellem byerne og Grønlands generelle afsondrethed. Det er i meget stor udstrækning vanskeligt at holde løbende turneringer kørende på grund af de få mennesker i byerne, bygderne mv. og transportproblematikkerne.

Uanset hvordan man vender og drejer det, er konkurrencebetingelserne for de grønlandske atleter svage, og det er et helt centralt problem for udviklingen af grønlandsk elitesport. Det er tvivlsomt, om de grønlandske resultater inden for særligt mange discipliner kan udvikle sig afgørende, hvis der ikke findes på løsninger på dette generelle problem. Nogle informanter peger på, at man måske kan kigge mod Island turneringsmæssigt, men afstanden dertil er stadig betydelig. Og det vil koste store ressourcer i transport.

En anden problematik er, at de eksisterende turneringer, som de grønlandske atleter deltager i, f.eks. Island Games og Arctic Winter Games, ikke har det nødvendige sportslige niveau set i forhold til de ganske store ressourcer, der anvendes for at sende (store) hold af atleter afsted (Informant 6). Ifølge Informant 11 er der samtidig hold, der tager afsted, som nærmest ikke har trænet.

Det har ifølge nogle af de interviewede informanter (f.eks. Informant 6 og 11) det problem, at det trækker ressourcer ud, som kunne være brugt til at styrke det generelle grønlandske system i stedet. Informant 6 nævner, at det kan koste op mod 30.000 kr. pr. deltager i rejse- og opholdsomkostninger at deltage i f.eks. Island Games eller Arctic Winter Games.

Det bør nøje overvejes, om den slags aktiviteter, der i nogle henseender synes at være lige så meget sociale events, som de er sportslige, er pengene værd. Allerede fremadrettet har GIF ændret tilskudsmodellen således, at det i fremtiden vil være sådan, at specialforbundene selv skal betale alle omkostningerne ved at sende deltagere til disse turneringer i modsætning til nu, hvor GIF medfinansierer udgifterne.²⁸ Hvad det vil få af konsekvenser i forhold til deltagelse i disse turneringer, er dog endnu uvist. Om det samtidig vil give effekt andre steder i elitesportssystemet, er ligeledes uklart.

Under alle omstændigheder er det imidlertid afgørende, at det overvejes, hvilke muligheder er for at skabe bedre konkurrencebetingelser for de grønlandske atleter. Hertil kommer, at det grundigt skal overvejes, om de mange ressourcer, der anvendes på transport til f.eks. de internationale turneringer og stævner, skal skæres ned, så midlerne kan anvendes på en mere hensigtsmæssig vis. En måde er f.eks. at begrænse antallet af atleter, der sendes afsted, ved at implementere udtagelseskriterier el. lign. Frigivne midler kan så bruges på andre mere virksomme tiltag.

Forskning og innovation

Anvendelse af viden er vigtig i forhold til at skabe de bedst mulige resultater. Analysen af grønlandsk eliteidræt viser, at systemet på dette område er decideret fraværende. Der sker ingen selvstændig forskning i relevante aspekter af eliteidræt i Grønland, og der er heller ingen eksplicite innovationstiltag i gang.

²⁸ Til gengæld vil det direkte tilskud til specialforbundene så blive sat lidt op.

Det er dog en rimelig konklusion, at dette forhold er et udtryk for det stadie som grønlandsk eliteidræt er på i dag. Der er derfor andre af de skitserede områder, hvor der bør fokuseres, inden denne søjle forbedres.

Ikke desto mindre kunne et samarbejde med grønlandske og danske institutioner om forskning og analyse være gunstigt, ligesom et øget samarbejde med Team Danmark om øget vidensdeling på længere sigt kunne styrke det grønlandske niveau. Ifølge nogle af de interviewede interessenter er samarbejdet med Team Danmark gået lidt i stå, og der er behov for at revitalisere det.

Konkret kan det overvejes, om der på længere sigt skal afsættes en fast pulje af ESG's midler til at udvikle dette område, der ikke er taget hånd om for nærværende. Puljen kan bruges med henblik på at give eksterne forskere incitament til at interessere sig for grønlandsk eliteforhold.

F.eks. kan der bruges penge i form af hel- eller delvis finansiering af ph.d.-stipendier eller kortere forskningsprojekter inden for områder, der kan styrke grønlandsk eliteidræt eller udvikle nye metoder, de grønlandske atleter kan gøre brug af for at styrke deres konkurrenceevne.

En anden frugtbar vej at gå kunne være at afsætte flere midler til stipendier til udøvere, der vil uddanne sig ved danske uddannelsesinstitutioner inden for idræt. Der er et uopdyrket potentiale ved at lade enkeltpersoner være bærere af viden, der kan komme grønlandsk idræt til gode.

Som en form for tilbagebetaling til det grønlandske samfund, kan en forudsætning for tildeling af stipendiet være en forpligtigelse til at overføre viden til grønlandsk idræt efterfølgende. F.eks. som aktiv træner eller instruktør i en eller flere discipliner enten på elite- og/eller breddeniveau.

Dette kan på længere sigt medvirke til at styrke vidensniveauet, træningskulturen og dermed elitesystemet i sit hele. Der er potentiale i at gennemtænke en model for, hvordan tildeling af uddannelsesstipendier til '(elite-)idrætspionerer' kan medvirke til at give grønlandsk (elite)idræt et langsigtet udbytte.

Hvilke discipliner bør der satses på?

Et naturligt spørgsmål, der rejser sig på baggrund af ovenstående drøftelser, er, hvilke discipliner en elitesatsning bør dreje om. I Danmark har den diskussion især været fremtrædende i midten af nullerne og frem, hvor Team Danmark indsnævrede sin støtte på færre specialforbund og samtidig satte flere klare resultatmål for specialforbundenes resultater (output).

Diskussion vedrørende en bred eller mere snæver elitestøtte rejses af nogle af de interviewede informanter, særligt Informant 4. Vedkommende peger på, at det er nødvendigt at vælge nogle idrætsgrene, man støtter – og ikke alle. De samlede ressourcer er ikke til en

bred elitesatsning i en (befolkningsmæssig) lille nation som Grønland. Informanten peger på, at man bør tage en mere principiel drøftelse af, hvad man skal satse på, så man ikke bruger en masse ressourcer på områder, hvor Grønland ikke har en chance for at begå sig internationalt. Set i lyset af outputanalysen kan der være et rationale i at overveje, om der skal bindes ressourcer i alle discipliner på elitesiden.

På den anden side er der imidlertid ikke nogen ræson i, at ESG uden videre indsnævrer bredden af støtten til færre specialforbund. Der støttes i forvejen relativt få specialforbund, og der er ikke noget, der tyder på, at der ikke leveres en indsats, der står mål med ressourceinvesteringen eller de faktiske forhold omkring elitesporten i de forbund. Nyere forskning (se: De Bosscher, Shibli, & Weber, 2018) tyder også på, at smal støtte kan virke kontra-produktivt i forhold til en nations generelle resultatoutput.

Dog er det nødvendigt at fastholde, at der skal være niveau og organisatorisk potentiale i specialforbund, der skal modtage støtte fra ESG. Ellers er pengene givet dårligt ud. En måde at sikre det på er at opstille nogle præcise resultatmål, der kan evalueres løbende. Analysen af konkurrenceevnen i denne del 3 giver nogle overordnede bud på, hvordan det kan stilles op, men nærmere skridt skal tages.

På længere sigt kan eventuelle ændringer i prioriteringen af den samlede mængde ressourcer – herunder udvidelse eller indsnævring af de støttede forbund og discipliner – overvejes, men det kræver grundige overvejelser om, hvorvidt den nuværende strategi plus de skitserede forslag til forbedringer ikke er tilstrækkelige til at øge niveauet. I et bredere perspektiv er det nok også andre løsninger, der skal til, hvis man vil gøre noget afgørende for eliteidrætten i Grønland. De midler ESG har til sin rådighed, kan ikke alene ændre afgørende på de generelle problemstillinger påpeget ovenfor. Det er en styrkelse af hele idrætssystemet, der skal til, så det også kan smitte af på eliten. Det forhold vender vi tilbage til.

Hvad angår den specifikke fordeling af elitemidlerne, så kræver det grundige overvejelser om, hvorvidt man politisk er villig til at lade nogle af specialforbundene i stikken hvad angår eliteudvikling, hvis man vil snævre ind. Det er et fordelingsstrategisk og dermed essentielt politisk valg, der skal drøftes åbent og grundigt. Det er sandsynligt, at man kan opnå højere niveau i nogle sportsgrene ved at fokusere elitesatsningen. Men det vil nok inden for den nuværende ramme betyde, at elitesatsninger i nogle forbund må sløjfes. Det ligger ikke inden for denne rapports ramme at vurdere det fordelingspolitiske i det spørgsmål nærmere.

På yderligere to områder kan der dog på kortere sigt være grund til at genoverveje 'disciplinstrategien'.

For det første er det klart, at Grønland har nogle klimatiske forhold, der i en vis udstrækning egner sig til vintersportsgrene. Det bliver kun i meget begrænset udstrækning udnyttet. Det er umiddelbart kontraintuitivt, at det er traditionelle sommersportsgrene, der er mest udbredte i Grønland.

Udviklingen i disse sportsgrene skyldes selvsagt dansk kulturs indflydelse, men taget de grønlandske klimatiske forhold i betragtning, ligger der her et uudnyttet potentiale i forhold til vintersport.

En af de interviewede informanter (Informant 4) peger på, at der skal ske noget organisatorisk og med træningskulturen i skidisciplinerne for at skabe udvikling, men der er faktisk rimelige klimatiske muligheder for at træne og dyrke langrend i Grønland hele året. Der er både sne og fjelde og masser af bakker til det: *"Langrend er faktisk en af de få discipliner, hvor vi har naturgivne muligheder for at blive gode"*, siger Informant 4. Lidt mindre lige for ligger alpint skiløb måske, men andre vintersportsgrene kunne også være interessante at udvikle på.

Omvendt peger en anden informant (Informant 8) på, at vintersportsgrenene er dyre udstyrmæssigt, hvilket gør det vanskeligt for folk at komme i gang med, ligesom skianlæg til f.eks. alpint skiløb er dyre. Dette er en korrekt betragtning, og det er ikke givet, at det er en hensigtsmæssig prioritering, men ESG bør grundigt overveje, hvilke udviklingsmuligheder der er i forhold til vintersportsgrenene, hvor Grønland faktisk har en klimatisk fordel.

Desuden er futsal og delvist også håndbold blandt de discipliner, hvor vejen til den internationale elite er kortest. Især bør det overvejes, om ikke der skal gøres en endnu mere målrettet indsats for at løfte og udvikle futsal, der forekommer at være blandt de grønlandske discipliner med størst potentiale i forhold til at høste resultater.

For det andet bør resultatfokusset i elitesatsningerne fastholdes. Erfaringen fra Danmark viser, at resultatfokus har en effekt på output. Således er den danske konkurrenceevne gået frem i den periode, hvor Team Danmark har haft stigende fokus på specialforbundenes resultater. Men det er også vigtigt at tænke langsigtet.

Det er gennemgående, at der opstår en problemstilling relateret til den langsigtede talentudvikling, når specialforbundene i stigende udstrækning tvinges til at skabe (kortsigtede) resultater. Det flytter ofte fokus fra det lange seje træk til de kortsigtede gevinster og kan virke kontraproduktivt på sigt.

Derfor er det godt, at ESG ikke bare engagerer sig i resultater, men også medvirker til at udvikle sportsgrenene som sådan. Herunder skal der gennemgående være fokus på at opbygge en talentudviklingskultur og -organisation, men også på at der skal skabes et bedre bredde-grundlag. I den henseende er det vigtigt, at ESG samarbejder med GIF og de øvrige specialforbund således, at bredden i specialforbundene også kan vokse.

Centralisering af elitesatsningen?

Tæt knyttet til spørgsmålet om, hvor mange sportsgrene man skal støtte elitemæssigt, står spørgsmålet om, hvorvidt en del af en fokuseret strategi kunne være at samle mere af elitesatsningerne centralt, f.eks. i Nuuk i tilknytning til relevante institutioner som gymnasieidrætslinjen og den potentielle idrætsefterskole, hvor man kan akkumulere ressourcer og

kompetencer, som kan bruges på tværs af sportsgrene. Også i forhold til (nye) faciliteter, der kan bygges herom, er der potentiale i centralisering.

Ulempen ved en centralisering af elitesatsningen er, at man risikerer at ødelægge lokale elitmiljøer andre steder i Grønland, når man tager de bedste atleter ud af ligningen og sender dem til én central destination for at udvikle talentet.

Grønland har imidlertid så lille en befolkningsstørrelse, at det er nødvendigt at samle de bedste for at få det mest optimale ud af talentmassen. Det ligger ikke inden for denne rapports rammer at opstille et koncept for, hvordan man bedst tilrettelægger en centralisering af elitesatsningen, men ESG bør overveje dette nærmere i samarbejde de relevante specialforbund og GIF.

En eller to organisationer?

Et spørgsmål, der ganske vist ikke har fyldt meget i den ovenstående analyse, men som bliver rejst af nogle af de interviewede informanter, er, om det vil være hensigtsmæssigt at lade ESG og GIF smelte sammen. Grønlands størrelse taget i betragtning er argumentet blandt andet, at det ville mest effektivt at sammenpulje ressourcerne i én enhed. Forslaget er værd at dvæle ved, da spørgsmålet er af principiel karakter.

Der kan være gode argumenter for en tilgang, hvor elite- og breddeidrættens håndteres af én og samme organisation. Den foreliggende litteratur giver ikke et entydigt billede af, om det er mest fordelagtigt at have én samlet organisation, eller om det vil være fint at holde eliten og bredden adskilt. Begge løsninger kan i et resultatperspektiv være udmærkede. Der er dog meget, der tyder på, at det af andre årsager kan være en fordel at holde de to organisationer adskilt.

Først og fremmest er det vigtigt at fastholde en armslængde til det politiske niveau, dvs. en uafhængighed af de specialforbund, der vil være genstand for til- og fravalg i forhold til støtte. En samlet organisation vil være mere sårbar for at skulle tage politiske hensyn, der ikke nødvendigvis er i eliteidrættens generelle interesse.

Dette forhold er blandt andet årsagen til, at Team Danmark i sin tid blev dannet som en selvejende institution uafhængigt af de politisk styrede idrætsorganisationer. Dette har i dansk kontekst vist sig succesfuldt – også selvom Danmarks Idrætsforbund gennem tiden har vist mere end almindelig interesse for at få lagt Team Danmarks arbejde ind under sig. Støtten til eliteidræt bør sker på baggrund af fagligt begrundede hensyn og ikke politiske.

Endvidere er det set fra breddeidrættens perspektiv sandsynligt, at eliteidrættens i en enhedsorganisation vil blive prioriteret i stadigt stigende omfang, når midlerne fordeles. Eliteidrættens har det med at tiltrække sig meget opmærksomhed og hertil kommer, at dens behov er uendelige.

Eliteidrættens har altid behov for flere ressourcer, mere haltid, bedre trænere og alt det, der følger med. En sammenlægning af ESG og GIF kan meget vel betyde, at fokus flyttes over

på eliteidrætten til ugunst for breddeudvikling. Det vil ikke gavne sidstnævnte, og meget taler derfor for, at de organisationer holdes adskilt – dog med samme grad af samarbejde som nu.

Endelig er den nuværende organisering i praksis ikke meget forskellig fra en enhedsorganisation, men faktisk virker den nuværende struktur til at have det bedste af to verdener. ESG og GIF arbejder som nævnt allerede tæt sammen og er fysisk placeret under samme tag i ét kontorfællesskab. Det gør det muligt at koordinere og samarbejde i det daglige. Samtidig er de organisatorisk adskilte, så der ikke opstår ovennævnte problemstillinger. Det er der umiddelbart ingen grund til at ændre på.

Opsamling, konklusion og perspektivering

Denne rapport har over tre selvstændige dele søgt at tegne et billede af den grønlandske idræt primært med fokus på de økonomiske pengestrømme, faciliteter, elite og events. I dette konkluderende kapitel foretages en opsamling af de vigtigste af rapportens analyser. Samtidig indeholder kapitlet en kort perspektiverende diskussion af de områder, som den grønlandske idræt kan fokusere på fremadrettet.

Selvom det ikke har været en del af rapportens opdrag at komme med konkrete forslag til justeringer af grønlandsk idræt eller dens forskellige forhold, indeholder dette afsnit alligevel et blik på centrale problemstillinger og mulige tiltag, der kan indgå i overvejelserne for fremtidigt strategiarbejde og videreudvikling af det grønlandske idrætssystem.

Rapportens tre dele består hver af selvstændige bidrag til forståelsen af den grønlandske idræt, dens økonomiske forhold samt konsekvenserne og problemstillinger, der udspringer heraf. Det er gennemgående, at de analyserede områder alle direkte eller indirekte handler om vilkårene for den grønlandske bredde- og eliteidræt. Derfor struktureres dette afsluttende kapitel herefter.

Først gives en kort opsamling af breddens og elitens vilkår i Grønland, hvorefter nogle tværgående problemstillinger, der virker ind på begge områder, belyses.

Afslutningsvist indeholder kapitlet – som nævnt – nogle forslag til fremtidige tiltag.

Breddeidræt udfordret af strukturelle vilkår

Det fremgår af de gennemførte analyser (se særligt del 3), at idrætsdeltagelsen i Grønland generelt er på et lavt niveau.

Omvendt ligger de økonomiske midler, der tilføres idrætten, umiddelbart betragtet på et rimeligt niveau. Analysen siger i sig selv ikke noget om, hvorvidt midlerne er tilstrækkelige til at opnå givne mål, men som det fremgår af del 1, er der i perioden 2012-2017 tilført 76,2 mio. kr. (svarende til 77,4 mio. kr. i 2017-priser) via tilskud fra det grønlandske selvstyre. Disse midler går til idræt generelt, transport, anlæg og bevillinger til events, som f.eks. Arctic Winter Games og Island Games, som giver et bredt udsnit af udøvere på tværs af bredde og elite mulighed for at deltage i mesterskaber på forskellige niveauer.

Hertil kommer godt 102,8 mio. kr. (svarende til 104,4 mio. kr. i 2017-priser) i samme periode fra tips- og lottomidlerne (udlodningsmidler).

På kommunalt niveau beløber de offentlige driftsudgifter sig til 186,2 mio. kr. i 2012-2017 (svarende til 188,7 mio. kr. i 2017-priser). Hertil kommer 77,5 mio. kr. i anlægsudgifter til idræt i perioden (svarende til 78 mio. kr. i 2017-priser).

Endelig har der været fondslig involvering fra blandt andre NunaFonden (i alt 5,3 mio. kr. målt i 2017-priser i perioden 2012-2017) og Lokale Anlægsfonden (i alt 3,8 mio. kr. målt i

løbende priser). Også A.P. Møller Fonden er aktuelt inde med en stor bevilling på 50 mio. kr. til svømmehalsprojektet i Sisimiut (se del 2).

I alt har Grønlands idræt altså i perioden 2012-2017 fået tilført 449 mio. danske kroner (2017-priser) svarende til knap 85 mio. kr. årligt.

Selvom eliten også direkte eller indirekte nyder godt af midlerne (eksempelvis til faciliteter og events), så tilfalder størstedelen af dem bredden, fordi bredden udgør den største brugergruppe af de daglige aktiviteter i kommunerne. De tilførte midler giver forventning om et vist idrætsligt aktivitetsniveau - på både bredde- og elitesiden - men der er en række strukturelle forhold, som særligt handler om afstande og transport(-omkostninger), der vanskeliggør arbejdet med at øge den generelle idrætsdeltagelse.

De eksisterende idrætsmiljøer er i høj grad bygget op om idrætter, der typisk indgår i traditionelle turneringsstrukturer, og hvor træningen primært foregår med sigte på at deltage i turneringer, der henover hele året kan holde de traditionelle foreningsaktiviteter i live. De grønlandske forhold med store afstande og vanskelige vejrforhold vanskeliggør denne traditionelle måde at strukturere foreningsidræt på, især fordi det kræver store økonomiske tilskud, der for en meget stor dels vedkommende - populært sagt - går op i røg i forbindelse med transport.

Aktuelt er medlemstallene stagnerende eller faldende, og et centralt spørgsmål går på, hvorvidt man kan arbejde med nye former for deltagelse i turneringer, konkurrencer og events, som bløder op for de traditionelle, lidt rigide rammer. Bl.a. ved at kombinere deltagelse i turneringer mere lokalt med færre, komprimerede samlinger med repræsentation fra flere forskellige lokalområder.

Derudover kan der være grund til at overveje, hvordan man kan arbejde med aktivitetsudvikling lokalt for at sikre bedre muligheder for, at et bredere udsnit af lokalbefolkningen kan dyrke idrætslige aktiviteter i hverdagen. Eksempelvis ved at nedbryde en meget traditionel 'silo-tænkning' mellem forskellige idrætter. Flere forskellige specialforbund kunne samarbejde om at tilbyde idræt, så man som udøver kan gå til flere forskellige aktiviteter i løbet af et år med udbud af både sommer- og vinteraktiviteter.

Man ser også internationalt en stigende tendens til at kombinere forskellige aktivitetsformer og konkurrere i forskellige discipliner som man kender det fra triatlon. Aktiviteternes karakter varierer dog og især inden for 'outdoor' er det populært at kombinere aktiviteter som eksempelvis mountainbike, kajak og trailløb. Spørgsmålet er, om idrætten i Grønland over en årrække kan modnes til at skabe sådanne aktiviteter og events for breddeudøvere med udgangspunkt i de muligheder, som findes lokalt.

Endelig er det interessant at udvikle på motions- og såkaldte livsstilsaktiviteter som yoga, fitness, crossfit samt udendørs aktiviteter som vandring, klatring, vintersportsgrene og lignende, som generelt fremstår som internationale trends, og som ikke kræver dyre specialfaciliteter, og som har et andet sigte end at deltage i turneringer.

Facilitetsmæssigt er Grønland nogenlunde dækket ind på de store facilitetskategorier, men på mange områder, især i forhold til specialfaciliteter som svømmehaller har de grønlandske kommuner ikke lige så god dækning som kommunerne i Danmark. Desuden er der især på haller et stort vedligeholdelsefterslæb, som vil belaste økonomien til idrætsområdet fremadrettet.

Eliteidrætten mangler miljøer med kritisk masse

Som det er gældende for den grønlandske breddeidræt er grønlandsk eliteidræt især udfordret af strukturelle vilkår, der vedrører afstande og transport.

Ud af en befolkning på lidt over 56.000 indbyggere og med et deraf begrænset antal medlemmer af idrætsforeninger og klubber er mulighederne for at nå en høj international konkurrenceevne relativt svage. Ganske vist er der isoleret set flere midler til rådighed til Elite Sport Greenland pr. indbygger end til Team Danmark i Danmark, men konkurrencebetingelserne og mulighederne for at få tilstrækkelig kvalitet i træningen udfordrer mulighederne for at skabe resultater på højt niveau. De mange omkostninger, der trækkes ud til transport, gør samtidigt, at der reelt bliver relativt få midler tilbage til udvikling af elitesportssystemet.

Dette er blandt årsagerne til, at denne rapportes resultatanalyse viser, at grønlandsk eliteidræt kun i begrænset omfang er konkurrencedygtig og – bredt set – langt fra den internationale topeelite i de sportsgrene, grønlandske idrætsudøvere dyrker.

Der er og kan opnås konkurrencedygtighed inden for visse discipliner, men det er vigtigt, at den grønlandske eliteidræt sætter sig realistiske målsætninger, uden at det går ud over ambitionsniveauet eller en stræben efter højere resultater.

Der er desuden tiltag, der kan iværksættes, som vil styrke det nuværende niveau. Først og fremmest bør interessenterne i grønlandsk idræt overveje at centralisere mere af elitearbejdet i Nuuk. Det kan ske omkring den gymnasiale idrætslinje og den potentielle idrætsefterskole. Nærheden til ESG i Nuuk taler også for en centralisering. Det bør overvejes, hvordan der kan udbygges relevante faciliteter og bomuligheder for eliteudøvere i Nuuk, og hvordan andre eliterrelevante tiltag kan iværksættes.

Det er ikke givet, at alle idrætsgrene skal medvirke til en eventuel centraliseringsproces. Nogle idrætsgrene kan godt opnå et vist niveau decentralt, men det virker nødvendigt at skabe kritisk masse og øgede synergier mellem flere af de nuværende elitediscipliner, hvis grønlandsk eliteidræt skal videreudvikle sig.

Dernæst kan det overvejes, om de mange transportomkostninger, der er forbundet med deltagelse i rejsetunge turneringer – f.eks. Arctic Winter Games og Island Games – der i varierende grad også har et kulturelt og socialt fokus, står mål med den sportslige relevans. En måde er at begrænse antallet af deltagere, der sendes afsted til de pågældende events.

Det kan ske ved at iagttage den sportslige relevans skarpere, og – ikke mindst – sætte sportslige krav til de udøvere, der skal med. Det er naturligvis en afvejning af selve formålet med de to centrale begivenheder, og ønsker man at fastholde det nuværende fokus på de sociale effekter og værdien i at have bredde og elite samlet, så vil det belaste budgetterne for de enkelte specialforbund, som det også fremgår af regnskaberne, som illustreret i del 1 af denne rapport.

Hvad angår det nuværende støttesystem, er de aktuelle tiltag med at opstille mål for de ESG-støttede forbund fornuftige og bør fastholdes og videreudvikles. Det samme skal de tiltag vedrørende organisationsforbedringer, der er i gang.

Herudover er det oplagt at satse på nogle af de vintersportsgrene, hvor der er potentiale for at udvikle konkurrencedygtighed.

Generelle problemstillinger

Udover specifikke problemstillinger vedrørende hhv. bredde- og eliteidrætten i Grønland, eksisterer der også nogle generelle tværgående problemstillinger, som vil medvirke til at forbedre forholdene for både elite og bredde, hvis de adresseres. Dem berører vi nærmere i det følgende.

Elitens og breddens sammenhæng skal sikres gennem øget breddedeltagelse

Som det er anført i forbindelse med del 3, er der svag sammenhæng mellem elitens præstationer og breddens lyst til selv at deltage. Det kan dog ikke afvises, at eliten har en vis symbolsk værdi, og særligt i Grønland kan elitens resultater medvirke til at skabe en nationalfølelse og et identifikationsgrundlag for de, der er interesserede i sport. Men mange faktorer virker ind på, om befolkningen selv bliver aktive med idræt, og der findes ikke meget belæg i litteraturen for, at man kan øge den brede idrætsdeltagelse gennem et snævert fokus på eliteidræt.

Muligheden for at konkurrere og deltage i stævner virker dog givetvis motiverende på nogle i forhold til lysten til at være fysisk aktiv, og her er udfordringen, at det i varierende grad kan være vanskeligt at deltage i turneringer eller stævner i andet end få dele af året. Dette har med stor sandsynlighed en negativ indvirkning på breddedeltagelsen.

Derfor er det vigtigt, at der udvikles og opdyrkes bevægelses- og idrætstilbud, der ikke i samme udstrækning som de traditionelle sportsgrene er afhængige af turneringer for at være attraktive. Fitness, yoga, crossfit, motionsidræt (inden for en bred vifte af discipliner) uden konkurrenceelement er eksempler på sådanne bevægelsesformer, der kan passes ind i de grønlandske forhold i mindre lokaler og faciliteter. Derudover er det oplagt at overveje, hvordan sportsgrene, der normalt er bygget op omkring turneringer, kan gøres mere attraktive uden om en konkurrencestruktur, der er meget svær at forbedre.

GIF overvejer planer om at placere idrætskonsulenter ude i kommunerne for at medvirke til at skabe bedre grundlag for at udvikle idrætten lokalt, og det kan være en frugtbar idé.

Lokale idrætskonsulenter kan medvirke til at igangsætte projekter i kommunerne og assistere dem og foreningslivet med at skabe samarbejder og kanalisere midlerne de rette steder hen. De kan også medvirke til at finde løsninger på de problemstillinger, der er rejst i denne rapport, f.eks. med at skabe nye idrætsstilbud og forløse uudnyttede potentialer, hvor man med få midler kan gøre en forskel.

Nogle af disse potentialer handler om at fokusere på udendørs idræt og motion. Herunder bør det overvejes, hvordan udendørs vintersportsgrene og -idrætter kan understøttes, så også de grønlandske vejrforhold kan bringes mere aktivt i spil. Hertil kan lokale idrætskonsulenter også bruges til at afdække, hvordan motionstilbud kan udvikles således, at flere stimuleres til at dyrke idræt.

Hvad angår større events, som Grønland har været vært for de senere år, er det værd at overveje, hvad de mere specifikke mål med dem skal være. Der kan være gode argumenter for at afholde sådanne events, men når der bruges mange ressourcer på dem, bør det stå klarere, hvilke effekter man ønsker samt fokus på, hvorvidt man indfrier ønskerne.

Baseret på de ovenstående problemstillinger, kan der identificeres tre handlingsforslag, der kan give idrætten i Grønland et skub fremad.

Handlingsforslag 1: Udarbejd en femårsplan med faste evalueringer

Nedsættelse af en kommission

Flere af de interviewede informanter (f.eks. 6 og 11) nævner, at der fra politisk side er kommet øget opmærksomhed på idrætten og de muligheder, fysisk aktivitet og foreningsliv kan give i forhold til at løse forskellige dele af det grønlandske samfunds problemer. Det er oplagt, at idrætten kan spille en rolle i forhold til folkesundhed, trivsel og forebyggelse, men det bør nærmere overvejes, hvordan det gøres.

Denne rapport udgør et grundlag, der kan bruges til at danne nogle strategier i forhold til såvel bredde- som eliteidræt. Men nærmere drøftelser og overvejelser skal ske.

En af de interviewede informanter foreslår, at der kan nedsættes en kommission, der kan medvirke til at planlægge, hvilke tiltag der nærmere bestemt skal iværksættes. Baseret på den foreliggende analyse vurderes det, at GIF og idrættens interessenter har et udmærket grundlag for at drøfte eventuelle tiltag til justering af den grønlandske idræts indsatsområder, men hvis den øgede politiske opmærksomhed resulterer i flere midler til idrætten i Grønland, vil det være naturligt med bredere og mere grundlæggende drøftelser angående strategiske indsatser.

Et egentligt kommissionsarbejde eller et advisory board kunne være en ide. En grønlandsk idrætskommission kunne bestå af politikere, repræsentanter fra idrætten, forskere og eksperter, der nærmere kan konkretisere mål og handleplaner samt tilrettelægge ressourceanvendelsen afhængigt af størrelsen på eventuelle øgede midler.

Opstil både kortsigtede og langsigtede mål

I den forbindelse er det vigtigt, at der opstilles mål for udviklingen af den grønlandske idræt. Der bør være klare visioner og fastsatte langsigtede mål at sigte efter, så idrættens aktører har noget konkret at orientere sig imod. Samtidig er det vigtigt med en række mere konkrete, kortsigtede målsætninger, som giver idrætsaktørerne i Grønland mulighed for at opleve løbende udvikling.

Evalueringen af og arbejdet med de kortsigtede mål kan også med fordel indeholde løbende 'omverdensanalyse', som tager bestik af tidens tendenser, udviklingen i medlemstal, frivillighed, sociale relationer og generel idrætsdeltagelse inden for de enkelte idrætter og på tværs af lokalområder.

Herunder vil det være nyttigt med mere konkrete mål, bl.a. i forhold til omfanget af idrætsdeltagelsen i Grønland (f.eks. antal aktive medlemmer i de enkelte specialforbund og på nationalt niveau), faciliteter (omfang, stand mv.) samt i høj grad også fokus på det kvalitative indhold i den måde grønlandske foreninger arbejder med området på. Her er det især vigtigt at være eksplicit om de kulturelle og sociale værdier, som ligger i forskellige initiativer, eller som man ønsker at fremme, og som ikke nødvendigvis har økonomisk værdi.

Evaluer arbejdet løbende

Konkrete mål gør det nemmere at vurdere, hvordan arbejdet med at udvikle grønlandsk idræt forløber, og en løbende evaluering af fremdriften mod de opstillede mål er et naturligt element heri.

Derfor bør det uanset omfanget af de eventuelle fremtidige midler til grønlandsk idræt overvejes, hvordan der kan evalueres mere løbende på det arbejde, der foregår. I forhold til afholdelse af events er der også god grund til at opsætte konkrete mål, der evalueres hhv. før og efter afholdelsen.

Det nærmere indhold og omfang i evalueringerne bør drøftes, men det er essentielt, at alle kommende tiltag løbende forholdes til de overordnede mål, så man kan justere på indsatserne.

Handlingsforslag 2: Læg en plan for istandsættelse og opførelse af idrætsfaciliteter

Som det fremgår af del 2 vedrørende de grønlandske faciliteter, henstår der et større renoveringsarbejde for den bygningsmasse, der huser idrætsaktiviteter. Den foreliggende registrering anfører et behov, der beløber sig til omkring 67,7 mio. kr. for de grønlandske haller. Det er vigtigt, at der lægges en nærmere plan for forløbet af de registrerede renoveringer.

GIF og ESG bør samtidig gå i dialog med relevante parter for at prioritere indsatsen samt medvirke til en overordnet planlægning af fremtidige anlæg. Som det fremgår, er det dyrt

at bygge idrætsfaciliteter i Grønland, og derfor er det også vigtigt, at det grundigt overvejes, hvilke eventuelle nye faciliteter der bør stå øverst på listen i forhold til gennemførelse. Det er ikke givet, at det kun er de traditionelle idrætter, der skal tilgodeses med standardfaciliteter.

Gennem de senere år er der bygget mange kunstgræsbaner i Grønland, og det er for så vidt udmærket, men den fremadrettede prioritering i nye anlæg bør fokusere på, hvilke typer af faciliteter der giver mest bevægelse for pengene, og ikke kun indeholde anlæg, der kan stimulere de traditionelle sportsgrene. Det er bl.a. oplagt at overveje aktivitetsformer og aktiviteter, der kan passes ind i mere fleksible rammer.

Lokale og Anlægsfonden har eksempelvis arbejdet med at udvikle specifikke faciliteter, der kan imødekomme flere idrætsformer, og disse – samt sparring med fonden – bør indgå i overvejelserne.

Handlingsforslag 3: Høst de lavthængende frugter

Tæt forbundet med dette står nogle uudnyttede potentialer, der kan bidrage til at skabe mere aktivitet og idrætsdeltagelse. Det er de lavt hængende frugter. Som det berøres i del 2 om de grønlandske faciliteter, ligger der muligheder i at opdyrke udendørsidrætter, der kan indpasses i den grønlandske natur, og som er naturlige i forhold til klimaet.

Det kunne eksempelvis være skøjtebaner, der relativt billigt kan opbygges og vedligeholdes, langrendsløjper eller faciliteter til andre typer af udendørs vintersport. I det hele taget kan friluftsliv og udendørs aktivitet med fordel være mere i fokus.

Forslaget er ikke et argument for at lade traditionelle idrætsgrene i stikken, men der kan arbejdes med, hvordan man kan lave flere aktivitetstilbud, der ikke har en turneringsstruktur, da den som beskrevet er ramt af svært overvindelige barrierer. Omformning af eksisterende idrætsgrene til mere motionsprægede former uden nødvendig turneringsstruktur eller opblødte konkurrenceformer er også en frugtbar vej at gå.

I Danmark har Dansk Håndbold Forbund eksempelvis videreudviklet håndboldsporten med koncepter for familien, hvor der arbejdes med fitness og nye boldtyper, der gør det nemmere at dyrke idrætten for motionister og på tværs af køn og alder. Dette kunne være en vej at gå – også for andre idrætsgrene – da der ikke nødvendigvis behøver at være turneringer knyttet til disse aktiviteter.

... men organiser arbejdet og sørg for forankring

Det er dog vigtigt, at alle nye initiativer, der søger at høste lavt hængende frugter, organiseres og følges op. Det skal forankres i eksisterende eller nye strukturer. Skal der f.eks. anlægges en skøjtebane eller laves udvidede langrendsanlæg, er det vigtigt, at der er lokalt ejerskab eller ambassadører for disse nye initiativer, som sikrer faciliteternes anvendelse og som kan inspirere nye udøvere.

Uden at det ligger inden for denne rapports rammer at udfærdige konkrete koncepter og ideer, bør alle nye organiserede initiativer således indeholde en konkret forankring. Det er vurderingen, at det skaber størst mulighed for succes.

Litteraturhenvisninger

Arctic Sport Greenland. (2015). Arctic Sport Greenland: Årsrapport 2014. Nuuk: Arctic Sport Greenland.

Arctic Sport Greenland. (2016). Arctic Sport Greenland: Årsrapport 2015. Nuuk: Arctic Sport Greenland.

Arctic Sport Greenland. (2017). Arctic Sport Greenland: Årsrapport 2016. Nuuk: Arctic Sport Greenland.

Arctic Sport Greenland. (2018). Arctic Sport Greenland: Årsrapport 2017. Nuuk: Arctic Sport Greenland.

Arctic Winter Games International Committee. (2016). Arctic Winter Games Strategic Plan, (July).

Asserhøj, T. L., & Forsberg, P. (2015). Idræt i Grønland. København: Idrættens Analyseinstitut. Retrieved from <http://www.idan.dk/vidensbank/downloads/idraet-i-groenland/adb04143-0b68-456c-a8c5-a547011d60e2>

Badminton Kalaallit Nunaat. (2013). Badminton Kalaallit Nunaat: Årsrapport 2012. Ilulisat: Badminton Kalaallit Nunaat.

Badminton Kalaallit Nunaat. (2014). Badminton Kalaallit Nunaat: Årsrapport 2013. Ilulisat: Badminton Kalaallit Nunaat.

Badminton Kalaallit Nunaat. (2015). Badminton Kalaallit Nunaat: Årsrapport 2014. Ilulisat: Badminton Kalaallit Nunaat.

Badminton Kalaallit Nunaat. (2016). Badminton Kalaallit Nunaat: Årsrapport 2015. Ilulisat: Badminton Kalaallit Nunaat.

De Bosscher, V., Shibli, S., & Weber, A. C. (2018). Is prioritisation of funding in elite sport effective? An analysis of the investment strategies in 16 countries. *European Sport Management Quarterly*, 0(0), 1–23. <http://doi.org/10.1080/16184742.2018.1505926>

De Bosscher, V., Shibli, S., Westerbeek, H., & Van Bottenburg, M. (2015). *Successful Elite Sport Policies: An International Comparison of the Sports Policy Factors Leading to International Sporting Success (SPLISS 2.0) in 15 Nations*. Maidenhead: Meyer and Meyer Sports.

Elite Sport Greenland. (2013). Elite Sport Greenland: Intern årsrapport 2012. Nuuk: Elite Sport Greenland.

- Elite Sport Greenland. (2014). Elite Sport Greenland: Årsrapport 2013. Nuuk: Elite Sport Greenland.
- Elite Sport Greenland. (2015). Elite Sport Greenland: Årsrapport 2014. Nuuk: Elite Sport Greenland.
- Elite Sport Greenland. (2016a). 2020 STRATEGI. Nuuk. Retrieved from www.elitesport.gl
- Elite Sport Greenland. (2016b). Elite Sport Greenland: Årsrapport 2015. Nuuk: Elite Sport Greenland.
- Elite Sport Greenland. (2017a). Elite Sport Greenland: Årsrapport 2016. Nuuk: Elite Sport Greenland.
- Elite Sport Greenland. (2017b). Samarbejdsaftale mellem GTF og ESG 2018 - 2020. Nuuk.
- Elite Sport Greenland. (2017c). Samarbejdsaftale mellem Grønlands Boldspil Union Futsal og Elite Sport Greenland 2017-2020. Nuuk, Greenland.
- Elite Sport Greenland. (2018a). Elite Sport Greenland: Årsrapport. Nuuk: Elite Sport Greenland.
- Elite Sport Greenland. (2018b). Samarbejdsaftale mellem Badminton Kalaallit Nunaat og ESG 2018 - 2021. Nuuk, Greenland.
- Elite Sport Greenland. (2018c). Samarbejdsaftale mellem Grønlands Håndbold Forbund og Elite Sport Greenland 2018-2022. Nuuk, Greenland.
- Elite Sport Greenland. (2018d). Tillæg til samarbejdsaftale mellem GTF og ESG 2018. Nuuk, Greenland.
- Gabrielsen, H. (1978). Glimt fra GIF's historie gennem 25 år. In H. Grabielsen (Ed.), Idrætten i Grønland. Nuuk: Grønlands Idræts-Forbund.
- Greenland Table Tennis Federation. (2013). Greenland Table Tennis Federation: Årsrapport 2012. Nuuk: Greenland Table Tennis Federation.
- Greenland Table Tennis Federation. (2014). Greenland Table Tennis Federation: Årsrapport 2013. Nuuk: Greenland Table Tennis Federation.
- Greenland Table Tennis Federation. (2015). Greenland Table Tennis Federation: Årsrapport 2014. Nuuk: Greenland Table Tennis Federation.
- Greenland Table Tennis Federation. (2016). Greenland Table Tennis Federation: Årsrapport 2015. Nuuk: Greenland Table Tennis Federation.

Greenland Table Tennis Federation. (2017). Greenland Table Tennis Federation: Årsrapport 2016. Nuuk: Greenland Table Tennis Federation.

Greenland Table Tennis Federation. (2018). Greenland Table Tennis Federation: Årsrapport 2017. Nuuk: Greenland Table Tennis Federation.

Grønlands Boldspil-Union. (2013). Grønlands Boldspil-Union: Årsrapport 2012. Nuuk: Grønlands Boldspil-Union.

Grønlands Boldspil-Union. (2014). Grønlands Boldspil-Union: Årsrapport 2013. Nuuk.

Grønlands Boldspil-Union. (2015). Grønlands Boldspil-Union: Årsrapport 2014. Nuuk: Grønlands Boldspil-Union.

Grønlands Boldspil-Union. (2016). Grønlands Boldspil-Union: Årsrapport 2015. Nuuk: Grønlands Boldspil-Union.

Grønlands Boldspil-Union. (2017). Grønlands Boldspil-Union: Årsrapport 2016. Nuuk: Grønlands Boldspil-Union.

Grønlands Boldspil-Union. (2018). Grønlands Boldspil-Union: Årsrapport 2017. Nuuk: Grønlands Boldspil-Union.

Grønlands Håndbold Forbund. (2013). Grønlands Håndbold Forbund: Årsrapport 2012. Nuuk: Grønlands Håndboldforbund.

Grønlands Håndbold Forbund. (2014). Grønlands Håndbold Forbund: Årsrapport 2013. Nuuk: Grønlands Håndbold Forbund.

Grønlands Håndbold Forbund. (2015). Grønlands Håndbold Forbund: Årsrapport 2014. Nuuk: Grønlands Håndbold Forbund.

Grønlands Håndbold Forbund. (2016). Grønlands Håndbold Forbund: Årsrapport 2015. Nuuk: Grønlands Håndbold Forbund.

Grønlands Håndbold Forbund. (2017). Grønlands Håndbold Forbund: Årsrapport 2016. Nuuk: Grønlands Håndbold Forbund.

Grønlands Håndbold Forbund. (2018). Grønlands Håndbold Forbund 2017. Nuuk: Grønlands Håndbold Forbund.

Grønlands Idræts-Forbund. (2013). Grønlands Idræts-Forbund: Årsrapport 2012. Nuuk: Grønlands Idræts-Forbund.

Grønlands Idræts-Forbund. (2014). Grønlands Idræts-Forbund: Årsrapport 2013. Nuuk: Grønlands Idræts-Forbund.

Grønlands Idræts-Forbund. (2015). Grønlands Idræts-Forbund: Årsrapport 2014. Nuuk: Grønlands Idræts-Forbund.

Grønlands Idræts-Forbund. (2016). Grønlands Idræts-Forbund: Årsrapport 2015.

Grønlands Idrætsforbund. (2017). Grønlands Idrætsforbund: Årsrapport 2016. Nuuk: Grønlands Idrætsforbund.

Grønlands Idrætsforbund. (2018). Grønlands Idrætsforbund: Årsrapport 2017. Nuuk: Grønlands Idrætsforbund.

Grønlands Selvstyre. (2012). Finanslov for 2012. Nuuk: Grønlands Selvstyre. Retrieved from [https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached Files/Finans/DK/Finanslov/Finanslov for 2012.pdf](https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Finans/DK/Finanslov/Finanslov%20for%202012.pdf)

Grønlands Selvstyre. (2013). Finanslov for 2013. Nuuk: Grønlands Selvstyre. Retrieved from [https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached Files/Finans/DK/Finanslov/Finanslov 2013.pdf](https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Finans/DK/Finanslov/Finanslov%202013.pdf)

Grønlands Selvstyre. (2014). Finanslov for 2014. Nuuk: Grønlands Selvstyre. Retrieved from [https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached Files/Finans/DK/Finanslov/2014/Finanslov 2014 DK.pdf](https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Finans/DK/Finanslov/2014/Finanslov%202014%20DK.pdf)

Grønlands Selvstyre. (2015). Finanslov for 2015. Nuuk: Grønlands Selvstyre. Retrieved from [https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached Files/Finans/DK/Finanslov/2015/FL2015DK.pdf](https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Finans/DK/Finanslov/2015/FL2015DK.pdf)

Grønlands Selvstyre. (2016). Finanslov for 2016. Nuuk: Grønlands Selvstyre. Retrieved from [https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached Files/Finans/DK/Finanslov/2016/Finanslov 2016 DK.pdf](https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Finans/DK/Finanslov/2016/Finanslov%202016%20DK.pdf)

Grønlands Selvstyre. (2017). Finanslov for 2017. NUUK: Grønlands Selvstyre. Retrieved from [https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached Files/Finans/DK/Finanslov/2017/FL2017 DK.pdf](https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Finans/DK/Finanslov/2017/FL2017%20DK.pdf)

Grønlands Selvstyre. (2018). Finanslov for 2018. Nuuk: Grønlands Selvstyre. Retrieved from <https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Finans/DK/Finanslov/2018/FL2018%20med%20sidetal%20linket%20indholdsfortegnelse%20og%20underskrift%20DK.pdf>

Grønlands Skiforbund. (2014). Grønlands Skiforbund: Årsrapport 2013. Nuuk: Grønlands Skiforbund.

Grønlands Skiforbund. (2015). Grønlands Skiforbund: Årsrapport 2014. Nuuk: Grønlands Skiforbund.

Grønlands Skiforbund. (2016). Grønlands Skiforbund: Årsrapport 2015. Nuuk: Grønlands Skiforbund.

Grønlands Skiforbund. (2017). Grønlands Skiforbund: Årsrapport 2016. Nuuk: Grønlands Skiforbund.

Grønlands Skiforbund. (2018). Grønlands Skiforbund: Kalaallit Nunaanni Sisorartartut Kattuffiat. Årsrapport 2017. Nuuk: Kalaallit Nunaanni Sisorartartut Kattuffiat.

Grønlands Taekwon-Do Forbund. (2013). Grønlands Taekwon-Do Forbund: Årsrapport 2012. Nuuk: Grønlands Taekwon-Do Forbund.

Grønlands Taekwon-Do Forbund. (2014). Grønlands Taekwon-Do: Årsrapport 2013. Nuuk: Grønlands Taekwon-Do Forbund.

Grønlands Taekwon-Do Forbund. (2015). Grønland Taekwon-Do Forbund: Årsrapport 2014. Nuuk: Grønlands Taekwon-Do Forbund.

Grønlands Taekwon-Do Forbund. (2016). Grønlands Taekwon-Do Forbund: Årsrapport 2015. Nuuk: Grønlands Taekwon-Do Forbund.

Grønlands Taekwon-Do Forbund. (2017). Grønlands Taekwon-Do Forbund: Årsrapport 2016. Nuuk: Grønlands Taekwon-Do Forbund.

Grønlands Taekwon-Do Forbund. (2018). Grønlands Taekwon-Do: Årsrapport 2017. Nuuk: Grønlands Taekwon-Do Forbund.

Grønlands Volleyball-Forbund. (2014). Grønlands Volleyball-Forbund: Årsrapport 2013. Nuuk: Grønlands Volleyball-Forbund.

Grønlands Volleyball-Forbund. (2015). Grønlands Volleyball-Forbund: Årsrapport 2014. Nuuk: Grønlands Volleyball-Forbund.

Grønlands Volleyball-Forbund. (2016). Grønlands Volleyball-Forbund: Årsrapport 2015. Nuuk: Grønlands Volleyball-Forbund.

Grønlands Volleyball-Forbund. (2017). Grønlands Volleyball-Forbund: Årsrapport 2016. Nuuk: Grønlands Volleyball-Forbund.

Grønlands Volleyball-Forbund. (2018). Grønlands Volleyball-Forbund: Årsrapport 2017. Nuuk: Grønlands Volleyball-Forbund.

Hover, P., Dijk, B., Breedveld, K., van Eekeren, F., & Slender, H. (2016). Creating social impact with sport events.

Kavetsos, G., & Szymanski, S. (2010). National well-being and international sports events. *Journal of Economic Psychology*, 31(2), 158–171. <http://doi.org/10.1016/j.joep.2009.11.005>

Lankford, J., Kooiman, W., Fleming, K., Flack, T., Lankford, S., Canan, R., & Miklosovic, S. (2015). The impact of the Arctic Winter Games: A social capital perspective.

Nielsen, K., Nielsen, A. G., Christensen, S. M., & Storm, R. K. (2002). Kontraktspillere i håndbold og fodbold: Undersøgelse af sociale, uddannelsesmæssige og sportslige vilkår for danske kontraktspillere 2002 [Professional players in Danish soccer and Team Handball: Sporting and socio-economic conditions 2002]. Roskilde. Retrieved from <http://www.idan.dk/vidensbank/forskning-og-analyser?s=kontraktspillere+i+fodbold+og+håndbold>

Nielsen, K., Nielsen, A. G., & Storm, R. K. (2000). Den danske subelites vilkår år 2000. Roskilde. Retrieved from <http://www.idan.dk/vidensbank/downloads/den-danske-subelites-vilkaar-aar-2000---bind-i/a6ae5f4b-428e-471f-b103-96d700000000>

NunaFonden. (2012). NunaFonden: Bevillinger 2012. Nuuk: NunaFonden. Retrieved from http://www.nunafonden.gl/wp-content/uploads/2013/02/NunaFonden_bevillinger_2012.pdf

NunaFonden. (2013). NunaFonden: Bevillinger 2013. Nuuk: NunaFonden. Retrieved from http://www.nunafonden.gl/wp-content/uploads/NunaFonden_bevillinger_2013.pdf?ver=6

NunaFonden. (2014). NunaFonden: Bevillinger 2014. Nuuk: NunaFonden. Retrieved from http://www.nunafonden.gl/wp-content/uploads/NunaFonden_bevillinger_2014.pdf

NunaFonden. (2015). NunaFonden: Bevillinger 2015. Nuuk: NunaFonden. Retrieved from http://www.nunafonden.gl/wp-content/uploads/NunaFonden_bevillinger_2015.pdf

NunaFonden. (2016). NunaFonden: Bevillinger 2016. Nuuk: NunaFonden. Retrieved from http://www.nunafonden.gl/wp-content/uploads/NunaFonden_bevillinger_2016.pdf

NunaFonden. (2017). NunaFonden: Bevillinger 2017. Nuuk: NunaFonden. Retrieved from http://www.nunafonden.gl/wp-content/uploads/NunaFonden_bevillinger_2017.pdf

Nuuk 2016 Arctic Winter Games. (2016). AWG2016 Final report.

Pilgaard, M., & Rask, S. (2016). Danskernes motions- og sportsvaner 2016. København: Idrættens Analyseinstitut. Retrieved from <http://www.idan.dk/vidensbank/forskningoganalyser/stamkort.aspx?publikationID=0b91ce84-00fd-44f9-aa61->

a163010efb94&/Vidensbank/Soegning.aspx?currentstart=0&Result-PrPage=5&Kortvisning=False&Forskningoganalyser=True&IdansLinks=True&forskere=False&HeleidanDK

Qaannat Kattuffiat. (2014). Qaannat Kattuffiat: Årsrapport 2013. Nuuk: Qaannat Kattuffiat.

Qaannat Kattuffiat. (2015). Qaannat Kattuffiat: Årsrapport 2014. Nuuk: Qaannat Kattuffiat.

Qaannat Kattuffiat. (2016). Qaannat Kattuffiat: Årsrapport 2015. Nuuk: Qaannat Kattuffiat.

Qaannat Kattuffiat. (2017). Qaannat Kattuffiat: Årsrapport 2016. Nuuk: Qaannat Kattuffiat.

Qaannat Kattuffiat. (2018). Qaannat Kattuffiat: Årsrapport 2017. Nuuk: Qaannat Kattuffiat.

Qeqqata Kommunia. (n.d.). Svømmehal i fjeld: et tværfagligt fyrtårnsprojekt. Qeqqata Kommunia.

Rask, S., Storm, R. K., & Brandt, H. H. (2017). Holbæk kommune som talentmiljø. København: Idrættens Analyseinstitut.

Ren, C., Mahadevan, R., & Madsen, A. K. (2016). VALUATION AND OUTCOMES IN THE ARCTIC WINTER GAMES 2016 Contributions from research.

Storm, R. K., Nielsen, C. G., & Jakobsen, T. G. (2018). Can international elite sport success trickle down to mass sport participation? Evidence from Danish team handball. *European Journal of Sport Science*, 18(8), 1139–1150. <http://doi.org/10.1080/17461391.2018.1489000>

Storm, R. K., & Nielsen, K. (2017). Er Skandinavien konkurrencedygtig? Danmark, Norge og Sveriges historiske resultater i international elitesport. In T. Busch, J. O. Olaussen, & I. J. Pettersen (Eds.), *Bred og spiss! NTNU Handelshøyskolen 50 år: En vitenskabelig jubilæumsantologi* (pp. 364–380). Oslo: Fagbokforlaget.

Storm, R. K., & Nielsen, K. (2018). Danske eliteresultater 2017: Et bump på vejen eller reel tilbagegang? Danmarks konkurrenceevne i international elitesport. København. Retrieved from <http://www.idan.dk/vidensbank/downloads/danske-eliteresultater-2017/28049968-70d1-4bf0-8f0d-a863008d4670>

Storm, R. K., Nielsen, K., & Thomsen, F. (2016). Can a small nation be competitive in the global sporting arms race? The case of Denmark. *Managing Sport and Leisure*, 21(4), 181–202. <http://doi.org/10.1080/23750472.2016.1243993>

Storm, R. K., & Tofft-Jørgensen, L. (2014). Sport Policy factors Leading to International Sporting Success (SPLISS). Dansk eliteidræt i international sammenligning - foreløbige resultater [SPLISS: Danish Elite Sport - A Comparative Study]. Copenhagen: Danish Institute for Sports Studies. Retrieved from <http://www.idan.dk/vidensbank/udgivelser/sport->

[policy-factors-leading-to-international-sporting-success-\(spliss\)/fb542b25-7673-4498-9b74-a30800a37016](http://www.idan.dk/media/5261809/1100-Soeren-Nielsen_.pdf)

Vandkunsten Tegnestue. (n.d.). Multihuset i Ilulissat: En vision om sundhed og medborgerskab. Ilulissat: Vandkunsten Tegnestue. Retrieved from http://www.idan.dk/media/5261809/1100-Soeren-Nielsen_.pdf

